

**SZABADKA VÁROS
HELYI FENNTARTHATÓ
FEJLŐDÉSI
STRATÉGIÁJA
2013 – 2022.**

TERVEZET

Szabadka Város Helyi Fenntartható Fejlődési Stratégiája 2013 – 2022.

TARTALOM

1. fejezet – Bevezető	5
2. fejezet – Szabadka fenntartható fejlődési stratégiája kidolgozásának módszertana és folyamata	7
3. fejezet – Szabadka város helyzetelemzése	9
4. fejezet – Viszonyító elemzés a régióban és a fenntarthatóság mutatói	20
5. fejezet – Kihívások és lehetőségek - SWOT elemzés	25
6. fejezet – A jövőkép és a fejlődés stratégiai irányai	30
7. fejezet – A stratégiai irányítási, követési és értékelési rendszere	31
8. fejezet – Stratégiai célok, prioritások, intézkedések és tevékenységek - projektek jegyzéke	34
9. fejezet – Akcióterv	50
1. függelék – A stratégia kidolgozásának résztvevői/Stratégia-csapat, munkacsoportok és a fejlesztésben érdekelték közgyűlése	A
2. függelék – SWOT táblázat	B
3. függelék – A fenntarthatóság mutatói	C
4. függelék – A közösség profilja	D

A helyi fenntartható fejlődési stratégia kidolgozásának elindításáról szóló rendelet

Szabadka Város Alapszabályának 33. szakasz 1. bekezdés 4. pontja (Szabadka Község Hivatalos Lapjának 26/08 és 27/08 – javított száma) alapján
Szabadka Város Képviselő-testülete a 2011.06.15-én megtartott 25. ülésén meghozta az alábbi

RENDELETET

Szabadka Város 2012-2021 közötti időszakra vonatkozó helyi fenntartható fejlődési stratégiája kidolgozásának elindításáról

1. szakasz

Elindítjuk Szabadka Város 2012-2021 közötti időszakra vonatkozó helyi fenntartható fejlődési stratégiájának kidolgozási folyamatát, a Városok és Községek Állandó Konferenciája tervező központjának műszaki segítségével, az Exchange 3 programon keresztül.

2. szakasz

Jelen rendelet Szabadka Város Hivatalos Lapjában való megjelenését követő nyolcadik napon lép hatályba.

Szerb Köztársaság
Vajdaság Autonóm Tartomány
Szabadka Város
Szabadka Város Képviselő-testülete
Iratszám: I-00-011-37/2011
Kelt: 2011.06.15-én
S z a b a d k a

Slavko Parać s.k.

Szabadka Város Képviselő-testületének elnöke

A kiadmány hitelül:
Sveller Árpád
Szabadka Város Képviselő-testületének titkára

1. ábra: A Helyi fenntartható fejlődési stratégia kidolgozásának elindításáról szóló rendelet

POLGÁRMESTERI ELŐSZÓ

Tisztelt polgártársaim,

Szabadka Város Helyi Fenntartható Fejlődési Stratégiájának alapvető célja a fenntartható fejlesztés, amely kielégíti a jelenkor szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek igényeinek kielégítését. Célunk a tudáson és újításokon alapuló fenntartható gazdasági növekedés és fejlődés elérése, amely biztosítja a szabadkai gazdaság versenyképességét és eredményességét, a tőke bevonását a helyi gazdaságba és vállalkozásokba, a lakosság életszínvonalának növekedését, valamint a megfelelő infrastruktúrát és egyéb feltételeket a gazdasági fejlődés ösztönzésére, a környezet megóvása, továbbá esélyegyenlőség és szabadság biztosítása mellett, valamennyi polgár számára.

A stratégiai dokumentum által felölelt fejlesztési törekvések és lehetőségek felismerése egy világos víziót feltételez a lokális közösség illetve Szabadka Város jövőjét illetően, s ezzel együtt küldetést is jelent, melynek megvalósítása a gazdasági, politikai és közélet valamennyi tényezőjének szüksége és kötelessége.

Megítélésem szerint Szabadka Város 2013-2022közötti időszakra vonatkozó helyi fenntartható fejlődési stratégiája jelentős értékeket teremtett:

- javult a magán-, a civil és a közsféra közötti együttműködés
- a polgárok nagyobb mértékben vesznek részt a stratégiai dokumentumok meghozatalának folyamatában
- a stratégiai dokumentum a közösség egészének tulajdonává vált

A helyi stratégiai terv létrejöttében a Városok és Községek Állandó Konferenciája mellett segítségünkre voltak polgártársaink is: szakértők, aktivisták és önkéntesek, akik hozzájárultak a dokumentum kidolgozásához. Különösen kiemelném a koordinációs és munkacapat szerepét, amely sikeresen folytatta le a teljes folyamatot.

E stratégiai dokumentum útmutatóként szolgál a város fejlődéséhez, és jelentősen segíti az érdekelt felek közötti párbeszéd és kölcsönös megértés elmélyítését. Egyértelmű, világos célokat, intézkedéseket és konkrét projekteket tartalmaz, melyek megvalósítása biztosabb és minőségesebb életet kínál Szabadka polgárainak, az interkulturalitás értékeinek megőrzésével és ápolásával.

A különbségek összekötnek

Modest Dulić
Szabadka polgármestere

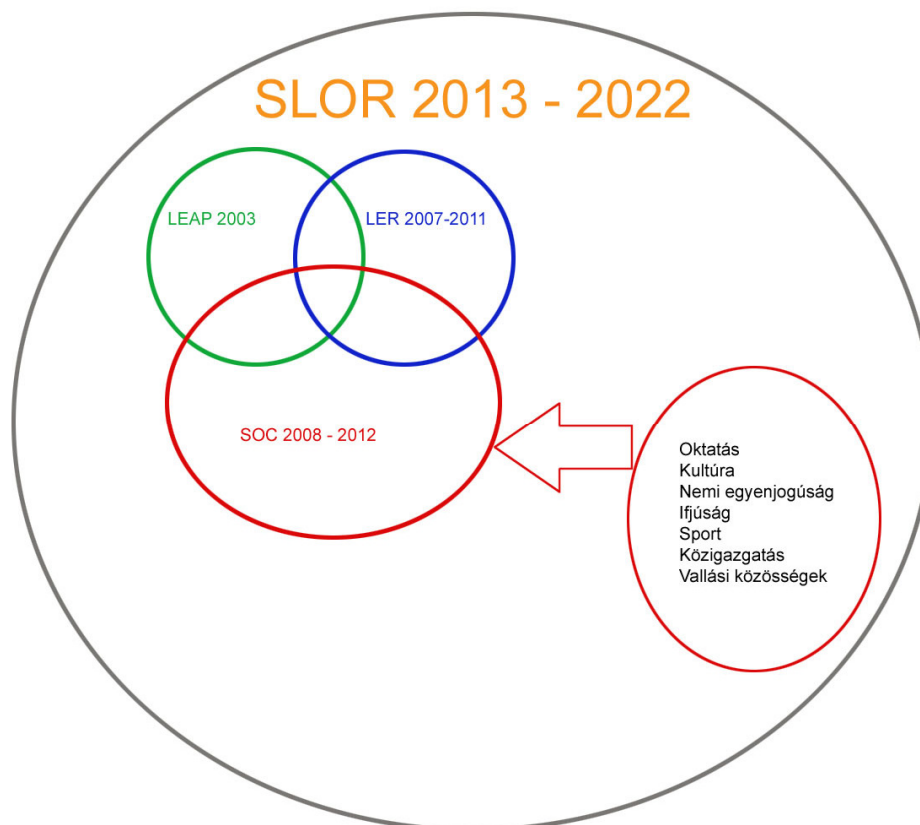
1. fejezet: Bevezető

Szabadka Város Helyi Fenntartható Fejlődési Stratégiája (a továbbiakban: Stratégia) egy általános stratégiai fejlesztési terv, mely irányelveket kell mutasson és ösztönzést adjon a közösség jövőbeni fejlődéséhez, ugyanakkor hasznos eszközként kell szolgálnia ahhoz, hogy alkalmazkodni tudjunk környezetünk változó körülményeihez. A stratégia alkalmazásának időkerete 2013 – 2022., vagyis 10 év.

E Stratégia egyesíti és továbbfejleszti a már meghozott stratégiai dokumentumokat és tovább folytatja a város fejlesztésének stratégiai irányítását.

Szabadka Város Képviselő-testülete 2003 októberében elfogadta az **Önkormányzati Környezetvédelmi Akciótervet** (a továbbiakban: ÖKAT), amely a legfontosabb környezetvédelmi gondok megoldását célzó konkrét, pontosan megfogalmazott tevékenységek, akciók jegyzéke.

Szabadka Község Gazdaságfejlesztési Stratégiája a célokra, intézkedésekre és projektekre vonatkozó részében öt éves időszakot ölel fel, és a községi képviselő-testület 2007-ben fogadta el. Ugyanebben az évben hozták meg a **Szabadka község szociális ellátásának a 2008-2012. időszakra vonatkozó stratégiai tervét**. A tárgyat képező Stratégia meghozatalának folyamatában az említett stratégiai tervdokumentumokban felsorolt és megvalósított projektek elemzése vezérelt bennünket.

2. ábra: A helyi fenntartható fejlesztési stratégia Venn-diagrammja

A stratégiai tervezés, az integrált helyi fejlesztések közegében egyesíti az érdekelt felek részvételének, tárgyalásának és döntéshozatalának elméletét és gyakorlatát. A hangsúlyt az elméleti megközelítésre, a közösség tulajdontudatára, a partnerségre, valamint a függőleges és vízszintes koordinációra helyezi. A stratégiai tervezés tipikus folyamatában az érdekelt felek négy alapvető kérdésre igyekeznek választ találni: (1) **hol tartunk jelenleg?** (2) **mit szeretnénk elérni?** (3) **hogyan juthatunk el odáig?** és (4) **miből tudjuk meg, hogy elértük-e célunkat?**

Szabadka Város Helyi Fenntartható Fejlődési Stratégiája 2013 – 2022.

Ennek pedig előfeltétele, hogy megértsük a jelenlegi helyzetet, legyen elképzelésünk a jövőről, kielemezzük a stratégiai lehetőségeket, meghatározzuk a prioritásokat és felelősségteljes döntéseket hozunk. Fogalmazhatunk úgy is, hogy a stratégiai tervezés az a mód, és az érintettek azon képessége, hogy közösen formálják meg a fejlesztés jövőképét és erőforrásokat mozgósítsanak annak megvalósítására, újításai, valamint szociális és politikai erejük révén, és a lehetséges változások, melyeket okoznának az intézményekben és az irányítás szerkezetében.

A stratégiai fejlesztéstől várt előnyök:

- a közösség fejlődési törekvéseinek és lehetőségeinek felismerése
- az intézmények és érdekcsoportok közötti partnerség létrehozásának megalapozása
- az erőforrások feletti hatékony és eredményes gazdálkodás, a fenntartható fejlesztés irányvonalával összhangban
- az uniós és egyéb nemzetközi pénzalapok illetve a hazai pénzforrások könnyebb hozzáférhetősége
- pénzügyi eredményesség

Szabadka Város Helyi Fenntartható Fejlődési Stratégiája az **Agenda 21.** elnevezésű dokumentumon alapul, melyet az ENSZ az 1992. júniusában Rio de Janeiróban megtartott Környezetvédelmi és Fejlesztési Konferenciáján hozott meg a XXI. századi fenntartható fejlődés akcióterveként.

Az Agenda 21 programról szólva az alábbi tényeket kell figyelembe venni:

- az Agenda 21 program világ méretű mozgalom a fenntartható fejlődésért;
- a Riói konferencia és a 2002-ben Johannesburgban szervezett környezetvédelmi csúcstalálkozó között megtartott számos találkozó azt igazolja, hogy a helyi hatóságok jelentős szerepet játszanak a fenntarthatóság megtervezésében és végrehajtásában;
- az Agenda 21 program teljes összhangban áll az Európai Közösség és számos más nemzeti testület elfogadott politikájával.

A FENNTARTHATÓ KÖZÖSSÉG JELLEMZŐI

A fenntartható közösség törekszik, hogy: megóvja és fejlessze a környezetet

- hatékonyan és figyelmesen fogyasztja az energiát, vizet és más természeti erőforrásokat
- olyan szintre szorítja vissza a szennyeződések, ami nem veszélyezteti a természetes rendszereket
- a minimumra csökkenti a hulladék mennyiségét, azt újrahasznosítja, komposztálja vagy elégeti új energiát hozva létre, a hasznosíthatatlan hulladékot pedig fenntartható módon tárolja
- értékeli és megőrzi a biológiai sokféleséget

eleget tegyen a társadalmi igényeknek

- a településeket funkcionálisan és formailag is élhetővé teszi
- értékeli és megőrzi a helyi különbözőségeket és sokféleségeket, és bátorítja a lokális közösség kulturális azonosságtudatának erősítését
- biztonságos, tiszta és kellemes életteret biztosítva megóvja az emberek egészségét
- megelőző egészségügyi ellátást és ápolást biztosít
- minőségi élelmet, vizet, lakhatási feltételeket és tüzelőt biztosít, hozzáférhető áron
- amikor csak lehetséges, helyi forrásokból elégíti ki a helyi igényeket
- mindenki számára maximális lehetőséget biztosít az oktatásban való részvételre, és mindazon tudás és képességek megszerzésére, melyek segítségével teljes mértékben részt vállalhatnak a társadalmi tevékenységekben

- minden társadalmi csoport számára lehetővé teszi a döntéshozatalban való részvételt, és abba bevonja a szociális és közösségi hatásokat is

előmozdítsa a gazdasági sikert

- aktív helyi gazdaságot hoz létre, amely elegendő munkát biztosít anélkül, hogy károsítaná a környezetet helyi, országos és globális szinten
- értékeli az önkéntes munkát
- támogatja a munkahelyek, szolgáltatások, javak és más emberek elérhetőségét tömegközlekedési eszközökkel, a környezeti hatások csökkentése érdekében
- minden polgár számára széleskörű lehetőségeket teremt a művelődési és szabadidős tevékenységekben való részvételhez.

A helyi fenntartható fejlesztési stratégia a nemzeti fejlesztési tervekkel és stratégiákkal összhangban lett kidolgozva, de legfőképpen a Szerb Köztársaság Nemzeti Fenntartható Fejlesztési tervére támaszkodik, mint átfogó jellegű, országos szintű dokumentumra, s igyekszik hozzájárulni annak végrehajtásához.

A Stratégia az önkormányzat szintjén kerül megfogalmazásra, elfogadásra és végrehajtásra és Szabadka Város területére vonatkozik. Mindazonáltal, számos célját és tevékenységét illetően, bizonyos problémák megoldásában és kihívások leküzdésében **közösen lép fel a szomszédos községekkel**, így az említett célok és tevékenységek koordinált cselekvést igényelnek.

A községek és városok fejlesztésének tervezésében még csak kezdeti tapasztalatokat szerzünk, így a polgároknak a döntéshozatali folyamatokban való részvételének az e stratégiában leírt intézményesítési formái újabb hozzájárulást jelentenek a helyi demokrácia fejlesztéséhez. Továbbá, jelentős hangsúlyt kap a stratégiai dokumentumok sikeres végrehajtásához és alkalmazásuk követéséhez szükséges irányítási rendszer, ugyanis a **stratégiai tervezés és az irányítás élő folyamat, vagyis utazás, ne pedig úti cél.**

2. fejezet – a Stratégia kidolgozásának módszertana és folyamata

A helyi fenntartható fejlesztés stratégiájának kidolgozásához a módszerek az Exchange 2 (2008 – 2010.) keretében lettek kialakítva, a szerbiai stratégiai tervezés folyamatának módszertani szabványosítása érdekében, a kidolgozásban pedig részt vett a Szerb Köztársaság Kormányának valamennyi releváns minisztériuma és nemzetközi partnereink.

A fenntartható fejlődési stratégia az élet minden területének folyamatos jobbítására vonatkozik Szabadka város területét illetően, és bevezeti az integrált tervezés rendszerét, amely felöleli a lokális közösséget érintő valamennyi fontos kérdést, beleértve a szektorközi jelentőségű kérdéseket is (szociális inklúzió, általános társadalmi tájékozottság, környezetvédelem, stb.).

A módszer a közösség bevonásán alapul, ami azt jelenti, hogy a köz- és magánszféra valamennyi érintett szereplője közvetlenül részt vesz a tervezésben a folyamat teljes időtartama alatt, ami nem csupán a stratégiai dokumentum és az akcióterv közös kidolgozására vonatkozik, hanem lehetőséget biztosít a közösség számára, hogy szélesebb körben részt vállaljon az együttműködések feltérképezésében, aktiválásában és koordinálásában, az egyes tevékenységek és projektek megvalósítása érdekében.

A szélesebb közösség bevonása hozzájárul a döntések minőségének javításához, ugyanis lehetővé teszi:

- egy tudásbázis kialakítását a tényeken alapuló, felelősségteljes döntéshozatal elősegítésére,
- a meghozott döntések széleskörű támogatását,
- a problémák és problémamegoldás közös vállalását,
- a helyi erőforrások erősítését a projektek megvalósítására és
- a minőségesebb vezetéshez szükséges visszajelzések követését.

A helyi fenntartható fejlesztési stratégia kidolgozásának folyamatába különböző alanyok kapcsolódnak be, különböző szerepkörben, a tervezés szakaszától kezdve a projektek megvalósulásának definiálásáig és az irányító tevékenységekig. A Fejlesztésben érdekelt közgyűlése egybegyűjtötte a magán- és közsféra Szabadkán élő érintett szereplőit, és a fenntartható fejlesztés felelős szereplőit. A tematikus munkacsoportok és az önkormányzat koordinációs csapata operatív és szakmai támogatást a Stratégia kidolgozásával megbízott csapat nyújt

AZ ESEMÉNYEK IDŐBELI SORRENDJE

A Stratégia kidolgozásának folyamata a **Szabadka Város tíz éves időszakra vonatkozó helyi fenntartható fejlődési stratégiája kidolgozásának elindításáról szóló rendelet** meghozatalával kezdődött.

A Szabadka Város 2013-2022 közötti időszakra vonatkozó helyi fenntartható fejlődési stratégiája kidolgozásának elindítására, s e folyamat követésére és irányítására 2011 júliusában **Koordinációs csapat** alakult.

A Stratégia kidolgozásának előkészítésére, az operacionalizációs tevékenységekre és a kidolgozás folyamatának követésére a polgármester, a program koordinátoraként kinevezte a **HFFS-t kidolgozó csapatot**. A HFFS-t kidolgozó csapat feladata: megszervezni és részt venni az egységesített fenntartható fejlesztési terv javaslatának kidolgozásában, elkészíteni az érdekelt felek jegyzékét, a HFFS megfogalmazásában való minél szélesebb körű részvétel érdekében, a tevékenységek ideje alatt tájékoztatni minden résztvevőt, úgy közvetlen úton mint a helyi médiák révén, és hatékonyan kapcsolatot teremteni a programba bevont valamennyi testület és szervezet között.

A Fejlesztésben érdekelt közgyűlésének 2011 novemberében megtartott első ülésén (fórumán) a közgyűlési tagok az alábbi tematikus munkacsoportokat jelölték ki:

- Környezetvédelmi csoport
- Társadalomfejlesztési csoport
- Gazdaságfejlesztési csoport

A Stratégia kidolgozásának folyamata, annak elindítását követően öt főbb részre - szakaszra tagolódik, melyek tíz éves ciklusokban ismétlődnek:

Szakaszok	Dokumentumok
0. A stratégiai tervezés folyamatának beindítása	Szervezeti felépítés – jogszabályok
1. Állapotelemzés – Közösségi profilalkotás	A közösség profilja
2. A jövőkép, a célok és prioritások pontosítása	Stratégiai dokumentum
3. Projektek és tevékenységek meghatározott eredményekért	Akcióterv
4. Megvalósítás, irányítás, követés	Irányítási rendszer
5. Marketing és kommunikáció	Marketing- és kommunikációs terv

A város helyi fenntartható fejlesztési stratégiája kidolgozásának ciklusa az állapotelemzéssel – **Közösségi profilalkotással** kezdődött, amivel be lettek azonosítva és fel lettek mérve a közösségen belüli állapotok és a fenntarthatóság tényezői. Következő lépésként következett a **jövőkép, a célok és a prioritások** definiálása, a helyi szintű stratégiai dokumentum keretében. E szakasz után következett a tevékenységek és projektek pontosítása a helyi akcióterv keretében. Végül, a projektek eredményes végrehajtása céljából irányító és felügyelő rendszer felállítására van szükség.

A Fejlesztésben érdekelt közgyűlésének 2011 novemberében megtartott első ülés után, melyen a lokális közösség 168 képviselője vett részt a gazdaságból, az oktatási intézményekből,

Szabadka Város Helyi Fenntartható Fejlődési Stratégiája 2013 – 2022.

civil szervezetekből és az államigazgatásból, a munkacsoportok és a témák szerint csoportosított 9 műhely koordinátorai megbeszélést tartottak.

A projekt-csapat és a tematikus csoportok koordinátorai részt vettek az EXCHANGE program által 2011 júliusában szervezett első műhelymunkán, melynek keretében megismerkedtek a HFFS kidolgozásának módszereivel, és amelyen pontosították azokat a területeket, melyeket a HFFS felölel.

Ezt követően az események az alábbi sorrendben követték egymást:

- 2011.06.29. – 30. – műhelymunka Andrevljén (ismerkedés a módszertannal)
- 2011.09.16. – tervezés és előkészületek a Fejlesztésben érdekeltek közgyűlésére
- 2011.09.20. –facilitálási készségek
- 2011.10.03. – előkészítő műhelymunka
- 2011.11.08. – a Fejlesztésben érdekeltek közgyűlése
- 2011.11.28. –csoportmunka, a jövőkép és a prioritások pontosítása, SWOT elemzés készítése
- 2011.12.16. – csoportmunka, a projektjavaslatok beazonosítása és nyilvántartásba vétele
- 2012.02.01-től – a projektek definiálása és összegzése és az akcióterv kidolgozása interjú módszerrel
- A Stratégia tervezete az akciótervvel – december 5.
- A Koordinációs csapat elfogadja a javaslatot – december 6.
- Közvita december 7-től 16-áig,
- A dokumentum végső változatának kidolgozása – december 16.
- A fejlesztésben érdekelt felek közgyűlése december 14.
- A Városi Tanács elfogadja a HFFS-t december 18.
- A Városi Képviselő-testület elfogadja a HFFS-t – december 27.

3. fejezet – Szabadka város helyzetelemzése

A VÁROSRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ADATOK

Közigazgatási és földrajzi fekvés

Szabadka a Szerb Köztársaság legészakabban fekvő városa, nagyságrendben a második a Vajdaság Autonóm Tartomány területén, és az Észak-bácskai körzet közigazgatási központja. Földrajzi fekvését illetően a 46°5' 5" északi földrajzi szélességen és a 19° 39' 47" keleti földrajzi hosszúságon található, Magyarországgal és négy önkormányzattal: Zomborral, Topolyával, Zentával és Magyarakanizsával határos.

3. ábra: Szabadka város földrajzi fekvése

Szabadka Város területe 1.007 négyzetkilométer, s a 2011. évi népszámlálás előzetes adatai szerint lakosainak száma 140.358 fő, kik 19 településen, 37 helyi közösségbe szerveződve élnek. Földrajzi fekvésének és szorgos lakóinak köszönve Szabadka az Észak-bácskai körzet legjelentősebb közigazgatási, ipari, kereskedelmi, közlekedési és művelődési központjává vált, a közeli Palicsi-tó pedig a tágabb környék szabadidős és idegenforgalmi centrumává teszi.

Szabadka város közigazgatási területén halad át az E-75-ös páneurópai autót, amely északról Magyarországgal, délen pedig Belgrádon keresztül Dél-Európával köti össze, magában a városban pedig keresztezik egymást az Újvidék, Zombor, Horgos és Zenta irányába vezető főutak. A vasút összeköti egész Európával. A Belgrád – Budapest vasútvonal a város központján halad keresztül, s itt elágazik Zombor, Horgos, Cservenka és Baja irányába. A város közelében található a két legforgalmasabb határátkelőhely: Horgos és Kelebia.

A Szabadka és a környék főbb gazdasági központjai közötti távolságok:

Belgrád – 184 km	Budapest – 203 km	Szaloniki – 805 km
Zágráb – 537 km	Bécs – 440 km	Bukarest – 708 km

Természeti jellemzők

Geomorfológiai szempontból a terület a Telecskai löszhátság és a Szabadkai-Horgosi homokpuszta határvonalán fekszik. Különleges talajtípusa a homok, melynek két fontos tulajdonsága: szén tartalmaz és erős vízmegtartó képességgel rendelkezik. Minőségi gyümölcs és szőlő, ipari paprika és erdei fák termesztésére kiválóan alkalmas. Másrészről a talaj jellege mezőgazdasági szempontból is jelentőssé teszi a vidéket: a mezőgépek minden típusa alkalmazható, a termőterületek optimálisan beoszthatók a mezőgazdasági hasznosításra és megoldható az öntözés is.

A térség éghajlata mérsékelt kontinentális jellegű, amit igen kemény telek, nagyon forró nyarak és a mennyiségében és időbeli eloszlásában is változó csapadék jellemzi. Az átlag csapadékmennyiség 491,3 mm, míg az éves átlaghőmérséklet 11,4° C, a levegő relatív páratartalma pedig 69%.

Szabadka várostól hét kilométerre található Palics település és a Palicsi-tó (102 m tengerfeletti magasságon), a város elválaszthatatlan részeként. A XIX. század elején fedezték fel a tó vizének gyógyhatását, és a század közepére Palics gyógyfürdővé fejlődött.

Történelmi áttekintés

Írásos dokumentum Szabadkát 1391-ben említi, bizonyos azonban, hogy sokkal korábban, már háromezer évvel ezelőtt is éltek emberek ezen a vidéken. A település sorsát meghatározta, hogy földrajzilag az Európát Ázsiával összekötő egyik fő útvonalon, történelmileg pedig két szembenálló nemzet – a magyar és török - birodalmának határvonala mentén jött létre.

A gyakori és nagy népvándorlások idején a határörvidékre számos nép eljutott: szerbek, magyarok, németek, szlovákok, zsidók, katolikus szláv népek, görögök, stb. Az uralkodók gyakran váltakoztak, és változott a város neve is. Az első ismert név, az 1391-ben említett Zobotka óta a települést közel kétszáz néven említik, közülük a legismertebbek: Szent-Mária, Maria-Theresiopolis, Maria Theresienstadt, Szabadka és Subotica.

A török 1542-ben foglalta el Szabadkát, mely 1686-ig volt a fennhatósága alatt. Mária Terézia 1743-ban kiváltságlevelével kamarai mezővárossá tette, amiért hálából a szabadkaiak 150 lovat ajándékoztak neki. Hogy megjutalmazza a helyi határőrök Habsburg-ház iránti hűségét, Mária Terézia császárnő 1779-ben Szabadkát szabad királyi várossá nyilvánította.

A szabad királyi városi rang Szabadkának nagyobb fokú önállóságot és új nevet jelentett – attól fogva Maria Theresiopolisnak hívták. Ekkor kezdődik meg a város tervszerű, gyors ütemű fejlesztése és a környező legelők megművelése.

Az 1867-es kiegyezéstől 1914-ig Szabadkán felgyorsult a polgáriasodás folyamata. A vasúti közlekedés bevezetésétől fejlődésnek indult a mezőgazdasági termékek kereskedelme. A XIX. század végén, az iparosodás térhódításával Szabadka utcáit már villanyárammal világítják meg, s van színháza, gimnáziuma, zeneiskolája és villamosa.

A korabeli európai városok mintájára megkezdődik az utak, középületek, magán- és bérpaloták, és szakrális épületek építése. A város uralkodó építészeti irányzata a szecesszió, melynek leglátványosabb képviselői a városháza, a zsinagóga és a Raichle palota.

Az első világháború után az 1920-as Trianoni egyezményrel Szabadkát a Szerb-Horvát Szlovén Királysághoz csatolták, és ettől az időszaktól kezdődik a város újkori történelme.

Szabadka napjainkban a polgárok korszerű urbánus, többnemzetiségű, multikulturális és többvallású közössége, fejlett kulturális, oktatási, egészségügyi és szociális intézményhálózattal.

A lakosság

Szabadka Város	
A lakosság száma a 2011-es népszámlálás adatai szerint	141.554
Munkaképes (15-64 éves) lakosok száma az 2010-es becslések szerint	99.620
Családok száma a 2011-es népszámlálás adatai szerint	53.601
A családtagok átlagos száma a 2011-es népszámlálás adatai szerint	2,62

A lakosság teljes létszámának alakulását elemezvén kiderül, hogy Szabadka 1981-ig a lakosság számának folyamatos növekedése a jellemző, míg 1981-től 2011-ig ez az irányzat fordított, vagyis a lakosság száma csökken. Jelentős migrációs mozgások tapasztalhatók, melyek során a falusi lakosság egyre inkább a városba költözik, s ennek következtében a lakosság számának csökkenése különösen a kisebb településeken kifejezett.

A kedvezőtlen demográfiai folyamatok eredményeképpen Szabadkát a népesség korösszetételét illetően a demográfiai elöregedés jellemzi.

A távközlés

Kedvező földrajzi fekvésének köszönhetően Szabadkán halad át az az optikai adatszállító kábelrendszer, amely Szerbia távközlési hálózatát összeköti Közép- és Délkelet-Európa többi országával.

Az internet-használatot illetően csak becsléseink vannak, melyek szerint az előfizetők több mint 38%-a használja a világhálót, ezek szerint a szabadkai családok ugyanennyi százaléka rendelkezik internet-hozzáféréssel, ami szerbiai viszonylatban magas aránynak számít.

A gazdaság

A gazdaság alapvető mutatói az egyes szektorok teljes nemzeti jövedelemben való részvételének, a foglalkoztatottság szektoronkénti mértékének és összetételének, valamint általában a foglalkoztatottság szintjének elemzése révén kerülnek kifejezésre.

A 2001. évben a szabadkai községben megvalósított **nemzeti jövedelem** 38,63%-kal haladta meg a Szerbiában jegyzett átlagot. Viszont ezt követően a nemzeti jövedelem jelentősen csökkent a köztársasági átlaghoz viszonyítva, és 2005. végére 17,98%-kal volt magasabb az országos átlagnál. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy Szabadka gazdaságának részvétele úgy Szerbia mint Vajdaság nemzeti jövedelmében drasztikus mértékben csökkent.

Szabadka **ipara** hagyományosan sokrétű. Az élelmiszeripar és különféle ágazatai mellett erőteljesen fejlődött a villamos- és fémipar, a vegyipar, a textilipar, a bőrfeldolgozó ipar és cipőgyártás, a harisnyagyártás, a nyomdák és az építőipar. A felsoroltakat illetően az elkövetkezőkben is többé-kevésbé intenzív fejlődés várható, mert ehhez megfelelő tartalékokkal rendelkeznek (kapacitások, tudás és tapasztalat, szükséges munkaerő, nyersanyagkészlet, vagy rendelkezésre álló alkatrészek, piac).

A Szabadka területét képező 100.700 hektárból 88.443 hektárnyi, vagyis az összterület mintegy 90%-a termőföld. A művelhető föld egyike a legfontosabb természeti erőforrásainknak. A föld minőségén végzett mérések azt mutatják, hogy az elmúlt 70 évben a humusz mennyisége kb. 0,4%-kal csökkent. Ennek oka az intenzív mezőgazdasági termelés, a nem megfelelő agrotechikai eljárások, a fejletlen állattenyésztés és ezzel párhuzamosan a vetésforgó nem megfelelő alkalmazása, a szerves trágya hiánya. E tényezők mellett a termőföldek állapotára kihat az erózió, az ipari szennyezők, a műtrágyák és gyomirtók használata, az illegális személerakók....stb.

Szabadka mezőgazdaságát a mezőgazdasági birtokok két szervezeti formájának megléte jellemzi: a magánbirtokok vagy parasztgazdaságok, és a mezőgazdasági vállalatok. A

magánbirtokok a földterületek 2/3-át művelik. A birtokok átlagos nagysága 4 hektár körül mozog és több, egymástól elkülönült parcellából állnak.

A **vámszabad területek** exteritoriális, azaz területen kívüli területek egy országon belül, melyen a külföldi cégek gazdasági tevékenységet folytatnak, liberálisabb gazdálkodási feltételekkel, melyeket a vámszabad területekről szóló törvény szabályoz. Különleges vámengedményekkel és a lehető legjobban leegyszerűsített ügyintézés mellett a vámszabad területen bármilyen tevékenység folytatható kivéve azokat, melyek veszélyeztetik az ország biztonságát vagy károsítják a környezetet. Az itt folytatott gazdálkodás előnyei: az áruk és szolgáltatások szabad behozatala és kivitele, a vám- és adóterhek alóli mentesség, időbeli korlátozások nélküli vámfelügyelet, áfa-mentesség, a termeléshez használt energiahordozók adómentessége, stb. A Szabadkai Vámszabad Terület Rt. 1996-ban alakult, 2000-tól pedig egyre nagyobb sikerrel üzemel. 22 hektárnyi területen fekszik. A Szabadkai Vámszabad Terület földrajzi fekvése rendkívül kedvező. A Belgrádot a szerb-magyar határral összekötő közlekedési folyosó közelében helyezkedik el, és olyan útvonalak is érintik, melyek az országos mellett európai és interkontinentális jelentőséggel is bírnak. Az e folyosón áthaladó közutak és vasútvonalak az északkelet- és közép-európai országokat összekötik a délkelet-európai és a közel-keleti államokkal.

A vámszabad terület keretében elsősorban kivitelre szánt termékeket gyártanak.

Az általános cél a gazdasági tevékenység fellendítése Szabadkán, a hazai és külföldi tőke befektetése és a kivitelre szánt termékek gyártásának fejlesztése.

Szabadka volt az első olyan szerbiai város, amely sikeresen oldotta meg a hadsereg vagyonának felvásárlását, és ennek köszönhetően ma kétfélmillió négyzetméternyi vonzó telekkel rendelkezik, melyek szakaszonkénti közművesítése folyamatban van. Azzal a céllal, hogy passzív szemlélőből és a beruházók vonzására és megtartására alkalmas eszközökkel nem rendelkező városból olyan várossá váljon, amely kedvező légkört teremt a hazai és külföldi beruházásokhoz, 2010-ben az önkormányzat megalapította a **Szabadkai Ipari és Technológiai Parkok Közvállalatot**. A közvállalat által kezelt építési telkek öt helyszínen találhatóak: a Petar Drapšin kereskedelmi területen 21 ha, Radanovácon 123 ha, a Kisbajmok Ipari Övezetben 53 ha, a Karadorđe úton 1,9 ha és a faiskolánál 28 ha.

Biztosítva lettek a feltételek az – elsősorban külföldi – beruházók idevonzásához és új munkahelyek teremtéséhez. Az elmúlt időszakban, a már megvalósított és a folyamatban lévő külföldi beruházások révén a munkáltatók közel 3.260 új munkahely nyitására vállaltak szerződéses kötelezettséget, és ha a közeljövőben sikerül megvalósítani a bejelentett beruházásokat, az új munkahelyek száma várhatóan több mint 4.300 lesz.

Jelenleg a Kisbajmok Ipari Övezetben a Dunkermotoren, a Norma Group, a Continental Contitech, a Swarovski és a Calzedonia külföldi beruházók működnek. Nekik és más beruházóknak köszönhetően esély és lehetőség nyílik arra, hogy Szabadka ismét Vajdaság és Szerbia egyik ipari központjává váljon.

Annak érdekében, hogy Palics egy színvonalas, európai turisztikai látványossággá fejlődjön, az önkormányzat megalapította a **Palicsi Park Kft.**-t és egyértelmű feladatokkal bízta meg. A fejlesztések irányát a Beruházási terv definiálja, melynek előkészítése, értékelése és ellenőrzése a Palicsi Park Kft. alapvető tevékenységei közé tartozik, ami egyidejűleg a potenciális és érdekelt beruházókkal folytatott együttműködést és azok kiszolgálását is magába foglalja.

Az elmúlt négy évben számos munkálat fejeződött be vagy kezdődött meg új parkolóhelyek, a Beruházási terv megvalósítását szolgáló vízvezeték és csatornahálózat létesítésére, a Női strand és a tó körüli sétány felújítására, a tó levegőztető berendezésének és a zenélő szökőkút felszerelésére, a stílusos köztéri lámpák és utcai bútorzat elhelyezésére, az állatkert bővítésére és szépítésére, és más jelentősebb munkákra. Három új szálláshely épült: a Palville Apartments, a Vila Larus és a Palić Resort, és egy korszerű borászat Zvonko Bogdan néven, melynek keretében borkóstoló is üzemel.

Azon községek és városok közül, melyek 2009-ben részt vettek a Helyi gazdaságfejlesztéssel Foglalkozó Országos Szövetség (NALED) programjában, az első nyolc önkormányzat, köztük Szabadka is **tanúsítványt szerzett a kedvező üzleti környezet létrehozásáért**. A kapott tanúsítvány egyfajta bizonyítvánnyal illetve jótállással arra, hogy az adott város képes a beruházókat rövid idő alatt minden szükséges kérdésben tájékoztatni és segíteni. Az említett elismerés kiváló referencia a hazai és külföldi beruházók idevonzására.

A *Financial Times Inteligens (FDI)* folyóirat által szervezett „Európai városok és a jövő régiói” elnevezésű 2011-es pályázaton Szabadka az igen magas tizedik helyet érte el a külföldi beruházások vonzására kidolgozott legjobb promóciós stratégiával rendelkező városok kategóriában.¹

Szabadka településrendezési terve és üzemi-üzleti övezetei

Az uniós csatlakozási folyamat során fejlesztési stratégiák készülnek és elfogadásra került Szabadka általános településrendezési terve is. E terv keretében Szabadkán 4 üzemi-üzleti övezet lett kijelölve, melyek közül a legnagyobbak Szabadka peremén találhatóak, északkeleten (Szabadka-Palics irány), délen (Csantavéri út) és nyugaton (Kisbajmok), s ez mellett tervben van az északi üzleti-üzemi övezet kiépítése a jelenlegi kelebiai termináltól délre, a turizmus fejlesztése céljából. Bármennyire is meghatározza a terv az ipari övezetek fejlődését, az egyben a fennálló helyzet függvénye is, mint pl. a meglévő utak és a Szabadka körüli terelő utak, a meglévő ipar és infrastruktúra, valamint a fejlesztést szolgáló logisztikai létesítmények megkezdett beruházásai.

Három páneurópai közlekedési folyosó (közúti, vasúti és folyami) halad át a térségen, melyek jó alapot szolgálnak a logisztika fejlődéséhez. Továbbá az uniós tagállam Magyarországgal közös hosszú határvonal egy további tényezőt képez, amely kiemeli a logisztika jelentőségét Vajdaságban. Szabadka fejlesztési tervéről szólva annyi bizonyos, hogy a logisztika fejlesztése jelentős helyet foglal majd el a prioritások és intézkedések között, melyek Szabadka fejlesztési stratégiájának és operatív programjának vázát képezik majd.

A szállítványozási cégek

Szabadkán a határátkelőknek köszönhetően több tucat szállítványozási vállalat működik, több nagyvállalatnak pedig saját szállítványozó részlege is van. Többnyire kis cégekről van szó, mindössze néhány járművel, melyek nem képesek kielégíteni a nagyobb ipari kapacitások és a helyi kereskedelem szükségleteit. Viszont e cégek székhelye gyakorlatilag egytől egyig Szabadkán kívül, leginkább a fővárosban van, ezért működési – főleg pénzügyi – eredményeik és igazgatásuk nem hat ki közvetlenül a logisztika fejlesztésének stratégiájára és politikájára a szabadkai régió területén. A szállítványozási cégek jelenleg stagnálnak és csökkentik kapacitásaikat.

A kultúra a gazdaságfejlesztés szolgálatában

Már maga a fejezet címe is azt sugallja, hogy ez egy bűvös kör, mert a magas szintű kultúra egy közösségen belül nem fejlődhet az adott térség gazdasági jóléte nélkül. A kulturális igényeken

---

1. European Cities and Regions of the Future 2012/2013 **Winners**

<http://canada.um.dk/en/-/media/Canada/Documents/News/European%20Cities%20of%20the%20Future.ashx>

TOP 10 FDI STRATEGY (Southern Europe)

- 1 Barcelona Spain
- 2 Lisbon Portugal
- 3 Murcia Spain
- 4 Valencia Spain
- 5 Tbilisi Georgia
- 6 Konya Turkey
- 7 Santa Cruz de Tenerife Spain
- 8 Jastrebarsko Croatia
- 9 Gaziantep Turkey
- 10 Subotica Serbia

végzett számos kutatás arra a tényre mutatott rá, hogy minél magasabb az egyén képzettsége és értelmi szintje, annál igényesebbek, kifinomultabbak és különlegesebbek kulturális igényei. Ebből következik az a törekvés, hogy megállítsuk a magas képzettségű szakemberek elköltözését a környék nagyobb városaiba, és a minőséges és gazdag kulturális kínálat iránti igény.

Ha a változatosságot elfogadjuk, mint a város rendkívüli lehetőségét és jellegzetességét, definiálni kell a város kultúrpolitikáját a hagyományos, az elit illetve a korszerű kultúra és tartalmak síkján. A másik osztályozás külön kezeli az ingatlan kulturális javakat (az építészetet) és a felépítményt (a rendezvényeket és aktivitásokat). Ennek alapján a város rendkívüli potenciállal rendelkezik a kulturális turizmust illetően, ami a magyar szecesszió jól megőrzött kulturális egységeiben tükröződik (a városközpont, a Raichle palota, a Városháza), melyek bekapcsolhatók a hagyományos túrák körébe, melyek célja az európai kulturális örökség megtekintése.

Szabadka 2008-ban az Európa Tanáccsal és az Európai Unióval együtt csatlakozott az **Európa interkulturális városai** – című projektbe, amit az európai városok nemformális hálózata képez. A 18. században megalapozott interkulturalitás örökségének ösztönzőleg kell hatnia azzal a jelmonddal, hogy a különbözőséget úgy éljük meg, mint motivációt az együttműködésre, ami előfeltétele a még mindig meglévő kölcsönös előítéletek és sztereotípiák leküzdésének. Az említett értékek életre keltésében kulcsszerepet játszanak a család, az oktatási rendszer és a médiák.

A rendezvények

A hagyományos kultúra ápolása lehetőséget jelent a közösség önazonosság-tudatának megőrzéséhez és annak igényét jelenti, s ezért törvénnyel szavatolt jogot képvisel.

A hagyományok ápolását és megőrzését célzó rendezvények: a Dužijanica (augusztus közepe), az Interetno fesztivál (augusztus vége), az aratók versenye, a városnap, a palicsi majális, a Szüreti napok (szeptember), az Etno-fest (változó időpontban), az Aranykezek, stb.

E rendezvények kulturális jelentősége évről évre növekszik, és hozzájárulnak a város kulturális életének változatosabbá tételéhez.

Definiálni kell Szabadka kultúrpolitikájának régi-új polgári modelljét, amely megegyezik a 20. század eleji polgári életformával és stílussal. Ennek alapján újjá kell éleszteni az európai városokra jellemző kulturális tartalmakat, mint a mozi, színház, opera, balett és hasonló intézmények. A mozik helyzete az egész országban rendkívül válságos, és ezen a téren irreális valamiféle megoldást várni. Szabadkának operája és balettje nincs. A külön tanulmányokat igénylő kérdés a színház épülete, a projekt indokoltsága és fenntarthatósága.

Létezik néhány „nyitott”, nemzetközi jellegű rendezvény is, mint a Palicsi Nemzetközi Filmfesztivál és a Nemzetközi Gyermekszínházi Fesztivál, ez utóbbit a világ öt legsikeresebb és legjelentősebb ilyen jellegű fesztiválja közé sorolják. A közép-európai város jellegét erősíti a nyári és őszi könyvvásár is.

Szabadka multikulturális és interkulturális jellegét ápolnunk kell azzal a céllal, hogy erősítsük a kultúra hatását az általános gazdasági fejlődésre.

Az oktatás

Az **óvodák** hálózatában 51 óvoda üzemel, ahol összesen 4.035 gyermek részesül ellátásban. Az egész napos bölcsődei és napközis foglalkozások mellett az óvodákban iskola előkészítő program is folyik. A Naša radost Iskoláskor Előtti Intézmény mellett iskolai előkészítő programot tartanak három általános és két speciális iskolában is. Az 1864-ben alapított Naša radost intézményben a foglalkozások hagyományosan szerb, magyar és horvát nyelven folynak, és sikerrel alkalmaznak olyan újító projekteket is, mint:

- a roma gyerekek felzárkóztató óvodai nevelése és oktatása;
- a Montessori program, amely az óvodás korú gyermekek nevelésében és oktatásában a Montessori-módszert és a gyermekfejlődés korszerű, humanisztikus koncepcióját követi;

- Kétnyelvű, szerb-német és magyar-német óvodai csoportok és
- a fogyatékos gyermekek felzárkóztató óvodai nevelése és oktatása.

Szabadka városban **25 általános iskola** működik, a 2012/2013. iskolaévben összesen 11.147 tanulóval. A tannyelvek megoszlása a szülők választása alapján történik és megfelel a lakosság nemzetiségi összetételének

Szabadka Vajdaság egyik jelentős **középiskolai** központja.

Szabadka városban 10 középiskola működik, melyekben a 2012./2013. iskolaévben 6.289 diák folytatja középfokú tanulmányait a közgazdaságtan, elektrotechnika, gépészet, vegyészet, élelmiszeripar, vendéglátás, építészet és az egészségügy szakterületen, emellett van zeneiskola és gimnázium is (természettudományi-matematikai és társadalomtudományi-nyelvi szakiránnyal).

A rendes és standard iskolák mellett két szakosított középiskola is működik: a Paulinum (horvát nemzetiségű diákoknak a papi hivatásra való előkészítés lehetőségével) és a Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Nyelvi Gimnázium, mely az idegen nyelvek iránt érdeklődő tehetséges magyar nemzetiségű diákok valamint a tehetséges sportolók oktatását szolgálja.

Egyetemi szintű képzés 5 állami alapítású felsőoktatási intézményben (Közgazdasági Kar, Építőmérnöki Kar, Műszaki Szakfőiskola, Óvónőképző Szakfőiskola és a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar) és 4 magánegyetemen (Singidunum Üzleti Kar, Megatrend Üzleti Kar, Novi Pazari Nemzetközi Egyetem és a Fabus Szolgáltatói Menedzsment Kar) folyik.

A formális oktatást folytató intézmények mellett Szabadkán két tucat nemformális oktatási intézmény és szakmunkásképző működik, melyek közül az egyik vezető intézmény a Szabadkai Szabadegyetem.

Az egészségügy

A **Szabadkai Egészségház** 2006-ban alakult és 640 dolgozót foglalkoztat. A Szabadkai Egészségház az alábbi szervezeti egységeket foglalja magába:

- Háziorvosi szolgálat (24 egészségház/beteggondozó)
- Elsősegély szolgálat
- Munkaegészségügyi szolgálat (11 vállalati beteggondozó)
- Fogászati szolgálat (22 ponton elosztva)
- Nő- és gyermekgondozó szolgálat
- Tüdőgondozó
- Laboratóriumi szolgálat
- Szakorvosi tanácsadó szolgálat
- Egészségmegőrző és betegségmegelőző szolgálat

Az Egészségház keretében működik:

- az Ifjúsági tanácsadó és
- a Nemi gondozó

A **Szabadkai Általános Kórház** 2007-ben alakult, 800 ágygal rendelkezik, ezekből 376 a 7 különféle sebészeti osztályon, a fennmaradó 424 pedig a 9 belgyógyászati osztályon.

A **Szabadkai Gyógyszertár** 1993-ban alakult és 17 kirendeltsége van, összesen 100 alkalmazottal. A gyógyszertár alapvető feladata az egészségügyi ellátásban részesülőket ellátni a szükséges gyógyszerekkel és segédeszközökkel, megfelelő utasításokat adni azok alkalmazását illetően, valamint tanácsokat adni a betegségmegelőzés terén. Pozitív példaként említenénk a Hepatitis B vírus elleni védőoltást, melynek célja, hogy az oltást utólag megkapják azok a gyermekek is, kik azt a megfelelő korban nem kapták meg.

A **Szabadkai Egészségvédelmi Intézet** 1912-ben alakult, tevékenységét 174 alkalmazottal végzi. E szakosított intézmény az alábbi szolgálatokat foglalja magába: a közegészségügyi és környezetvédelmi szolgálatot, a járványügyi, mikrobiológiai, parazitológiai és virológiai

szolgálatot, a szociális egészségügyi és statisztikai szolgálatot, valamint a közös ügyek szolgálatát. Az intézet szolgáltatásait az észak-bácskai körzet és a tágabb környezet lakói veszik igénybe.

Szociális ellátás

Szabadka várost a szociális ellátás magas fejlettségi foka jellemzi. A rászorulóknak nyújtott minőséges és nagyszámú szolgáltatás generációk több mint egy évszázados elkötelezett munkájának eredménye.

A legrégebbi szociális intézmény 1903-ban alakult árvaházként, majd a második világháború után, a beteg és elhagyott gyermekek számának növekedésével az intézmény nevét **Kolevka Gyermekeotthonra** változtatta, a 80-as években pedig másik épületbe költözött. Napjainkban az intézmény fejlődési zavarokkal küzdő gyermekeket fogad elhelyezésre az ország egész területéről, s keretében napközi is működik a fogyatékos gyermekek részére, emellett befogadó központ és anyás gyermekeotthon.

A **Szociális központ**, mint a szociális ellátási rendszer alapja már fél évszázada működik Szabadkán. Az intézményt 1963-ban alapították, képzett szakszemélyzete van és évente kb. 10.000 személyt részesít ellátásban. Működésének minőségét az állam is elismerte, és 2000-ben a legjobb szociális központ díjjal jutalmazta. 1983-tól az intézmény keretében Családgondozó is működik, amely érzelmi, partneri és családi gondokkal küzdőknek nyújt terápiás kezelést és végez tanácsadást.

A 2011. évben ellátásban részesültek száma életkor szerint

Korcsoportok	Az ellátásban részesültek száma az aktív nyilvántartás alapján a jelentési periódusban		
	(2011. január 1-től 2011. december 31-ig)		
	Férfi	Nő	Összesen
Gyermekek (0-17)	1158	929	2087
Fiatalok (18-25)	740	444	1184
Felnőttek (26-64)	2242	2936	5178
Idősek (65 felett)	523	994	1517
ÖSSZESEN	4663	5303	9966

4. ábra: A Szociális Központ által ellátottak

Családtagok száma	Családok száma	Családtagok száma				
		gyerek	fiatal	felnőtt	idős	összesen
egytagú	1340	0	0	0	0	0
kéttagú	608	255	74	257	22	608
háromtagú	463	524	162	243	7	926
négytagú	317	604	121	225	1	951
öttagú	149	443	49	103	1	596
hat vagy többtagú	187	854	59	153	3	1069
ÖSSZESEN	3064	2670	465	981	34	4150

5. ábra: A szociális pénzsegélyben részesülők összetétel szerinti megoszlása

A város demográfiai szerkezete alapján Szabadkát a lakosság elöregedése jellemzi, ezért az idősekről való gondoskodás a város egyik elsőbbséget élvező feladata. A **Gerontológiai központ** már közel 35 éve sikeresen látja el ezt a feladatot. Az intézmény 1977-ben alakult és tevékenységei

között szerepel az idősök intézményes ellátása, s ennek keretében a Sétáerdei idősök otthonában, a Gondozó otthonban és a Felnőttek bentlakásos otthonában való elhelyezés; a nyílt ellátás keretében működnek a gerontológiai klubok és a házi ápoló és takarító szolgálat, de az intézmény bizonyos szolgáltatásokat nyújt a szociális lakásokat igénybe vevők részére is. Az idősök ellátása és az intézmény által nyújtott szolgáltatások igen magas színvonalúak, amiről számos elismerés és díj is tanúskodik, mint például a legjobb munkáltató díja. Az intézmény keretében napközi otthon és tanácsadó is működik a demenciában szenvedők számára.

A szociális ellátást biztosító igen jelentős intézmények, melyek a város hatáskörébe tartozó szociális szolgáltatásokat nyújtanak:

- az 1886-ban alapított **Vöröskereszt** keretében működik a népkonyha, élelmiszer és tisztálkodási csomagokat osztanak és gyűjtéseket szerveznek.
- a **Fogyatékkal élő személyek napközi otthona** 1973. óta működik és az ellátottaknak munkaterápiát, egészségügyi szolgáltatást, étkeztetést és szabadidős foglalkozásokat biztosít.
- a szabadkai **Caritas** 2001. óta számos jótékony tevékenységet folytat, többek között házi gondozást és segítségnyújtást végez az idősöknek és betegeknek.

A város területén több szervezet működik, melyek a fogyatékkal élő személyeket, a nyugdíjasokat tömörítik, vagy segítséget nyújtanak a rászorulóknak.

Sport

Szabadka hosszú és gazdag sporthagyományokkal rendelkezik. Érdekes adat, hogy Palicson már 1880-ban, még mielőtt Pierr de Cuberten megalapította az újkori olimpiai játékokat, szerveztek sportversenyeket, az olimpiai játékok sajátos elődjeként. Attól az időtől napjainkig Szabadka a Sport városa jelzővel büszkélkedhet. Mintegy 120 aktív sportklubjával Szabadka egyike az öt legfontosabb sportközpontnak Szerbiában, ugyanis a különböző sportlétesítményekben és szabadtéri sportpályákon adottak a feltételek a sport fejlődéséhez. Az országos válogatott csapatok, különösen a labdarúgó válogatott már évek óta a palicsi sportpályákon készül fel a nagyobb nemzetközi versenyekre.

Az amatőr és profi klubok mellett Szabadka számos szabadidős tevékenységre is lehetőséget kínál. A nagyszámú sportlétesítmény mellett parkok és erdők is állnak a rekreálódni vágyók rendelkezésére.

Környezetvédelem

A környezet védelme napjainkban az emberiség globális problémájává vált. A fenntartható fejlődés koncepciója e problémát olyan fejlődés útján igyekszik megoldani, amely a környezet minőségének javítására törekszik azzal, hogy egyesíti a gazdasági fejlődést, a környezetvédelmet és a társadalmi tevékenységeket.

Ez a koncepció a környezet minősége, a jövő, az igazságosság, az elővigyázatosság és az egyetemesség elvén alapul.

Szabadka Község Képviselő-testülete 2003. októberében elfogadta az Önkormányzati környezetvédelmi akciót (a továbbiakban: ÖKAT), azt a dokumentumot, amely tartalmazza azoknak a definiált tevékenységeknek a jegyzékét, melyeket a környezetvédelem terén jelentkező problémák megoldása érdekében kell elvégezni.

A természeti adottságok a gazdasággal és az infrastruktúrával karöltve, és az önkormányzat támogatásával képezhetik Szabadka leendő fenntartható fejlődésének alapját.

Az ÖKAT felöleli a víz, a hulladék, a termőföldek védelme, a levegőminőség, a zajártalom, a természeti értékek és ritkaságok, a zöldterületek, az oktatás és a lakosság egészségi állapotának kérdéseit.

Szabadka város környezetének különös értéke a többi környező községhez viszonyítva abban a tényben rejlik, hogy a község 100.736 hektárnyi területének mintegy 12,5%-át **védelem alatt tartott területek** képezik, ami jóval több mint a többi községben, de még mindig nem elegendő. Úgy tartják, hogy az a térség, melynek 30%-át megőrzött, értékét megtartott terület képezi, környezetileg

kiegyensúlyozott területnek tekinthető (Palicsi Természeti Park, Ludasi-tó Különleges Természeti Rezervátum, Szelevényi Puszta Különleges Természeti Rezervátum, Szabadkai Homokvidék Tájvédelmi Terület, stb.).

A környezetvédelem szorosan kapcsolódik a hidrológiai problémák megoldásához, ezért a fejlesztéshez a meliorációs terveket felül kell vizsgálni az érvényes védettségi fokozatok szerint, hogy a térségben megtartsuk a vizeket. Ehhez kapcsolódik a peremövezetek rendezése is, és használatuk népszerűsítése (séták a természetben, kerékpártúrák, madárles....) valamint a természet fejlesztése, amelyben ápolnánk a hagyományos természeti és népi értékeket és az erőforrások hasznosításának hagyományos módjait.

Az önkormányzat

A helyi önkormányzatról szóló törvény értelmében a polgárok önkormányzáshoz való jogukat közvetlenül és szabadon választott képviselők révén érvényesíthetik, a helyi lakosság szempontjából közvetlen, együttes és általános érdekeit szolgáló közteendők irányításával. Az önkormányzat a város szintjén valósul meg.

Az önkormányzat szervei a képviselő-testület, a polgármester, a városi tanács és a közigazgatási hivatal.

Szabadka Város Képviselő-testülete az önkormányzat legmagasabb szintű szerve, amely a helyi hatalom Alkotmánnyal, a törvényekkel és az alapszabállyal előírt alapvető funkcióit látja el. A képviselő-testülete tanácsnokok alkotják, kiket a polgárok választanak közvetlen választások útján, titkos szavazással, a törvénnyel és az alapszabállyal összhangban. A képviselő-testület elnökének és titkárának megválasztásával megalakulnak tekinthető.

Az önkormányzat **végrehajtó szervei** a polgármester és a Városi tanács.

A **polgármestert** a képviselő-testület választja meg a tanácsnokok soraiból, négy évre, titkos szavazással, a tanácsnokok teljes létszámának szavazattöbbségével. A polgármesternek van helyettese aki őt távollétében és akadályoztatása esetén helyettesíti. A polgármester-jelöltet a képviselő-testület elnöke jelöli. A polgármester-jelölt állít jelöltet az alpolgármesteri tisztségre, a tanácsnokok soraiból, kit szintén a képviselő-testület választ meg, a polgármester-választással azonos eljárással. A polgármesternek és alpolgármesternek tisztségük elfoglalásával tanácsnoki mandátuma megszűnik. A polgármester és az alpolgármester az önkormányzat állandó alkalmazásában állnak.

A **Városi tanácsot** a polgármester, az alpolgármester és a Városi tanács tagjai alkotják, kiket a képviselő-testület választ meg négy éves időszakra, titkos szavazással, a tanácsnokok teljes létszámának szavazattöbbségével. A polgármester tisztségénél fogva a Városi tanács elnöke.

A Városi tanácsnak legfeljebb 11 tagja lehet, kiket a képviselő-testület választ meg a polgármester javaslata alapján. A Városi tanács tagjai állhatnak az önkormányzat alkalmazásában.

A **Közigazgatási hivatal:** előkészíti a képviselő-testület, a polgármester és a városi tanács által meghozandó előírások és egyéb okiratok tervezetét; végrehajtja a képviselő-testület, a polgármester és a városi tanács rendeleteit és egyéb rendelkezéseit; ellátja a képviselő-testület, a polgármester és a városi tanács által meghatározott szakmai és egyéb teendőket. A közigazgatási hivatal a polgároknak köteles biztosítani jogaik, kötelezettségeik és jogi érdekeik zavartalan érvényesítését, köteles megadni a szükséges adatokat és tájékoztatásokat, jogsegélyt nyújtani, együttműködni az állampolgárokkal és tiszteletben tartani méltóságukat. A közigazgatási hivatal egységes szervként szerveződik. A közigazgatási hivatalt annak vezetője irányítja.

A rokon közigazgatási, szakmai és egyéb feladatok ellátására a közigazgatási hivatal külön szervezeti egységekkel rendelkezhet.

4. rész – Benchmarking elemzés a régióban és a fenntarthatósági mutatók

A benchmarking egy korszerű módszer, mely más rendszerekkel való összehasonlítás alapján lehetőséget nyújt a tanulásra és a viselkedésváltozásokra. A benchmarking a saját versenyképesség felismerésének és értékelésének eszköze, és a jövő i usmeren je na izgradnju budućih potencijala uspeha i u tom kontekstu je dragoceno učenje o tome kako se nešto (proizvod, proces, funkcija) može ostvarivati bolje. Az eszköz viszonylagos egyszerűsége és alkalmazásának nagyfokú potenciális hatása az egyre szélesebbkörű alkalmazásához vezet.

Az összehasonlító analízishez a tágabb régióból lettek kiválasztva városok a hasonló gazdasági, demográfiai, természeti és kulturális-történelmi adottságaik és fejlettségük alapján. Ezek a következő városok: Eszék Horvátországból, Veszprém és Szombathely Magyarországból, Arad Romániából, Maribor Szlovéniából, valamint Kragujevac és Nagybecskerek Szerbiából.

A kiválasztott városokkal való összevetés elemzése (benchmarking elemzés) nagyrészt a stratégiai dokumentumok, segítségével lett elvégezve, referencia weboldalak és kommunikációs eszközök, melyeket az említett városok a weboldalakon használnak, valamint azon országok illetékes intézményeinek a statisztikai adatai, melyekben a fent említett városok vannak.

Az elemzés célja, hogy a hasonló fejlődési értékű intézmények Szabadkához viszonyítva, és ezen városok összehasonlítása a minőségi és mennyiségi mutatókon alapuljon. Összevetést végeztünk a lakosság számának alakulása és az átlagbérek alakulása között. A mélyebb elemzéshez kompatibilis, horizontálisan összehasonlítható és időbelileg összehangolt statisztikai mutatókra van szükség, melyek azonban nem hozzáférhetők.

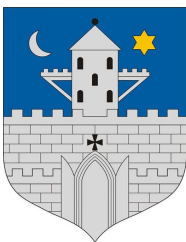
Arad/Románia

Arad az azonos nevet viselő Arad megye a fővárosa, mely Románia nyugati részében helyezkedik el közel a román-magyar és a román-szerb határhoz. Aradot a 11. században említik először, amikor a Magyar Királyság részét képezte. A 1699. megkötött karlócai békeszerződéssel Habsburg uralom alá kerül, s a városba németek, magyarok és szerbek települnek. A 19. században a város gazdaságilag gyorsan fejlődik, és 1834. a szabad királyi város státuszt is. A 20. században a város iparosodása felgyorsul (1909-ben felépült az első magyar autógyár, a MARTA). Kelet-Európában 1913-ban megépült az első villamosított vasút, mely Aradot összekötötte a közeli Podgoria településsel.

Arad város a DKMT Eurorégió tagja és az együttműködési megállapodás aláírója, ami hasonló és közös gondolkodást feltételez, de más példát is említhetünk, melyek szintén a hasonló gondolkodásra utalnak: két zsidó község együttműködése, a szociális intézmények együttműködéséről szóló megállapodás aláírása. Az újraparaszítás a város kivételes sikerének tekinthető, hiszen ezt majdnem teljesen a saját erőire támaszkodva érte el. A külföldi beruházások értéke közel 100 millió dinár. Az építészeti stílusok, elsősorban a **szecesszió** közös történelmi érték. A multikulturalizmus is jelen van a városban (6 nemzetiség él itt). A város nagyon aktív és sokrétű **kulturális életet** él – színház, filharmónia, fesztiválok. A város **honlapja** nagyon érdekes a speciális szükségletű emberek szempontjából, mert lehetőséget ad a kinagyításra.

Szombathely/Magyarország

Szombathely Nyugat-Magyarország területén, pontosabban Vas megyében, a Nyugat-Dunántúl régióban helyezkedik el.

Szombathely Magyarország legrégebbi városa, még az ókori Római Birodalom idején keletkezett. A magyarok érkezése előtt ezeken a területeken langobardok és szlávok éltek. A magyarok a 10. században települnek ezekre a vidékekre, ahol földműveléssel foglalkozó szláv népeket találnak.

A **regionális hulladéklerakó** és a hulladékgazdálkodás kapcsán javasolt a következő projektekben a **Szombathellyel** való összehasonlítás és elemzés, mint ahogyan az már korábban is történt ezzel a témával kapcsolatban, de ugyanakkor a következő témák vonatkozásában is: **energiahatékonyság** az oktatásban, **multikulturalizmus** (Szombathely - 5 nemzetiség). A nagy **beruházásoknál** a hulladékgazdálkodáson kívül figyelmet

érdemelnek a színházba, a szennyvíztisztítóba és a **kerékpárutak** kiépítésébe történő beruházások is – ÖKOVELO projektum. Különösen hasznos a **jó közigazgatás** kérdése is – web oldal, rugalmasság, földrajzi információs rendszer, E-közigazgatás. A „**Segítő város**” nevű projektum szintén nagyon jelentős az egészségvédelem, a lakosság oktatása szemszögéből; annak érdekében hogy a lakosság 30% képes legyen az elsőséglényújításra. Az építészet szemszögéből ki kell emelni, hogy a városnak megőrzött, jól karban tartott **Zsinagógája** van, melyet koncertteremként is használnak. Az elfogadott **integrált stratégiák** és **Információs Társadalom Stratégia** a fenntarthatóság alapját képezi az összehasonlításban.

Veszprém/Magyarország

Veszprém Magyarország középső részében található, Budapesttől nyugatra, mintegy 110 kilométerre. Veszprém a fővárossal a korszerű M7-es autópálya köti össze. A Balatontól 15 kilométerre terül el, északra.

Veszprémnek mintegy 62 ezer lakosa van, s ez a népességi szám az utóbbi években folyamatosan növekszik. A valamikori zsidó lakosság eltűnt a II. világháborúban.

Veszprém városa kisebb önkormányzatként például szolgálhatna több nagyobb beruházás sikeres megvalósításában. Különösen ki kell emelni a veszprémi **Aréna** multifunkcionális épületét. A **város honlapjának** néhány eleme szintén figyelmet érdemel, különösen az események bejelentése a média központba, az E-közigazgatás egy része, az előjegyeztetések pl. az esküvők esetében, „city image filmek» stb. Az együttműködés gazdasági ereje a város **informatikai klaszterében** rejlik. Veszprém különös figyelmet szentel a testvér (8) és partnervárosokkal (2) való **együttműködésnek** és tapasztalatcserének. Évente tematikus tanácskozásokat szervez a vele együttműködő városoknak, melyek közt szerepel Szabadka is. Nagyon erős civilni szektorral rendelkezik, s ennek köszönve, átlagon felüli „**emocionális intelligenciájú**” városként lett értékelve, ill. lakosai optimisták, boldogok, magas szintű önbecsüléssel rendelkeznek. Ezek az ismeretek a 2012. évi felmérésekből származnak. Ezt a tényt fel kívánják használni a város Marketing stratégiájának kidolgozásában. Elfogadták az **Integrált Városfejlesztési Stratégiát**, az **Energiahatékonysági Stratégiát** a legjobbként minősítették Magyarországon, és Veszprémet az Európai község külön elismerésben is részesítette az éghajlat fenntartásáért (Climate Alliance: European Policy). Az említett stratégia azt a célt tűzte ki, hogy Veszprém környéke 2026-ig csökkenteni a szénmonoxid kibocsátást 25 %-al.

Maribor/Szlovénia

Maribor a Szlovén Köztársaság második legnagyobb városa. A 2010-es adatok szerint Maribor település lakosságának száma 95.787, míg Maribor város körzetében 112.642 lakos él. Stájerország regionális központjába tartozik, mely tulajdonképpen nagyobb részt a szomszédos Ausztria területén fekszik. A város a Dráva folyó két partján terül el, azon a helyen, ahol a Pohorje hegység, a Dráva-mező (Dravsko polje), a Kozjak hegy és a Szlovén-hegyek (Slovenske gorice) találkoznak. A legközelebbi nagyobb város az osztrák Graz, amely Maribortól mintegy 60 km-re északra fekszik.

Maribor a **multikulturális** városok közé sorolható, mivel több (5) nemzetiség lakja, bár a lakosok nagyobb többsége szlovén. Maribor 2012-ben Európa kulturális fővárosa lett. Gazdasági erejét a környező városokkal való **nemzetközi együttműködéssel** tartja fenn (Ptuj, Muraszombat, Velenje és Slovenj Gradec). **Egyetemi városként** nagyon jó a rangsorolása. A városnak van **Zsinagógája** is. Maribora környéke szőlőültetvényeiről híres.

Eszék/Horvátország

Eszék város Horvátország északi részében fekszik. A síkságon terül el a Dráva jobb partján a Duna torkolatától 16-24 kilométerre. Szlavónia legnagyobb városa, Horvátországban a kiterjedése alapján a negyedik, székhelye az Eszék-Baranya megyében van. A város ipari, közigazgatási, igazságügyi és kulturális központ. Eszék a legzöldebb város Horvátországban, ugyanis a legtöbb zöld felülettel rendelkezik, és a város területén 17 park található. Eszék emellett Horvátország nagy ipari központja is, melyet valamikor a múltban horvát Manchesternek neveztek. Számos híres horvát márkájú árut gyártanak itt, kezdve apróbb háztartási cikkektől a komolyabbakig. Eszéken rendkívül fejlett a gépipar (mezőgazdasági gépek), a vegyipar (mosóporok, szappanok), az élelmiszeripar (édességek, sör).

Azzal a szándékkal, hogy Eszék szembenézzen a lehetőségekkel és kockázatokkal, melyeket a bizonytalan jövő rejt magában, meghozta Eszék városának gazdaságfejlesztési stratégiáját, mellyel megkezdődött az átalakulás folyamata: az

Szabadka Város Helyi Fenntartható Fejlődési Stratégiája 2013 – 2022.

ipari városból intelligens várossá alakulás. Ez a folyamat azért szükséges, hogy Eszék ipara továbbra is az alacsony, közepes és magas technológiai szintű termékek gyártásán alapuljon, valamint amiatt is, mert a lokáció versenyképessége csökkenőben van. Az intelligens város víziója lehetséges, mert Eszéken az internet-infrastruktúra az egész várost lefedi, Eszék a Josip Juraj Štrossmajer Egyetem székhelye, a városban erős az Újítók Társasága, és a digitális önkormányzat jelentős elemeivel rendelkezik.

A város felismerte azokat a helyzeteket, melyeknek a jövőben nem szabad megismélniük: népességsökkenés, a fiatal képzett polgárok kiáramlása, alacsony szintű iskolai végzettség, alacsony technológiai szintű termékek gyártása, magas fokú munkanélküliség. Hogy ez elérhetővé váljon, az intelligens város modellnek a következőkre kell fókuszálnia: infrastruktúra széleskörű hozzáférése és ennek az erőforrásnak a használatához szükséges ismeretek fejlesztése; az Egyetem szerepének erősítése a gazdaság innovatív kapacitásának javítása, a digitális demokrácia stb.

Kragujevac/Szerbia

Kragujevac, a 177.468 lakosával a negyedik legnagyobb város Szerbiában, Šumadija szívében helyezkedik el, a fővárostól, Belgrádtól mintegy 120 km-re délre. A Lepenice partjaira épült a Kragujevaci völgyteknőben, a Rudnik hegység, a Crni Vrh és a Gledičke planine lankáin. A város Šumadija és a Morava-mellék gazdasági, kulturális-oktatási, egészségügyi és politikai központja.

Kragujevac jelentős erőfeszítéseket tett a rendszerváltozások egész sorának elérésében, hogy üzleti környezetet teremtse, és közvetlen beruházásokkal befolyásolja a munkanélküliségi problémát. **Ipari övezetek** létesítésével új beruházások céljából, és a városi infrastruktúra fejlesztésével Kragujevac mára Szerbia legnagyobb építkező területévé vált. Az eredmények szemmel láthatóak a beruházásokon keresztül, a vállalkozások elszaporodása, és a

kedvező üzleti klíma megteremtése. A **jó közigazgatás** elvének a megvalósításával az önkormányzat jelentős előrelépéseket tett az irányban, hogy közelebb kerüljön a polgáraihoz. Létrehoztuk az E-közigazgatási portált, hogy a polgárok számára meggyorsítsuk és hatékonyabbá tegyük a közigazgatási adminisztrációval kapcsolatos intézniei valókat, továbbá jogsegély céljából web oldalt hoztak létre, GIS... Külön figyelmet szentelve a fogyatékkal élőknek, hogy áttekinthessék a szükségleteiket, és megteremtsék a feltételeket ahhoz, hogy bekapcsolódjanak a tevékenységekbe az élet minden területén. A Városi Tanács munkatestületként megalakult a Fogyatékkal élők helyzetének javításával foglalkozó tanács.

Nagybecskerek /Szerbia

Nagybecskerek a Bega és a Tisza mentén, a bánáti régió szerb részének központjában helyezkedik el. A város, melynek területén 122.714 lakos él, akik több mint 20 nemzetiséghez tartoznak, Szerbia fővárosától, Belgrádtól 75 km-re, míg Újvidéktől a Vajdaság AT fővárosától 50 km-re van. Mint Bánát szerbiai részének legnagyobb városa, Nagybecskerek mind politikai, mind gazdasági, kulturális és sportközpontja is ennek a régióknak.

A XXI. század elején a város kezdett felépülni. A régi szocialista, óriásvállalatokat felváltották az új, rugalmasabb magánvállalatok. A **vámszabad övezet** megalakításával a városba kezd beszivárogni a külföldi tőke. A helyi önkormányzat folytatta az új **ipari**, üzleti és lakóövezetek alapítását a városszéli területeken, melyek teljesen közművesítve vannak, s ezért Nagybecskerek a

legattraktívabb városok egyikévé vált a beruházások tekintetében. A város részt vett a több, mint 20 hazai és külföldi zöldmezős beruházások idevonzásában. A gazdaság ismét a kivitel felé irányult, s most Nagybecskerekről textilipari, gépipari, élelmiszer-, vegyipari, elektromos és gyógyszeripari termékek utaznak Európa más országaiba. Nagybecskerek ma a multikulturalizmus és többvallásosság, a nemzetek közötti tolerancia városa, a kultúra, a művészet, sport, a hidak városa, az ifjúság városa és az erős gazdasági fellendülés városa.

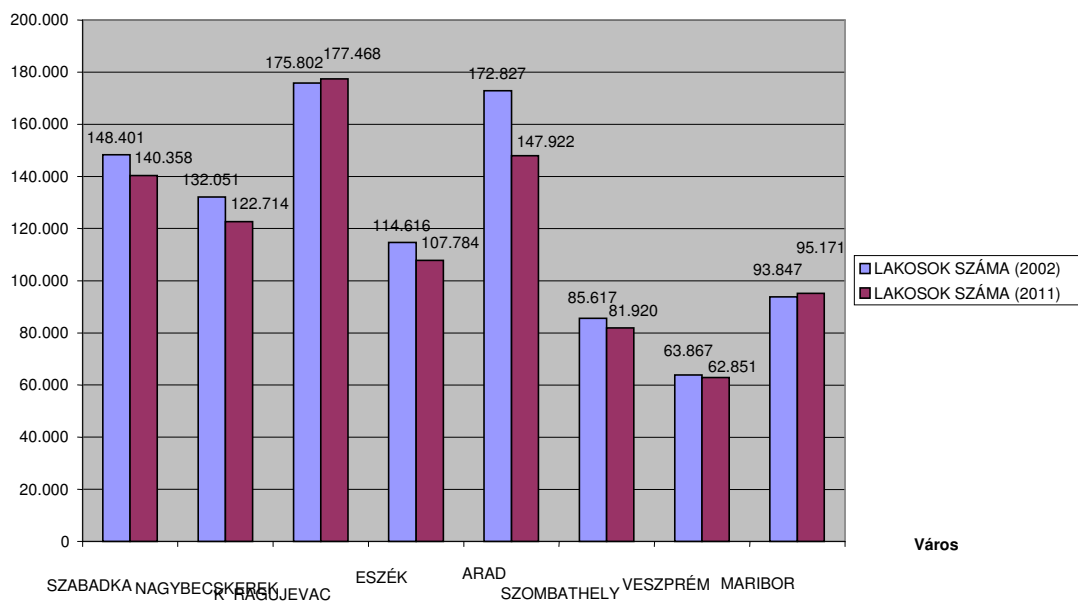
A statisztikai adatok a különböző időszakokra vonatkoznak, különféle mutatók felhasználásával, s ezért a részletesebb statisztikai összevetés szakmai-tudományos elemzést kíván az egyes területeken vagy konkrét projekteken. Az alapvető statisztikai összehasonlítást azokban az adatokban kell végezni, melyek a lakosság számának alakulására vonatkoznak és a bruttó átlagbérekről adnak áttekintést városok tekintetében. Az általános áttekintés a táblázatokban és grafikonokon látható, melyek most következnek.

	SUBOTICA	ZRENJANIN	KRAGUJEVAC	OSIJEK	ARAD	SOMBATHELJ	VESPREM	MARIBOR
BROJ STANOVIKA (2002)	148.401	132.051	175.802	114.616	172.827	85.617	63.867	93.847
BROJ STANOVIKA (2011)	140.358	122.714	177.468	107.784	147.922	81.920	62.851	95.171
<i>Ukupna promena broja stanovnika</i>	-8.043	-9.337	1.666	-6.832	-24.905	-3.697	-1.016	1.324

6. kép: A lakosság számának alakulása a megfigyelt városokban

Lakosok száma

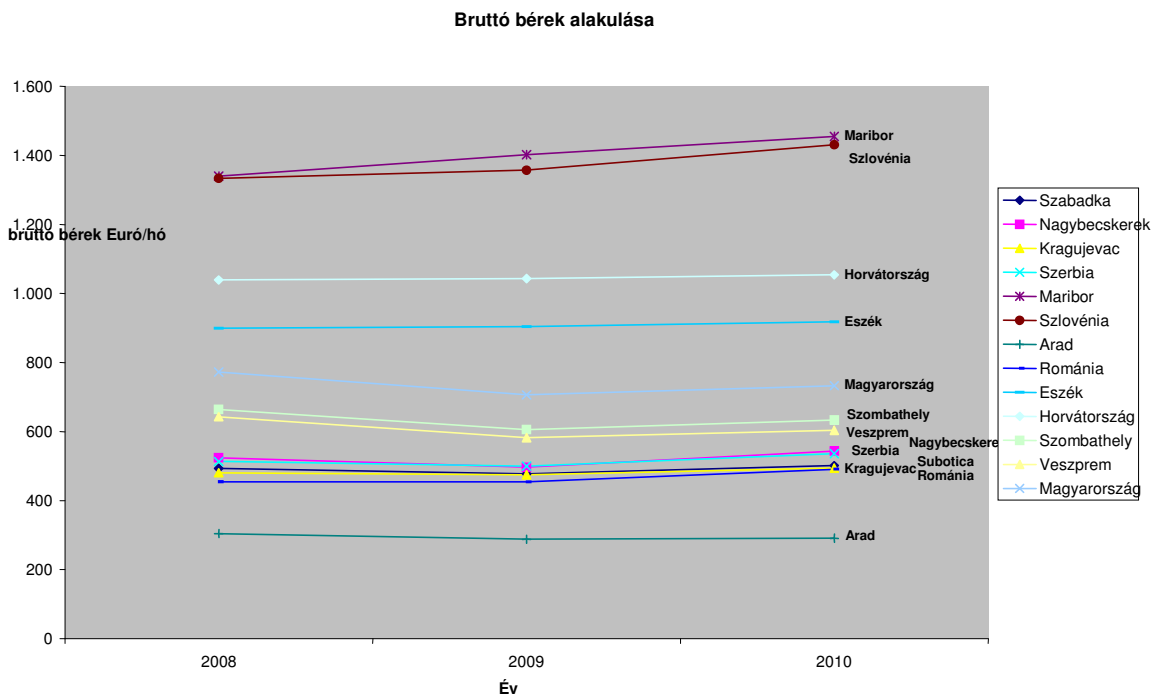
Lakosság számának alakulása

7. kép: A lakosság számának alakulása a megfigyelt városokban

GODINA	Subotica	Zrenjanin	Kragujevac	Srbija	Maribor	Slovenija	Arad	Rumuniia	Osjiek	Hrvatska	Szombathely	Veszprem	Madarska
2008	494	524	480	514	1.339,90	1.333,08	304,80	454,75	898,91	1.039,29	664,25	643,04	772,10
2009	477	496	475	500	1.402,31	1.356,83	287,91	454,17	903,60	1.042,98	605,78	582,53	706,24
2010	502	543	494	536	1.454,90	1.430,67	291,12	490,92	917,62	1.053,63	633,44	603,70	732,52

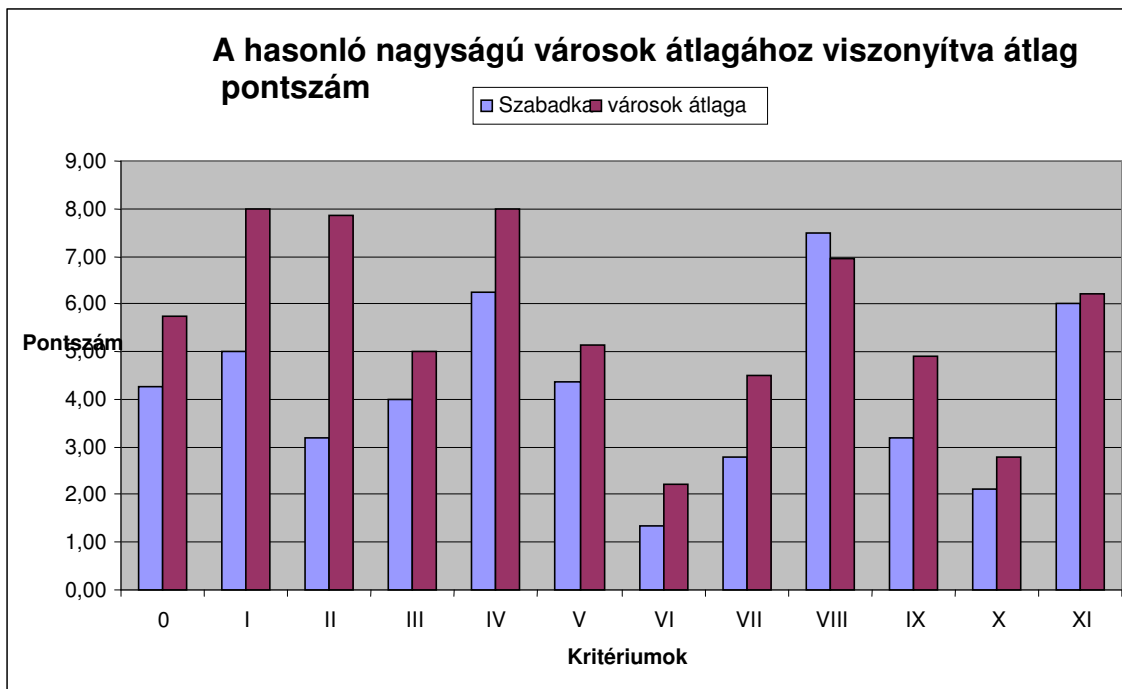
8 kép: A bruttó bérek alakulása a megfigyelt városokban

9. kép: A bruttó bérek alakulásának diagrammja a megfigyelt városokban

Európai összehasonlító projektum: „Informed Cities”

A Stratégia kidolgozása során Szabadka várost, mint az „Informed Cities“ európai projektum résztvevőjét is összevetették a hasonló európai városokkal². A kidolgozott módszer és kritériumok, a helyi evaluáció 21 felhasználásával, önértékelésre is sor került a fenntartható fejlődés és gazdálkodás kapcsán. Ennek a felmérésnek az eredményei, melyek a 10-es képen láthatók, jelentős információforrásként lettek felhasználva a Stratégia kidolgozása során.

10. kép: Az átlagpontszámok diagrammja a hasonló méretű városok átlagához viszonyítva

Forrás: ICLEI, Informed Cities nevű projektum

Az evaluációs kritériumok a következők voltak:

- I – Helyi jelentőség
- II – Politikai elkötelezettség
- III - Erőforrások
- IV - Helyi akcióterv a fenntartható fejlődés szolgálatában
- V – Az implementációs munka irányítása
- VI – A köz-, magán és civil szektor részvétele
- VII – Partnerség
- VIII – Tudatosság kialakítása és tréning
- IX – Stabilitás
- X – Integrált hozzájárulás
- XI - Haladás

A fenntartható fejlődés mutatói

² Azon városok csoportjában, melyekkel Szabadkát közvetlenül összevetették, a következők szerepeltek: Bydgoszcz, Jaworze és Świątchłowice Lengyelországból, Hrudim a Cseh Köztársaságból, Mosonmagyaróvár Magyarországról, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy és Temesvár Romániából, továbbá Valjevo, Užice, Vranje és Sremska Mitrovica Szerbiából. Az evaluációban 63 város vett részt, melyek közt volt Aalborg és Koppenhága Dániából, Stockholm és Helsingborg Svédországból, Helsinki Finnországból Finske, Kaunas Litvániából, Aberdeen, York, Sheffield Nagy-Britanniából, Dublin Írországból, Freiburg, Münster és Potsdam Németországból, Genf Svájcban, Barcelona, Granada, Zaragoza Spanyolországból, valamint Torino, Nápoly és Ravenna Olaszországból.

A fenntartható fejlődés mutatói teljes egészében feltérképezik a területet, amely összekapcsolja a gazdaságot, a környezetvédelmet és a környezetfejlesztést, valamint a társadalmi tevékenységeket. A mutatók elsődleges szerepe, hogy meghatározzák a kiindulópontot, ahonnan a fejlődést figyelemmel kísérik és tájékoztatnak róla a Helyi fenntartható fejlődés stratégiájának implementálása közben.

A mutatók, melyek a helyi közösségre vonatkozó profilalkotáshoz lettek felhasználva, és az éves beszámolóknál kell felhasználni, a Exchange 2 projekt keretében lettek meghatározva "A szerbiai községek fenntartható fejlődésére vonatkozó stratégia kidolgozása», a Szerb Köztársaság nemzeti fenntartható fejlődési stratégiájának mutatóit tartalmazó hivatalos listákról lettek kiválasztva.

A fenntarthatósági jelentés, mint a jelenlegi állapot elemzésének végső terméke, a város publikációja, mellyel tájékoztatni fogunk minden érdekelt felet és a polgárokat a Fenntartható fejlődési stratégia és a helyi fenntarthatósági irányelvek implementálásáról. Ezt a jelentést évente egyszer el kell készíteni, s ez magában foglalja a mutatók értékelését is.

Ezek a mutatók két alcsoportot ölelnek fel:

- a. **fenntarthatósági mutatók** (melyek adva vannak a Szerb Köztársaság Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiájában és a milenniumi fejlesztési célokban, s végül a helyi mutatókkal olvadnak össze),
- b. **teljesítménymutatók**, a fenntartható fejlődési stratégia implementálási folyamata hatékonyságának az értékelésénél.

A **fenntartható fejlődés mutatói** tulajdonképpen egy kiválasztott mutatószám-csoport, melyek alapján lesz értékelve a Szabadka Város Fenntartható fejlődési stratégiájának megvalósítási foka. Az indikátorok szerinti eredmények a 2.sz. mellékletben található. A lokális közösség állapotfelmérése segített a stratégiai célok, programok és konkrét projektek Stratégián belüli megfogalmazásában. Ezek integrált végrehajtása javítani fog a lokális közösségek helyzetén, és a felsoroltakkal összhangban pozitív értelemben változik a kiválasztott mutatók értéke. Az említett módon a Stratégia megvalósításának állandó nyomon követésén és a folytonos kiértékelésen keresztül a jövőben figyelemmel lehet majd kísérni a közösség életfeltételeiben bekövetkező változásokat.

5. fejezet – Kihívások és lehetőségek - SWOT elemzés

SWOT elemzés (a lokális közösség külső és belső önértékelése) módszertani eszköz, mely a lokális közösség konkurens pozíciójának céljából lett felhasználva. Az analízis minőségéhez mindenképp a participációs módszer járult hozzá, illetve a fejlődésben részt vevő nagy számú szereplő, ezért mint ily módon végzett elemzés a stratégiai célok megfogalmazásának alapvető hozzájárulása (input). Az analízis egy része, mely a közösség gyengeségeit és erősségeit vizsgálja, alapul szolgál a fejlesztés minőségi tervezéséhez, mivel megfogalmazza a stratégiai célokat, rámutat a szükségletekre és a gyengeségek kiiktatására, illetve az erősségek fejlesztésére.

Ennek az elemzésnek a gyakorlatiasságát és széleskörű alkalmazhatóságát az egyszerűség biztosítja, ami 2 x 2 matricával van bemutatva, s melyben a SWOT elemzés négy összetevő eleme található: **erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek**. A erősségek, gyengeségek belső elemek, melyekre hatással lehet egy önkormányzat, míg a lehetőségek és veszélyek azok a külső elemek, illetve tényezők, melyeket nem lehet befolyásolni.

Az erősségek olyan tényezők, melyek előnyt biztosítanak egy területnek. Másrészt a gyengeségek pedig olyan tényezők, melyek valamilyen akadályt jelentenek a helyi önkormányzat fejlődésében. A lehetőségek külső esélyek, melyeket ki kell használni, míg a veszélyek negatív külső tényezőt takarnak, amit semlegesíteni kell.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK

SWOT matrica

A társadalmi-gazdasági fejlődés három kulcsfontosságú területét ismertük fel, melyekre elkészült a SWOT elemzés, s melyek tulajdonképpen Szabadka város szociális-gazdasági elemzésének szubjektívizálása:

- Gazdasági fejlődés
- Társadalmi fejlődés
- Környezetvédelem

Ezen területeknek mindegyike külön elemzés alá került a munkacsoportokban folyó munka keretében, és mindegyik esetében pontosan meg lettek határozva a erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek az említett Szabadka város szociális-gazdasági elemzése adatainak szubjektívizálása céljából.

A SWOT elemzés eredményeinek segíteniük kell abban, hogy az erősségeinkre fókuszáljunk, korrigáljuk gyengeségeinket, és felkészülten nézzünk szembe a veszélyekkel, csökkentve ezáltal azok negatív hatását, valamint hogy végezetül felismerjünk és kihasználjunk minden lehetőséget, melyek kínálkoznak. Ezért a város sikeréért és fejlődéséért reális terveket kell készíteni, melyek a meglévő erőforrásokon alapulnak, s azok felelősségteljes megvalósítását feltételezik.

SWOT elemzés: Gazdasági fejlesztés

ERŐSSÉGEK

Geostratégiai elhelyezkedésének köszönhetően Szabadkát Európa kapujának tartják. Emellett a város komparatív előnyeiként leggyakrabban a termékeny szántóföldeket hangsúlyozzák, továbbá erőssége a fejlett szerves termelés, a meglévő gyáripár lehetőségei és a szolgáltatói-kisipari szektor fejlett hálózata. A saját ipari övezet felgyorsult fejlődése és a külföldi befektetések idevonzása, a város néhány évnyi tengődés után olyan város képét mutatja, mely sikeresen használja saját fejlesztési potenciáljait.

Szabadka többlet erejét a polgárai adják. Itt elsősorban a hagyományos szakértelemre és a munkaerő versenyképes árára gondolunk, de a többnemzetiségű környezet és a többnyelvűség mellett a szabadkaiak közismertek a nyíltságukról és jóindulatukról.

És végezetül, természeti gazdagságaként a Palicsi-tavat emelnénk ki, mint turisztikai desztinációt.

GYENGESÉGEK

A város kulcsfontosságú tényezőiként a következő gyengeségeket ismertük fel, melyeket mindenképpen korrigálni kell: magas fokú munkanélküliség, a magas fokú végzettséggel rendelkező fiatalok elvándorlása, kedvezőtlen demográfiai tendencia, valamint a gazdasági szükségletek és az aktuális oktatási rendszer összehangolatlansága. Emellett a gyengeségeket a rosszul megvalósított privatizáció, a drága kommunális szolgáltatások, befejezetlen tőkeberuházási projektek, és azok befejezéséhez szükséges pénzeszközök hiánya, az idejét múlt technológiák használata és inertség az újdonságok alkalmazásában.

Palicson a város elválaszthatatlan részében, nincs elegendő szálláshely, sem kísérő szórakoztató, sport és rekreációs program. Emellett égető problémája a tó vizének minősége és a hozzátartozó ökoszisztéma állapota.

LEHETŐSÉGEK

Az integrációs folyamatoknak és az Európai unióhoz való közeledésnek köszönhetően hozzáférhetővé váltak számunkra a csatlakozás előtti EU-s alapok. Így például a Magyar Köztársasággal és a Horvát Köztársasággal való határon átnyúló projektek tekintetében Szabadka abszolút vezető szerepet tölt be az ilyen jellegű projektek végrehajtásában. Emellett a határátkelők közelsége folytán és a szabad kereskedelemről szóló nemzetközi megállapodás aláírásával megnyíltak a lehetőségek a szabadkai gazdasági alanyok előtt a nemzetközi piacon való megjelenéshez.

Az előző időszakban Szabadka élen járt Szerbiában a külföldi beruházások idevonzása tekintetében. A következő időszakban, amikor a külföldi vállalatok, melyek Szabadkán működnek és a munkafeltételeket diktálják, a beruházások következő fázisainak realizálásával várható a munkanélküliség jelentős csökkenése Szabadkán.

Mivel Szabadkán már létezik fejlett szerves termelés, az erősségeket afelé kellene irányítani, hogy az egészséges élelmiszerek előállításának növekvő tendenciái ki legyenek használva. A mezőgazdasági termelőknek promóciós tevékenységek, valamint hazai és nemzetközi vásárokon való részvétel formájában kellene segítséget nyújtani.

A turizmus, mint a kihasználatlan nagy erőforrások egyike, jelentősen javítaná a meglévő kis- és közepes vállalatok tevékenységét, valamint általa lehetőség nyílna újabb vállalatok megnyitására. A város az előző időszakban már megkezdte a kongresszusi turizmus fejlesztését. A modern trendekkel összhangban, a regionális egyesüléseken keresztül felismertük a lehetőségeket a turizmus más formáiban is.

VESZÉLYEK

A legnagyobb veszélyek közé sorolható a politikai instabilitás az országban és a reformfolyamatok lassítása. A szerbiai rendkívül bizonytalan politikai helyzet és a szürkegazdaság miatt, valamint mert olyan kép alakult ki, hogy az ország kockázatos terület a befektetők számára, nagyon nehéz versenyképesnek lenni a régióban, és újabb beruházókat idevonzani. Emellett az infláció és az energiahordozók magas ára és az idejélmúlt technológia szintén kihatnak a hazai termékek versenyképtelenségére a világpiacon. Másrészt viszont a külföldi beruházók érkezése azt a veszélyt hozza magával, hogy Szabadka az olcsó munkaerő és a szennyező technológiák helyszíne, amit el kell kerülni.

SWOT elemzés: Gazdasági fejlesztés

ERŐSSÉGEK:

Szabadka legnagyobb erősségei közé tartozik a gazdag és sokrétű kulturális örökség és a hagyományápolás. A tény, hogy ezen a területen több évszázadon keresztül különféle népek éltek, valamint a népességmozgások, a hagyományok és szokások ápolása gazdagították a polgárok mindennapi életét, s ezáltal érzékenyebbé és nyitottabbá váltak az emberi szükségletek iránt, illetve az újabb társadalmi folyamatok elfogadására.

A hagyományosan magas szintű társadalmi tudat és szociális érzékenység lehetővé tette a folyamatos fejlődést és a társadalmi élet minden területébe való beruházásokat, ami nagy számú intézmény alapításához vezetett, melyek a kiváló szakembereknek köszönhetően széles körű szolgáltatásokat nyújtanak, a hétköznapi polgárok igényeivel összhangban.

GYENGESÉGEK:

Szabadkán a többéves rossz gazdasági helyzet, a gyenge és nem eléggé hatékony gazdasági és infrastrukturális beruházások miatt, a világosan meghatározott tervek és a fenntartható fejlődés stratégiájának hiányában, az állam részéről élvező kevés és érthetetlen támogatás, a minőséges koordináció, az intézményekben folyó munka ellenőrzésének és figyelemmel kísérésének hiánya, a polgárok lehetőségeinek és szükségleteinek összehangolatlansága a társadalmi minden területén, a meglévő intézmény rendszer fokozatos leépüléséhez és a szolgáltatások minőségcsökkenéséhez vezetett.

Mivel a polgárok egyre inkább elszegényednek és saját erőből nem tudják biztosítani maguknak az alapvető egzisztenciális életfeltételeket, a munkaképes lakosság és a fiatalok tömegesen más helyen voltak kénytelenek megélhetést keresni.

LEHETŐSÉGEK:

A további fejlődés alapja a város technológiai potenciáljának fejlesztése partnerségek és együttműködések létrehozásával a társadalmi élet minden területén, a munkaerő oktatásába és továbbképzésébe való folyamatos beruházás, valamint szakmailag képzett vezetők alkalmazása.

A város fejlesztését a társadalmi élet minden területén a szükségletek és lehetőségek kiegyenlítésével kell megalapozni, a régióbeli partnerek tudására és tapasztalataira támaszkodva.

VESZÉLYEK:

A jogszabályok hiánya egyes területeken és az érvényes jogszabályok egymás közötti és a gyakorlattal való összehangolatlansága folytán a társadalmi rendszer merevvé és hajlíthatatlanná válik, s ezzel együtt a polgárok és a szakemberek nagyfokú elégedetlenségét váltja ki.

A politika beférkőzése a társadalmi élet minden pórúsába, valamint a párt- és személyes érdekek vagy kizárólag egy nemzeti közösség érdekeinek a képviselése egyes szegmenseiben megbéníthatja a társadalmi rendszert, továbbá tehetetlenséget és közönyt válthat ki az intézményekben, illetve a polgároknál.

A pénzeszközök központosítása ellehetetleníti a társadalmi élet egyes területeinek tervszerű karbantartását, ellenőrzését és fejlesztését, s az egyre fokozódó munkanélküliség és a polgárok elszegényedése a félelem és kilátástalanság érzetét kelti.

SWOT elemzés: Környezetvédelem

ERŐSSÉGEK

A város számos és sokféle természeti és munkával teremtett értékkel rendelkezik. A legnagyobb természeti erőforrást a szántóföldek jelentik, melyek a termelés és szolgáltatások tekintetében Szabadka város fejlesztésének alapjául szolgálnak.

A védett természeti területek, beleértve a nemzetközi jelentőségű területek listáján szereplőket is, a Palicsi-tó tájjellegű komplexuma, továbbá a Palicsi-tó és a Ludasi-tó a vizes élőhelyei, a nádasai és a madarak költő- pihenő és táplálkozási helyei, a homokpuszta specifikus élőhelyei, a szikes és nedves rétek, valamint az attraktív és veszélyeztetett növény- és állatfajok mind-mind a természeti területek gazdagságát bizonyítják.

Mivel már évek óta megszűnt az ipari szennyezés, ez a környezet minőségének javulásához vezetett, s ennek következtében egyik erősségünk, hogy barnamezős beruházásokra van lehetőségünk a város lakott részében lévő elhagyott gyárak területén. (Zorka, Sever, kaszárnya)

A közművek terén Szabadka város erősségei közé tartozik a szennyvíztisztító berendezés és a kommunális hulladék szervezett elszállítása, míg a gazdag, megőrzött és sokrétű kulturális örökség, különösen az építészeti szecesszió a fenntartható fejlődés alapjául szolgál.

Az alábbi erősségek alapot teremtenek a további fejlődéshez: rendelkezésre álló hasznos tudás, a közösség képzett és elkötelezett tagjainak tapasztalata és érdeklődése, valamint a civil

szektor problémamegoldó tevékenysége, mely információcsere révén nyilvánul meg a különböző érdeklődési területeken és programokon belüli döntések és szolgáltatások színvonalának javítása érdekében.

GYENGESEGEK

Gyengeségeinket a következőkben ismertük fel: a közszféra átláthatóságának és a probléma tágabb értelmezésén alapuló kommunikációnak a hiánya a különböző projektmegoldások meghozatalában és megvalósításában, konkrétan a városrendezés, a vízkészlet-gazdálkodás, a történelmi szennyezések mai hatása, a megoldatlan tranzitforgalom, az égetésből és közlekedésből eredő légszennyezés, a hulladékgazdálkodási rendszer hiányosságai, valamint a Palicsi-tó vizének állapota.

A szektorok közötti gyenge együttműködés, gondolunk itt a stratégiák, a tervek és programok kidolgozásában részt vevők horizontális és vertikális együttműködésére egyaránt, továbbá a szakma és a politika hiányos együttműködése, a felügyeleti szervek gyenge ellenőrzése a projekt módosítások alkalmával, különösen a részletes szabályozási tervek esetében mind hátráltatják a lokális közösség fejlődését.

LEHETŐSÉGEK

Szabadka és környéke természeti erőforrásokkal, infrastruktúrával, a kongresszusi, oktatási és öko-turizmus fejlesztéséhez szükséges megfelelő területtel és szálláshely-kapacitással. A természeti és kulturális-történelmi örökségnek köszönhetően Palicson is lehetőség van a turisztikai tartalmak fejlesztésére, a természeti erőforrások teljes mértékű felhasználásával.

Az építészeti örökség, megfelelő felújítás és restaurálás mellett nagyban hozzájárulhat a turizmus fejlesztéséhez, és vonzóbbá teheti a várost a turisztikai kínálatban. A tömegközlekedés javításán és a kerékpáros forgalom fejlesztésén is dolgozni kell, a személygépkocsik használatának csökkentése érdekében.

A jogi keret, a jól bevált gyakorlat és a legelfogadhatóbb hozzáférhető technológiákról szóló adatok lehetővé teszik, hogy az újrapiarosítás a környezetbarát és erőforrás-hatékony technológiákkal összhangban történjen.

Az erőforrások racionálisabb felhasználását különböző területekre vonatkozó megfelelő utasítások kidolgozásával lehetne ösztönözni. Az energia gazdaságosabb felhasználása tekintetében az energiahatékonyság növelésére kell törekedni, valamint elősegíteni a megújuló energiaforrások (biomassza) és a geotermikus energiaforrások használatát.

A vízkészlet-gazdálkodást a használt víz újrahasznosításával lehet fejleszteni, és aktívabb beavatkozással a talajvízszint szabályozásában.

A hulladékgazdálkodás vonatkozásában be kell fejezni a regionális hulladéklerakó építését, és ösztönözni az újrahasznosítási tevékenységeket, különösen ha a világtrendek átvétele után lehetőség kínálkozik hulladék felhasználásával történő energiatermelésre.

A védett természeti javakkal való gazdálkodás kérdésében folytatni kell a velük kapcsolatos integrációs tevékenységeket és a határon átnyúló védett természeti területek létrehozását, a vagyoni-jogi viszony rendezésével, hogy hatékony gazdálkodás lehetsége érdekében.

Szükség van a nagyobb fokú szerves termelés ösztönzésére is.

Felismertük, hogy a lehetséges tevékenységek sikeres megvalósításának előfeltételeként biztosítani kell a tevékenységek és megoldások átláthatóságát, valamint az új projektek összehangolását a már folyamatban lévőkkel.

VESZÉLYEK

Fő akadályokként, melyek veszélyeztethetnék a stratégia megvalósítását, a pénzeszközök hiányát és a politikai változások okozta instabilitást látjuk .

Szabadka Város Helyi Fenntartható Fejlődési Stratégiája 2013 – 2022.

A területek és erőforrások nem rendeltetésszerű és irracionális használata, a terv- és műszaki dokumentáció összehangolatlansága, a tervezett megoldásoktól a beruházó nyomására történő eltérés, az ellenőrizetlen ipari fejlődés, a természetes élőhelyek veszélyeztetése, a korlátozott vízforrások és a klímaváltozások következményei veszélyeztethetik a stratégiai célok megvalósítását.

6. fejezet – Jövőkép és a fejlesztés stratégiai irányai

Szabadka 2022-ben észak Vajdaság regionális ipari központja, márkás termékekkel és szolgáltatásokkal, tudáson és innováción alapuló dinamikus gazdasággal, melyek hordozói a revitalizált, megerősödött kis- és közepes vállalatok. Attraktív hely a vállalkozások és beruházások számára a magas hatékonyságú és produktív vállalkozások előtérbe helyezésével, azzal, hogy a hangsúly a mérnöki technológiai területek további fejlesztésén van, melyek biztosítják a fenntartható gazdasági fejlődést nagyobb számú és minőségi munkahelyekkel a városban és a falvakban egyaránt. Szabadka ezzel egyidejűleg a modern és fenntartható falu-fejlesztési koncepciót támogatja, mely fejlett feldolgozási és áruforgalmazási kapacitással rendelkező mezőgazdasági termelést jelent, míg a turisztikai kínálat és a szolgáltatói tevékenység a hagyományokon, a természeti és a kulturális-történelmi örökségen alapul.

Szabadkának megfelelő oktatási rendszere van, mely biztosítja, hogy az emberi erőforrás versenyképes tudással és képességekkel rendelkezik a hazai és a külföldi piac tekintetében egyaránt. A közösség a szolidaritáson, a humanizmuson, a nemek egyenjogúságán, a hagyományok tiszteletén alapul, melynek továbbá jellemzői az interkulturalitás, a többnemzetiségű környezet és többnyelvűség, ami erősíti és fejleszti a szociális kohéziót, melyben az iskoláskor előtti és általános iskolai oktatás és nevelés minden gyermeket felölel. Szabadka olyan város, mely erősíti a polgári kezdeményezést és az ágazatközi megközelítést az egészségvédelemben és egészségjavításban. Az egészségvédelmi rendszer a szükségletekhez igazodik az egészségügyi szolgáltatások folyamatos fejlesztésével.

Szabadka olyan város, mely felismeri a természeti tőke értékét, és olyan beruházásokat helyez előtérbe, melyek a zöld termelésen, környezetbarát technológiák és az újrahasznosítás alkalmazásán alapulnak, valamint előnyben részesíti a megújuló energiaforrásokba történő beruházásokat és azok felhasználását. A városrendezés az építészeti örökség, a természeti örökség és a gazdaság összehangoltságán alapul, s ezáltal a három elem harmóniája hozzájárul a fenntartható városfejlesztéshez. A várost természeti javak veszik körül, melyeket ökológiai hálózat fog össze, s fejlődésének alapját a hagyományos értékek, az erőforrások fenntartható használata, a fejlett oktatási és szabadidős létesítmények képezik. Szabadkát a fejlett közlekedési infrastruktúra és logisztika jellemzi, mely alkalmazkodik a gazdaság és a lakosság szükségleteihez, az egészséges életmód, különösen a kerékpározás lehetőségével, előtérbe helyezésével.

Szabadka olyan város, ahol szeretnek élni az emberek, vonzó hely az üzleti világ számára és a turisták szívesen látogatják.

Szabadka 2022-ben egy modern város, ahol elégedett, munkaviszonyban lévő, egészséges és nyitott emberek élnek, ahol növekszik a életminőség, az állami, a magán- és a civilszektor partnerségi kapcsolatban áll egymással, valamint egyenlő lehetőségeket és szabadságokat nyújt minden polgárának, a szolidaritás és humanitás gyakorlásával.

A stratégia kidolgozása közben 4 stratégiai irányt határoztunk meg, és mindegyiken belül megfogalmaztuk a stratégiai célokat, melyekről táblázatos kimutatás is készült:

7. A stratégia irányításának, nyomon követésének és értékelésének rendszere

Meg kell fogalmazni a stratégia megvalósítási folyamatát, hogy biztosítva legyen a folytatása.

A kulcsszereplőknek tisztában kell lenniük saját szerepükkel és felelősségükkel, a végrehajtó hatalomnak pedig teljesítenie az alábbiakat:

- megbízást adni – oly módon, hogy a tervek megvalósítása hatékony legyen,
- mérhető célokat kell megfogalmazni – hogy a fejlődés nyomon követhető legyen.

A lokális közösség fenntartható fejlesztési stratégiájának megvalósítási szakasza sikeres legyen, a stratégiai tervezés folyamata magában foglalja az irányítási és ellenőrzési rendszer tevékenységeit is.

A profitorientált és az állami szervezetek irányítása az emberek közös tevékenységi folyamata a közös célok elérése érdekében. Az irányítás fázisai: a tervezés, a szervezés, emberek kiválasztása, irányítás, vezetés és ellenőrzés, beleszámítva az emberi, pénzügyi, technológiai és természeti erőforrások felhasználását. A kitűzött célok elérésére vonatkozó politikák és stratégiák alkalmazását a folyamatban résztvevő személyeknek meg kell vitatniuk és ellenőrizniük kell. A megvalósítás megvitatásának és a folyamatos ellenőrzésének a módja az irányítási és ellenőrzési rendszerre élénkítő hatással van, számos különböző relációt valósítva meg a szervezeten belül és kívül egyaránt.

Gyakorlatilag a stratégiai tervezés folyamata mindenekfelett nagyon dinamikus folyamat, és a végleges dokumentumok dinamikus, illetve változékony eszközöknek tekintendők. Ennek az aktív hozzáállásnak a biztosítékeként a tervezés teljes folyamatát tízéves ciklusba kell foglalni: elemzés – tervezés – programozás – implementáció – megvalósítás – figyelemmel kísérés – becslések – és újabb elemzések stb. Ezután a fejlesztési irányok és szereplők újabb felülvizsgálata következik, a következő stratégiai terv kidolgozásával kapcsolatos szükségletekhez alkalmazkodva.

A folyamatról teljes kimutatás látható az alábbi diagramon:

A lokális közösség fenntartható fejlődési stratégiájának megvalósítási szakasza az akcióterv, a szervezeti struktúra és az érdekelt szereplők részvételének kombinációján alapul. A lokális közösség fenntartható fejlődési stratégiájának folyamata inkorporált, és a helyi adminisztrációban a meglévő szerkezetet alkalmazza. A szervezeti struktúra fő része a **Koordinációs csapat**, mely különböző osztályokat foglal magában. Legjobb, ha ez a Koordinációs csapat az adminisztráció keretében alakul meg, hogy a teljes irányítási és ellenőrzési rendszert koordinálja.

Koordinációs csapat felelős a stratégiai dokumentum és a helyi akcióterv integrációjáért, elsősorban az alábbi három irányban:

- Az akciótervet össze kell hangolni városi költségvetéssel és annak okirataival. Az akcióterven belüli minden tevékenységre biztosítani kell a pénzeszközöket, vagy legalább meghatározni a pénzforrásokat;
- Közvetlenül egyeztetni kell minden városi operatív tervvel és osztállyal. A stratégiai dokumentumot és a helyi akciótervet teljes mértékben integrálni kell a város napi működési eljárásaival. Az irányító szervnek pontosan azonosítani kell az egyes tevékenységek megvalósításáért felelős személyeket, és a közigazgatás titkárságainak titkárai részére pontosan határozza meg a meghatalmazásokat és felelősségeket ennek az integrált eljárásnak az ésszerű időn belüli megvalósításában (a következő költségvetés meghozataláig)

- Az akciótervet és stratégiai dokumentumot egyeztetni a köz- és magánintézmények terveivel, projektumaival és tevékenységeivel, melyek az akcióterv megvalósításában vezető szerepet töltenek be, kezdve a különböző intézményekkel és közigazgatási szervekkel, kommunális közvállalatokkal stb.

A lokális közösség fenntartható fejlődési stratégiájának megvalósítási mértékét és implementációs státuszát folyamatosan követni kell, és az éves evaulációs ciklusok során értékelni a fenntarthatósági mutatók (ez a Stratégiai dokumentumra és a teljes közösségre vonatkozik), továbbá a teljesítmény mutatók (a helyi akcióterv implementációs státuszára vonatkozik) alkalmazásával. Mindezek az indikátorok a stratégia megvalósítás teljes ellenőrző rendszerének (mint az irányító rendszer alapvető részének) alapját képezik. A mutatók alap információkat és ismereteket nyújtanak a stratégia megvalósításának folyamata és az összehangolás üteme tekintetében. Lehetővé kell tenni, hogy minden polgár értesülhessen a mutatók minden változásairól és az éves evauláció eredményeiről egyszerű és olvasható beszámolókon keresztül.

A fenntartható fejlődési stratégia megvalósításának irányítása alatt az alábbiak értendők:

- Folyamatos adatgyűjtés a mutatók figyelemmel kísérése céljából,
- évente adatfrissítés, a mutatók kiegészítése és értékelése, az egyes mutatók alakulásának elemzésével,
- az éves akciótervek megvalósításának figyelemmel kísérése az e célra kinevezett szerv részéről,
- Beszámoló készítése a városi képviselő-testület kinevezett bizottságának a stratégia megvalósításának hatásairól, évente legalább egyszer,
- Javaslatok készítése egyes célok, intézkedések és programok módosítására,
- A városi képviselő-testület évente megvitatja a megvalósításról készült jelentést, meghozza a következő évre vonatkozó akciótervet, és megvitatja az esetleges javaslatokat a programok összehangolásáról a megváltozott körülményekkel.

Az új feladatok megvalósítása érdekében a fenntartható fejlődési stratégia meghozatalától számított 90 napon belül a polgármester:

- városi koordinátort nevez ki a stratégia városi szintű megvalósítására irányuló tevékenységek összehangolására
- meghatározza a fejlesztés helyi résztvevőit, és partnerségi szerződést készít velük a stratégiában foglalt meghatározott prioritások megvalósításáról, a megvalósítás szereplőinek kijelölése, az eljárás és végrehajtási felelősség pontos meghatározása céljából. A partnerségi szerződések a stratégia mellékletévé válnak.
- Kinevezi azt a szervet, intézményt vagy szervezetet, mely a megbeszélte ütemben dolgozik majd az adatok frissítésén, a mutatók kiegészítésén és értékelésén, valamint erről legalább évente egyszer beszámolót készít.
- Kinevezi az illetékes szakmai munkatestületet, mely a megbeszélte ütemben: figyelemmel kíséri a program, az akcióterv és projektumok megvalósítását, értékeli a fenntarthatóságot, és szükség szerint javasolja az akciótervek módosítását és összeegyeztetését a lehetőségekkel, valamint erről legalább évente egyszer beszámolót készít. A stratégia megvalósításáról szóló partnerségi megállapodás aláírója nem nevezhető ki a monitoring, ill, megfigyelés feladatára.

8. fejezet: Stratégiai célok, prioritások, intézkedések és tevékenységek - Projektek jegyzéke

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
1.1. Kedvező légkör az új, közvetlen beruházások vonzására és a meglévők megtartására, a helyi gazdaság és az oktatási és tudományos kutatóintézmények együttműködése a város iparának újralesztése céljából	1.1.1. Az üzleti és ipari övezetek közművesítése és a logisztikai infrastruktúra fejlesztése	1.1.1.1. Az ipari övezetek gázközművesítése
		1.1.1.2. A vízellátás és szennyvízcsatorna-hálózat kibővítése és minőségének javítása
		1.1.1.3. Az IT infrastruktúra fejlesztése
		1.1.1.4. Villamoshálózat építése
		1.1.1.5. Multimoduláris fuvarozási terminál létrehozása (megvalósíthatósági tanulmány, a
		1.1.1.6. Az Y letérő - kerülőút logisztikája
		1.1.1.7. A Szeged-Szabadka-Csikéria- Baja vasúti infrastruktúra kiépítése
		1.1.1.8. Ipari vágány építése a vámszabad területig
	1.1.2. Intézkedések rendszerének bevezetése új beruházások	1.1.2.1. Ismertető anyag és honlap a beruházók részére
		1.1.2.2. Egy egységes, „mindent egy helyen” elven működő okmányiroda intézményesítése
	1.1.3. Az együttműködés erősítése a gazdaságban és az	1.1.2.3. Optikai távközlési infrastruktúra kiépítése és a GIS – földrajzi információs rendszer folyamatos fejlesztése
		1.1.3.1. A „Tudományos-technológiai generátor” projekt
1.1.3.2. Az üzleti inkubátorház fejlesztése		
1.1.3.3. A Vámszabad terület marketing- és promóciós elemeket tartalmazó közepes távú fejlesztési terve		
	1.1.3.4. Klaszterek és más társulási formák támogatása és népszerűsítése	
1.2. A vállalkozások, kis és közepes vállalatok fejlesztésének intézményesített támogatása a vállalkozások és önfoglalkoztatás ösztönzésével, elsősorban a tudáson és készségeken alapuló tevékenységekben	1.2.1. A megfelelő szellemi és humán erőforrások erősítése, feltételek teremtése a versenyképes termeléshez és a gazdaság innovatív potenciáljának erősítése a	1.2.1.1. A humán erőforrások képzése és továbbképzése az ismert munkáltatók igényeinek
		1.2.1.2. A helyi Foglalkoztatási Akcióterv megvalósítása
		1.2.1.3. A nemi egyenjogúság fejlesztésének támogatása a vidéki nők foglalkoztatására és önfoglalkoztatására irányuló programmal összhangban
		1.2.1.4. Az országos és tartományi szintű fejlesztési pénzalapok meghirdetett pályázatainak ismertetése,
		1.2.1.5. A KKV-ben foglalkoztatottak számának növelése a foglalkoztatást, önfoglalkoztatást és ágazati hálózatépítést ösztönző programok és projektek megvalósításával
		1.2.1.6. A Szabadka város területén dolgozók összetételének vizsgálata

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
	1.2.2. A gazdaság és a tudományos-kutató és oktatási intézménye közötti együttműködés erősítése a versenyképesség, újítások és a kivitel növelése és új standardok bevezetése céljából	1.2.2.1. A technológiai fejlesztésekre szánt beruházások növelése
		1.2.2.2. A kivitel-ösztönzés előfeltételeinek fejlesztése
		1.2.2.3. Oktatási központoknak nyújtott támogatás képzési programok kidolgozásához és a hiányszakmák kiegészítő oktatásához
		1.2.2.4. Műhelyfoglalkozások szervezése gyakorlati tudás szerzéséhez
		1.2.2.5. Tematikus tréningek és tanácsadások szervezése pályázati anyagok kidolgozásához
		1.2.2.6. Tanácsadói szolgálat szervezése a gazdasági szereplők szükségleteire
		1.2.2.7. A minőségellenőrző rendszerek és szabványok (ISO szabványok, TQM, EMAS, HCCP, stb.) bevezetésének és alkalmazásának támogatása
		1.2.2.8. Az ipari és települési hulladék- feldolgozó rendszer létrehozásának támogatása
		1.2.2.9. A kisebb vízfogyasztással járó technológiák, illetve az ipari vizet újrahasznosító rendszerek bevezetése, a vízfogyasztás csökkentése érdekében
		1.2.2.10. Ipari találmányok nemzetközi kiállítása
		1.2.2.11. A tudományos és technológiai újítások és találmányok történelmét bemutató „JÖVŐ HAZA”
		1.2.2.12. A fenntartható fejlesztési központ fejlesztésének támogatása
1.3. Piacorientált fenntartható mezőgazdasági termelés fejlett feldolgozó és értékesítési kapacitásokkal és folyamatosan erősödő biogazdálkodással	1.3.1. A mezőgazdasági termelés fejlesztése újító jellegű megközelítések bevezetésével és új technológiák alkalmazásával	1.3.1.1. A gyümölcs- és zöldségtermesztés ösztönzése
		1.3.1.2. A kivitelre termelt élelmiszeripari termékek certifikálása
		1.3.1.3. A tanácsadói tevékenységek támogatása
		1.3.1.4. A hagyományos mezőgazdasági termelés felépítésének megváltoztatása a környezetvédelmi igényeknek megfelelően
		1.3.1.5. Logisztikai központ létrehozása és a feldolgozó kapacitások fejlesztése a biogazdálkodás
		1.3.1.6. BIO-FEST – biotermékek fesztiválja
		1.3.1.7. A mezőgazdaság-fejlesztési terv kidolgozása a mezőgazdasági termelés szerkezeti változásainak
	1.3.2. A feldolgozó és élelmiszeripar szervezeti szintjének növelése, a beruházási aktivitások intézményes támogatása és kapacitások növelése	1.3.2.1. Az önkormányzat aktív részvétele az áruk értékesítésében (Nagybani piac)
		1.3.2.2. A hazai és külföldi vásárokon, kiállításokon való részvétel támogatása (röplapok, kiállítás, mezőgazdasági honlap, a földrajzi származást igazoló tanúsítvány, tanácsadó szolgálat, nemzetközi
		1.3.2.3. A mezőgazdasági termények értékesítési központjainak fejlesztése (logisztikai központok és piacok)
		1.3.2.4. Az egyesületek kapacitásának növelése
		1.3.2.5. Az öntözőrendszer tanulmányának kidolgozása

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
1.4. A minőségi kínálaton, természeti és kulturtörténeti örökségen alapuló szolgáltatóipar és turizmus fenntartható fejlesztésének ismertetése	1.4.1. A turisztikai infrastruktúra kiépítése	1.4.1.1. <i>Palics település szennyvízcsatorna hálózatának csatlakoztatása az új szennyvíztisztítóra</i>
		1.4.1.2. <i>A Palicsi Gyógyfürdő közművesítése</i>
		1.4.1.3. <i>A Palicsi Gyógyfürdő medencéinek kiépítése</i>
		1.4.1.4. <i>A Nagy park felújítása</i>
		1.4.1.5. <i>A Óalicsi Vigadó felújításának befejezése</i>
		1.4.1.6. <i>A Női strand felújítása</i>
		1.4.1.7. <i>A Bagolyvár felújítása</i>
		1.4.1.8. <i>Az Óko-központ befejezése</i>
		1.4.1.9. <i>Szálláshelyek létesítése</i>
		1.4.1.10. <i>Látványosságok</i>
		1.4.1.11. <i>Szabadidős létesítmények</i>
		1.4.1.12. <i>Kereskedelmi tartalmak</i>
		1.4.1.13. <i>A ludasi Látogatói központ felszerelése</i>
		1.4.1.14. <i>Az állatkert fejlesztése</i>
		1.4.1.15. <i>A Szabadka Város területén fellelhető geotermikus vizek hasznosítási tanulmányának kidolgozása</i>
		1.4.1.16. <i>A jelentősebb építmények megjelölése</i>
		1.4.1.17. <i>A Palicsi-tó part menti területeinek kisajátítása védősáv létesítése céljából</i>

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
1.4.2. A szolgáltatóipar és a promóciós tevékenységek fejlesztése az idegenforgalom növelése céljából, a turisztikai vállalkozások ösztönzésével, és az egységes turisztikai kínálat koordinálásával márkásításával és fejlesztésével		1.4.2.1. A kisebb idegenforgalmi létesítmények és magán szállások által nyújtott szolgáltatások és szálláshelyek minőségének fejlesztését és ellenőrzését célzó terv kidolgozása
		1.4.2.2. Oktató jellegű tevékenységek a turizmus és szolgáltatóipar fejlesztése céljából
		1.4.2.3. Rendezvények, események szervezése, csatlakozás a turistautak létrehozására irányuló európai kezdeményezésekhez
		1.4.2.4. A Palics mint turisztikai célpont népszerűsítésére irányuló marketing terv megvalósítása
		1.4.2.5. Átfogóbb marketing fellépés és internet-csatlakozás biztosítása a HOT SPOT kísérleti projekt révén
		1.4.2.6. Az idegenforgalmi célú honlapok és nyomtatott anyag fejlesztése
		1.4.2.7. A szabadkai konyhaművészeti hagyományok megőrzése és bemutatása "Konyhaművészeti
		1.4.2.8. A falusi turizmus fejlesztési projektje
		1.4.2.9. Szolgáltatóipari tájékoztató kidolgozása Szabadka területére
		1.4.2.10. A szolgáltatóiparban tevékenykedők összefogásának ösztönzése
		1.4.2.11. A „Szolgáltatóipari tevékenységek napja” című rendezvény megszervezése
		1.4.2.12. Szolgáltatóipari piackutatás
		1.4.2.13. A „Szabadkai emléktárgyak” márkánév fejlesztése és népszerűsítése
		1.4.2.14. A városban szervezett rendezvények és fesztiválok osztályozása
		1.4.2.15. Bekapcsolódás a tematikus turisztikai és kulturális kínálattal és programokkal rendelkező városok hálózatába
1.5. A vidék fejlesztése minőségesebb élet biztosításával az infrastruktúra fejlesztése révén és kedvező gazdasági feltételek teremtésével, azzal a céllal, hogy a fiatalokat megtartsuk a vidéki környezetben	1.5.1. A falusi élet feltételeinek megteremtése	1.5.1.1. A falusi kulturális és sporttartalok fölfejlesztése sportpályák és művelődési otthonok építésével
		1.5.1.2. A dűlőutak állapotának javítása
		1.5.1.3. A falusi turizmus kínálatának fejlesztése a szálláskapacitások és a minősített gazdaságok számának növelésével
		1.5.1.4. A hagyományos és régi mesterségek népszerűsítése a vállalkozások számának növelése révén, a meglévők támogatásával és újak létesítésével
		1.5.1.5. A nemi egyenjogúság fejlesztésének támogatása a nők vidéki gazdaságban való foglalkoztatására és önfoglalkoztatására irányuló programmal összhangban
		1.5.1.6. A vidéki gazdaság diverzifikációs tanulmányának kidolgozása
		1.5.1.7. Az újrahasznosítható energiaforrások hasznosítása népszerűsítésének és kísérleti kapacitások

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
2.1. Az oktatás minőségének javítása az óvodai és általános iskolai oktatással való lefedettség növelésével és a szak- és egyetemi szintű képzés, valamint az alternatív és továbbképzési formák kínálatának növelésével, a piaci igényeknek megfelelően	2.1.1. A város oktatási és egyetemi központként való újrapozicionálása a formális és nem formális oktatási rendszer fejlesztésével	2.1.1.1. A város felsőoktatási stratégiájának kidolgozása 2.1.1.2. A főiskolák szakfőiskolákká minősítéséhez szükséges feltételek megteremtése 2.1.1.3. Oktatási központ létrehozása Szabadkán 2.1.1.4. A kollégiumok és diákmenzák kapacitásának növelése 2.1.1.5. A nem-formális képvés stratégiájának kidolgozása
	2.1.2. Az óvodai, általános és középiskolai oktatási és nevelési rendszer fejlesztése hatékonyabb és minőségesebb munkafeltételek biztosításával az intézmények részére, az egészséges életmód és az erőszakmentesség hirdetésével	2.1.2.1. Kétnyelvű oktatás bevezetése 3 általános iskolában 2.1.2.2. Kétnyelvű foglalkozások bevezetése 8 óvodai csoportban 2.1.2.3. A város területén működő általános iskolák hálózatának ésszerűsítése 2.1.2.4. A gyakorlati oktatást szolgáló kabinetek és műhelyek felszerelése 2.1.2.5. Együttműködési megállapodás megkötése a munkáltatók és a középiskolák között a szakmai 2.1.2.6. Az átképzési és továbbképzési tantervek fejlesztése 2.1.2.7. A vállalkozások népszerűsítése a fiatalok körében 2.1.2.8. 11 órás munkaidő bevezetése az óvodákban 2.1.2.9. Új óvodai épületek építése 2.1.2.10. 10 óvoda gázközművesítése 2.1.2.11. Az óvodai játszóterek felújítása, a játékeszközök javítása 2.1.2.12. Parkolóhelyek létesítése az óvodaépületek előtt 2.1.2.13. Korszerű didaktikai eszközök és játékok vásárlása az óvodák részére 2.1.2.14. Erőszakmentes iskola 2.1.2.15. Közlekedésbiztonság 2.1.2.16. A környezet megóvása 2.1.2.17. Az iskolaépületek javítása, felújítása 2.1.2.18. Központ létesítése a középiskolai szakmai gyakorlatok teljesítésére

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek		
2.2. A lakosság egészségének javítása az egészséges életmód és egészséges étkezés népszerűsítésével, a betegségek megelőzésével, az egészségkárosító szokások elleni küzdelemmel, a betegségek korai felfedezésével és a megfelelő kezelések biztosításával	2.2.1. A gyógyszerértári és alapszintű egészségügyi ellátás hozzáférhetőségének növelése	2.2.1.1. Egységes információrendszer létrehozása a Gyógyszertár, az Egészség ház és az Egészségbiztosítási Alap szabadkai fiókintézete között		
		2.2.1.2. Web shopping – a gyógyszerértári termékek beszerzése az interneten keresztül		
		2.2.1.3. Új gyógyszerértár nyitása a város területén		
		2.2.1.4. Új jármű beszerzése a gyógyszerek kiszállítására		
		2.2.1.5. A mentőállomás épületének átalakítása és kibővítése (műszaki bejáró)		
		2.2.1.6. A gyógyszerészeti hulladék begyűjtésének és megsemmisítésének megszervezése		
		2.2.1.7. Szeptorközi együttműködés fejlesztése az állami és civil szektor között a fiatalok egészségi állapotának megőrzését célzó közös fellépés érdekében		
		2.2.1.8. A 2. típusú cukorbetegség, magas vérnyomás, a vastagbélrák, méhnyakrák és emlőrák korai felfedezése		
	2.2.2. Az egészséges életmód népszerűsítése és ápolása	2.2.2.1. A gyermekek és fiatalok figyelmének felhívása a helyes táplálkozás fontosságára az iskolák	2.2.2.2. A testmozgás (séta, kerékpározás) fontosságának tudatosítása	
			2.2.2.3. A fiatalok felvilágosítása a szenvedélybetegségekről	
2.2.2.4. A fiatalok tájékoztatása az internet biztonságos használatáról				
2.2.3.1. Az alapfokú egészségügyi ellátást nyújtó létesítmények átalakítása és felújítása				
2.2.3. Az egészségügyi alapellátás fejlesztése	2.2.3.2. Az Egészség ház betegellátó rendelőinek racionalizációja	2.2.3.3. Az egészségügyi dolgozók szakmai továbbképzése		
		2.3. A szociális ellátás szintjének emelése, különösen a szociálisan érzékeny csoportok részére, új szervezeti formák és helyi szociális szolgáltatások bevezetésével, az ágazatok kölcsönös együttműködése és partnersége révén, több párhuzamos szolgáltató működtetésével és az aktív szociális védelem	2.3.1. A halmozottan hátrányos csoportokba tartozó polgárok helyzetének javítása a meglévő szociális ellátási formák bővítésével, újító jellegű és intézményen kívüli szolgáltatások bevezetésével, a megelőzés hangsúlyozásával	2.3.1.1. Az állami gondozottak felkészítése az önálló életre
				2.3.1.2. Lakások építése fogyatékkal élő személyek részére
2.3.1.3. Védett ház létesítése az erőszak áldozatainak				
2.3.1.4. Központ létesítése személyi gondozó szolgáltatások nyújtására				
2.3.1.5. Felnőttek és idősek otthonának létesítése				
2.3.1.6. Palliatív gondozás megszervezése a Gerontológiai Központ keretében				
2.3.1.7. A roma koordinátor intézményének bevezetése az önkormányzatban				

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
2.4. A polgárok nagyobb fokú részvétele a kulturális és sportéletben , az ágazatok közötti együttműködés és a fenntartható mechanizmusok fejlesztése révén, melyek a szolgáltatásokat elérhetővé teszik mindenki számára, valamint a multikulturalizmus és interkulturalizmus védelme és ápolása	2.4.1. Beruházások a művelődési és társadalmi célú infrastruktúra fejlesztésébe	2.4.1.1. Fürdőkomplexum kiépítése szabadtéri és fedett medencékkel
		2.4.1.2. Játsszótérek és sportpályák építése és felújítása
		2.4.1.3. Fedett jégpálya építése
		2.4.1.4. A Sportcsarnok és a Kisstadion felújítása
		2.4.1.5. A Népszínház épületének felújítása
		2.4.1.6. A Zsinagóga felújítása
		2.4.1.7. A szakrális építmények és a belvárosi épületek utcai és udvari homlokzatának restaurálása
		2.4.1.8. A palicsi parkban található műemlék jellegű építmények felújításán végzett munkálatok befejezése: Víztorony, Vigadó, Női strand, Bagolyvár, Lujza villa.
		2.4.1.9. Pénzalap létesítése az ingatlan kulturális javak műszaki védelmét szolgáló intézkedésekre
	2.4.2. A város kulturális és szórakoztató arculatának fejlesztése	2.4.2.1. Az interkulturalitás stratégiájának kidolgozása
		2.4.2.2. Kulturális programok népszerűsítése az idegenforgalom fejlesztése céljából
		2.4.2.3. A kulturális események és programok éves tervének kidolgozása az idegenforgalmi kínálat és a kultúresemények nagyobb fokú összehangoltsága érdekében
		2.4.2.4. A sportesemények éves tervének kidolgozása a sportesemények és az idegenforgalmi kínálat nagyobb fokú összehangoltsága érdekében
		2.4.2.5. A multikulturális és többnemzetiségű közeg pozitív gyakorlatának kiemelése
		2.4.2.6. Skanzen (szabadtéri múzeum) létesítése
		2.4.2.7. A kulturális örökség ismertetése, különös tekintettel a szecesszióra – városi séták
	2.4.3. A gyermekek és fiatalok szabad idejnek minőséges eltöltése	2.4.3.1. Ifjúsági kultúrközpont létesítése
		2.4.3.2. Sport- és szabadidős pályák, játsszótérek építése és felújítása a helyi közösségekben
		2.4.3.3. A város területén található sportpályák és –létesítmények akadálymentesítése a mozgássérültek és gyermekek számára
		2.4.3.4. A falusi gyermekek számára szervezett látogatások a városi kulturális eseményekre
2.4.4. A polgárok tájékozottságának növelése	2.4.4.1. A város bemutató filmek készítése	
	2.4.4.2. Tájékoztatói akcióterv kidolgozása korosztályok és csoportok szerint (médiák, iskolák)	
	2.4.4.3. A közigazgatás munkájának ismertetése az interneten keresztül – három nyelven	
	2.4.4.4. Az önkormányzat és a polgárok közötti aktív párbeszéd megtervezése és fejlesztése	

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
2.5. A polgárok egyenjogúságának erősítése a hátrányos helyzetű csoportoknak a közösség életébe való nagyobb fokú bekapcsolása, a nemzeti azonosságtudat megőrzése, ugyanakkor az interkulturalitás és a demokratikus értékek terjesztése révén	2.5.1. Az esélyegyenlőségi politika bevezetése	2.5.1.1. Esélyegyenlőségi tanács alakítása
		2.5.1.2. Esélyegyenlőségi stratégia kidolgozása
		2.5.1.3. Az önkormányzat valamennyi érvényben lévő jogszabályának és előírásának összehangolása a
		2.5.1.4. Feltételek teremtése ahhoz, hogy a nők és hátrányos helyzetű csoportok nagyobb arányban képviseltessék magukat a képviseleti testületekben, minden szinten, illetve a döntéshozatalban
	2.5.2. A nők foglalkoztatásának és önfoglalkoztatásának ösztönzése a nők és halmozottan hátrányos helyzetű csoportok munkapiaci helyzetének javítása érdekében	2.5.2.1. Hitelprogramok a vállalkozások és a nők és hátrányos helyzetű csoportok önfoglalkoztatásának ösztönzésére
		2.5.2.2. A nők szempontjából pozitív intézkedések bevezetése az ösztöndíjak odaítélésékor
	2.5.3. A polgárok esélyegyenlőség iránti érzékenységének növelése az esélyegyenlőség oktatási rendszerbe való integrációja révén	2.5.3.1. Programtervek kidolgozása az osztályfőnöki órákra a nemek egyenjogúsága témakörben
	2.5.4. Az aktív ifjúsági politika ösztönzése	2.5.4.1. Ifjúsági tanács alakítása
		2.5.4.2. Ifjúsági iroda létesítése az önkormányzat keretében
		2.5.4.3. A helyi ifjúsági akcióterv kidolgozása és végrehajtása

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek	
3.1. A fenntartható fejlődés biztosítása a területi és települési tervezés révén, a teremtett értékek optimális hasznosításával és a természeti erőforrásokkal, védett területekkel és hulladékkal való gazdálkodással, a környezetbarát technológiák bevezetésének ösztönzésével, a legjobb elérhető műszaki és technológiai megoldások alkalmazásával a termelésben, melyek az egészség és a környezet védelmének legmagasabb fokú védelmét biztosítják	3.1.1. Az elfoglalt területi és településtervezési tervek teljesítésének biztosítása	3.1.1.1. Adatbázis létrehozása a területről mint táji elemeket tartalmazó erőforrásról	
		3.1.1.2. Mechanizmusok kifejlesztése a fenntartható területi és településrendezési tervek kidolgozására szolgáló módszerek alkalmazására	
		3.1.1.3. Módszertan kidolgozása az elfogadott tervek megvalósulásának ellenőrzéséhez	
		3.1.1.4. A helyszínek nyilvántartásba vétele, a környezeti károsodás állapotának felmérése a szanálási prioritások meghatározása végett	
		3.1.2. A víztartálékok integrált és ésszerű használatának biztosítása	3.1.2.1. Tanulmány készítése a csatornázás és a lakosság és más fogyasztók vízellátásának koncepciójáról Szabadka Város területén
		3.1.2.2. A vízellátási rendszer megvalósítása: az I. vízkivételi művön kutak fúrása és felszerelése, a II. vízkivételi művön összekötő vezetékek elhelyezése	
		3.1.2.3. Kollektor hálózat kiépítése és felszerelése (II. és VII.)	
		3.1.2.4. Szennyvíztisztító mű építése Bajmokon, szivattyúteleppel és gerincvezetékkel	
		3.1.2.5. Nyomócsatorna építése Szabadka és Palics között, szivattyúteleppel és visszatartó vízgyűjtővel a szennyvíztisztító mű keretében	
		3.1.2.6. Átfogó megoldás kidolgozása a csapadékvizekre a VII, VIII. vízgyűjtőn és Szabadka és Palics között, valamint a csapadék- és használt vizekre az O vízgyűjtőtől a belterület nyugati határáig	
		3.1.2.7. Csővezetékek elhelyezése a III. kollektor nyitott részén a Bajnát utcától a szennyvíztisztító műig, az építési terv kidolgozása, a O,I,II,III,IV,V és VI vízgyűjtők átfogó tervének revíziója	
		3.1.2.8. Vázlat terv készítése az iszap kezeléséhez az I. vízkivételi művön történt vízkezelés után	
		3.1.2.9. Az ivóvíz minőségének rendszeres ellenőrzése és a víz minőségének feljavítása a szabványoknak megfelelően	
		3.1.2.10. A racionális vízhasználat mechanizmusainak és a víz többszöri használatának bevezetése az ipari termelés folyamataiba	
		3.1.2.11. A racionális vízhasználat mechanizmusainak bevezetése a háztartásokban (családi és társasházakban)	
		3.1.2.12. A város területén élő valamennyi fogyasztó által termelt szennyvizek ellenőrzött begyűjtése és	
		3.1.2.13. A szennyvízcsatornával való lefedettség növelése a város területén	
	3.1.2.14. A fürdővíz minőségének feljavítása a szabványoknak megfelelően		
	3.1.2.15. Megfelelő kezelés, újrahasznosítás vagy elhelyezés biztosítása a szennyvíztisztítóból kikerülő iszaphoz		
	3.1.2.16. A vízfolyások és vízgazdálkodási létesítmények (a város területén víz elvezetésére szolgáló nyitott csatornák) rendezése és karbantartása		
	3.1.2.17. A talajvizek és felszíni vizek kataszterének kidolgozása		

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
	3.1.3. A levegő minőségének és a települési zaj szintjének biztosítása	3.1.3.1. A környezeti levegőminőség monitoring programjának fejlesztése: automatikus mérőállomások felállításával, a mobil források szennyezőanyag-kibocsátásának követésével, ipari létesítmények szennyezőanyag-kibocsátásának követésével, allergiát okozó növényfajok irtásával
		3.1.3.2. A káros gázkibocsátás csökkentésének ösztönzése tisztább üzemanyagok bevezetésével a tömegközlekedésben, és a tömegközlekedés minőségének javítása a magánautók használatának csökkentése érdekében
		3.1.3.3. Olyan projektek alkalmazásának ösztönzése az iparban, melyek célja a káros gázkibocsátás
		3.1.3.4. A környezeti zaj monitoringjának fejlesztése: a mérések számának és sűrűségének növelése, az adatok grafikai térképes ábrázolása
		3.1.3.5. A közlekedési zaj csökkentésének ösztönzése a teherforgalom és az átutazó forgalom kihelyezésével a városból, a tömegközlekedés minőségének javításával, a lakosság tudatának formálásával a hangjelzések csökkentésének érdekében és más zajforrások ellenőrzésével
	3.1.4. Talajvédelem	3.1.4.1. Adatbázis létrehozása – talajminőség ellenőrzése az urbanus övezetekben szennyező anyagok meglétének megállapítása céljából (leromlott talaj, veszélyeztetett területek, szennyezett helyek, ipar által szennyezett terület)
		3.1.4.2. Az eolikus üledék mennyiségének ellenőrzése és mezőgazdasági védősávok létesítése
		3.1.4.3. A biotermesztés fejlesztésének támogatása - kísérleti projektek a biodiverzitás megőrzése –őshonos háziállatok tenyésztése, a jó gazdálkodás gyakorlatának bevezetése, organikus termesztés
		3.1.4.4. A közhasználatú zöldterületek és parkok rendezése, felújítása és bővítése, erdősítés

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
3.1.5. A védett természeti javak állapotának javítása és az aktív védelmi intézkedések foganatosítása a Szabadka környéki védett területeken		3.1.5.1. A Ludasi tó szanálása és szennyezettségének megszüntetése – Tanulmány és műszaki tervdokumentáció kidolgozása
		3.1.5.2. Észak-Bácska regionális vízellátó rendszerének kiépítésén végzett munkálatok folytatása
		3.1.5.3. Tanulmány kidolgozása a szabadkai régióra
		3.1.5.4. A víztartalékok állapotának kivizsgálása
		3.1.5.5. A víztartalékok állapotának javítására vonatkozó tanulmány
		3.1.5.6. Tanulmány a mezőgazdasági hulladék tüzelési célra való hasznosításáról a szabadkai térségre
		3.1.5.7. A tanulmányban szereplő kísérleti projekt
		3.1.5.8. Biológiai folyosó létrehozása a Palicsi-tó és a Ludasi tó között (védősáv a palicsi és ludasi csatorna körül)
		3.1.5.9. A Palicsi-tó vízminőségének javítására vonatkozó stratégiai terv végrehajtása (Palics település szennyvízcsatorna hálózatának kiépítése és csatlakoztatása, védősáv létesítése a tó körül, a tóból kiemelt iszap szanálása és szennyezettségének megszüntetése, a városi szennyvíztisztító működésének fejlesztése, a földművesek felvilágosító képzése, biológiai szennyvíztisztítók létesítése a tanyákon)
		3.1.5.10. A palicsi Nagy park védelme és szanálása
		3.1.5.11. A sztyeppei és homokpusztai élőhelyek megóvása, a fokozottan védett fajok populációjának növelése a Szabadka környéki természetvédelmi területeken
		3.1.5.12. A természeti ritkaságok élőhelyeinek revitalizációja a Szabadkai Homokvidék Tájvédelmi Területen
		3.1.5.13. Az özönfajok (parlagfű, selyemkóró) terjedésének megakadályozása a helyi lakossággal és civil szervezetekkel folytatott szervezett együttműködés révén
		3.1.5.14. A homok kitermelésére vonatkozó intézkedések rendszerének felállítása a Szabadkai Homokvidék Tájvédelmi területen és a homokbánya revitalizálása
		3.1.5.15. A vízgazdálkodási rendszer fejlesztése a Palics-Ludas vízgyűjtő területén
		3.1.5.16. A termőföldek fenntartható hasznosítása
		3.1.5.17. A hagyományos marhafajták tenyésztésének bevezetése Szabadka természetvédelmi területeinek legelőin és rétjein
		3.1.5.18. Az őshonos erdei növényfajok erősítése – kísérleti projekt
		3.1.5.19. Organikus termesztés Szabadka természetvédelmi területeinek egyes részein – kísérleti projekt
3.1.6. A természeti értékek folyamatos ellenőrzése és népszerűsítése és a helyi lakosság tájékoztatása a biodiverzitásról és a természetvédelemről		3.1.6.1. Nyári táborok a természetvédelmi területeken
		3.1.6.2. Kutatótáborok a természetvédelmi területeken
		3.1.6.3. Monitoring a Ludasi tó Különleges Természeti rezervátum vizes élőhelyein
		3.1.6.4. A Ludasi látogató központ berendezésén és felszerelésén végzett munkálatok befejezése, a kiállítás felállítása és az iskolás gyermekek természetvédelmi oktatási programjának fejlesztése
		3.1.6.5. A túraösvények és a látogatói információs központ rendezése a Szabadkai Homokvidék Tájvédelmi Területen
3.1.7. A természetes élőhelyek revitalizálása		3.1.7.1. Telkek felvásárlása és revitalizációja a Ludasi tó KTR-ben
		3.1.7.2. A hidrológiai egységek védelme
		3.1.7.3. Ökológiai és zöld folyosók létesítése és fenntartása a Körös patak folyása mentén

Stratégia lokális önkormányzatok részére Grada Subotice 2012. – 2021.

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
	3.1.8. Együttműködés a természetvédelmi területek országos és regionális hálózata keretében, öko-folyosók és hálózatok létrehozásával	3.1.8.1. A szabadkai régió ökológiai hálózatának kialakítása
		3.1.8.2. A Körös patak határon átnyúló természetvédelmi terület létrehozása
	3.1.9. A hulladékgazdálkodási rendszer üzembe helyezése	3.1.9.1. Tanulmány az önkormányzat hatáskörébe tartozó hulladékgazdálkodási feladatok műszaki-technológiai megoldásának kiválasztására
		3.1.9.2. A háztartási veszélyes hulladékok kezelése
		3.1.9.3. A települési szilárd hulladék kezelésére kiválasztott megoldás fejlesztése
		3.1.9.4. Felszerelés biztosítása az ismeretlen tulajdonosok roncsjárműveinek kezelésére
		3.1.9.5. A biológiailag felbomló hulladék Szabadka területén alkalmazandó kezelési módja kiválasztásának
		3.1.9.6. A biológiailag felbomló hulladék kezelésére kiválasztott technológia alkalmazásának ösztönzése
		3.1.9.7. A regionális hulladékkezelő rendszer kiépítése
		3.1.9.8. A kereskedelmi és ipari hulladék kérdésének megoldása
		3.1.9.9. A hulladék földbe süllyesztett hulladékkonténerekbe való gyűjtési módjának összehangolása (süllyesztett konténerek hálózata)
		3.1.9.10. A Sándori hulladéktelep szanálási projektjének revíziója
		3.1.9.11. A vadlerakók felszámolása

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
	3.1.10. A polgárok környezeti tudatának fejlesztése a hulladék kezelésével és a környezetbarát technológiák bevezetésével kapcsolatban	<p>3.1.10.1. Adatbázis létrehozása a meglévő középületek energetikai tanúsítványairól, az aktuális energetikai rendszerekre és azok kapacitására vonatkozó adatokkal.</p> <p>3.1.10.2. Tanulmány készítése a meglévő középületek energiahatékonyságának növelésére</p> <p>3.1.10.3. A geotermális energia hasznosítására tervezett és megvalósított rendszerek (szondák, kutak, stb.) nyilvántartásba vétele</p> <p>3.1.10.4. Tanulmány a szélenergia hasznosítására alkalmas potenciális helyszínek kiválasztására</p> <p>3.1.10.5. Napenergia-hasznosító rendszerek tervezése, kollektorok illetve fotovoltikus elemek alkalmazásával a középületek (iskolák, kórházak, óvodák, egészségügyi intézmények...sportlétesítmények) energiaellátására</p> <p>3.1.10.6. A mezőgazdasági termelők ösztönzése biomassza és biodízel termelésére és azok alkalmazására az energetikai rendszerekben és a termelési folyamatokban</p>
3.2. Korszerű közlekedési rendszer létrehozása, a káros környezeti hatások csökkentése és az egészség megóvása érdekében, az integrált és fenntartható városi mobilitási terv fejlesztésével, mindenki számára elérhető és vonzó alternatívák kidolgozásával, a tömegközlekedés, a gyaloglás és kerékpározás nagyobb arányú alkalmazásával	<p>3.2.1. A közlekedési infrastruktúra kiépítése és felújítása a város központjának tehermentesítése, és az üzemi-ipari övezeteket a főbb közlekedési folyosókkal összekötő helyi úthálózat minőségének növelése révén</p> <p>3.2.2. A tömegközlekedési rendszer fejlesztése a közlekedési tanulmánnyal összhangban és a közlekedésbiztonság</p>	<p>3.2.1.1. A kerékpárutak hálózatának fenntartása és továbbfejlesztése</p> <p>3.2.1.2. Az Y leágazás kerülőút építésének befejezése</p> <p>3.2.1.3. Az autópálya bekötő ágának kiépítése a kelebíai határátkelő tranzitforgalma részére</p> <p>3.2.1.4. Logisztikai központ létesítése a belgrádi vasútvonal és a kerülőút között</p> <p>3.2.1.5. Nagy kapacitású úthálózat kiépítése a város központjának tehermentesítésére</p> <p>3.2.1.6. A tervezett vasúti átjárók megépítése</p> <p>3.2.1.7. A helyi jellegű utak javítása és felújítása</p> <p>3.2.1.8. Utcák építése és felújítása a lakóövezetekben</p> <p>3.2.1.9. Az országos rangú utak felújítása, helyi jellegű és másodrangú fő- és regionális utak építése</p> <p>3.2.1.10. Közlekedési infrastruktúra építése a forgalmas közlekedési csomópontok tehermentesítése céljából</p> <p>3.2.1.11. Feltételek biztosítása a tehergépjármű-terminál megépítéséhez</p> <p>3.2.2.1. A tömegközlekedés alternatív módjának bevezetése</p> <p>3.2.2.2. Feltételek biztosítása nyilvános garázsok építésére</p> <p>3.2.2.3. Sebességkorlátozott közlekedési zónák létrehozása</p> <p>3.2.2.4. A közlekedésbiztonság szintjének növelése (gyalogos átkelők az iskolák közelében, villanyrendőrök, ...)</p>

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
<p>3.3. Fenntartható településfejlesztési rendszer biztosítása a túlzott területi szétterjedés kerülésével és a felhagyott területek és épületek újrahasznosításával és felújításával, az urbánus kulturális örökség (különösen a szecessziós épületek) megfelelő megóvásának, hasznosításának és felújításának biztosításával és a minőségi építészet és építési technológiák, valamint az energetikai hatékonyság terjesztésével</p>	<p>3.3.1. A kulturális örökség (szecessziós építészet és egyéb) megőrzése, megújítása és hasznosítása</p>	3.3.1.1. Az általános és középiskolás diákok oktatása a helyi történelemről és az építészeti örökség jelentőségéről
		3.3.1.2. A szecessziós turisztikai útvonal létrehozása, összekapcsolása a szomszédos országok városainak hasonló túraival
		3.3.1.3. Túrák kialakítása és csatlakozás azokat az építészeti stílusokat bemutató túrák európai hálózatához, mely stílusokban Szabadkán is épültek jelentősebb épületek –barokk építészet, neoreneszánsz építészet, modern építészet, két háború közötti építészet
		3.3.1.4. A védelem alatt álló épületek és a Szabadka történelmében szerepet játszó más fontosabb épületek táblákkal való megjelölése, különös tekintettel a szecessziós építészetre
		3.3.1.5. Szabadka csatlakozása a szecessziós városok európai hálózatához (Reseau Art Nouveau Network)
		3.3.1.6. Ismeretterjesztő városnéző körutak szervezése Szabadka és Palics jelentősebb épületeinek meglátogatásával
		3.3.1.7. Idegenvezető-képzés a város jelentősebb épületeiről és történelméről
		3.3.1.8. Szabadkát és környékét, építészeti és természeti örökségét ismertető és népszerűsítő honlapok kidolgozása
		3.3.1.9. Oktató jellegű és ismeretterjesztő filmek készítése Szabadkáról és környékéről
		3.3.1.10. Ismeretterjesztő anyag nyomtatása a város kulturális örökségéről, iskolás gyermekek részére
		3.3.1.11. A város területén található történelmi jelentőségű épületek újraértékelése a kutatások legfrissebb eredményei alapján, az értékes épületek és urbanisztikai egységek megőrzése, beleértve azokat is, melyeket a törvény nem helyezett védelem alá
		3.3.1.12. Oktató műhelyfoglalkozások szervezése kisiparos mesterek képzésére restaurátori munkák végzésére, illetve a történelmi jelentőségű épületek autentikus restaurálásának elvégzésére, korszerű anyagok felhasználásával készült másolatok helyett
		3.3.1.13. A kiválasztott épületek restaurációja mint a történelmi jelentőségű épületek restaurációjának kísérleti projektje a világban és Európában alkalmazott szabványok szerint – a palicsi Bagolyvár
		3.3.1.14. A XIX. századi szabadkai műemlékek restaurálási szabványainak meghatározása

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
	3.3.2. A város urbánus megújítása	<p>3.3.2.1. Kutató projektek Szabadka urbánus fejlődéséről és építészetéről</p> <p>3.3.2.2. Nemzetközi gyűjtés szervezése a Szabadka területén található veszélyeztetett történelmi jelentőségű épületek felújítására</p> <p>3.3.2.3. A zsinagóga, mint a kulturális világörökség részének restaurálási és revitalizációs projektje</p> <p>3.3.2.4. Egy megőrzött falusi épület revitalizálása a város területén, az építészettörténet e szegmensének átörökítése érdekében</p> <p>3.3.2.5. A tanyák revitalizálása</p> <p>3.3.2.6. A Szeged-Szabadka vasútvonal felújítása, turista utak szervezése sínbusszal, idegenforgalmi attrakcióként, melyek összeköthetnék Szabadkát és Szegedet, pihenővel Palicson és Horgoson</p> <p>3.3.2.7. A „Szabadkai nyilatkozat a kulturális örökség védelméről a településfejlesztés keretében” című dokumentum elfogadása és alkalmazása</p> <p>3.3.2.8. Szemináriumok szervezése településrendezési és területtervezési, valamint örökségvédelmi szakemberek részvételével, Szabadka urbánus megújításának lehetőségei témakörben</p> <p>3.3.2.9. Egy szabadkai épülettömb vagy egy utca urbánus megújítása a szecessziós stílusnak megfelelően – kísérleti projekt</p> <p>3.3.2.10. Szabadka építészeti örökségének fenntartható fejlesztési stratégiájának kidolgozása a világban és Európában alkalmazott szabványoknak megfelelően, olyan javasolt intézkedésekkel, melyek hozzájárulnak Szabadka építészeti örökségének megőrzéséhez, fenntarthatóságához és a korszerű igényekhez való alkalmazkodásához.</p> <p>3.3.2.11. Vertikális és horizontális koordináció létrehozása a műemlékvédelemmel kapcsolatos döntéshozatal különböző szintjei között</p> <p>3.3.2.12. A polgároknak az építészeti örökség megőrzésében való aktív részvételét célzó kísérleti projekt.</p> <p>3.3.2.13. Szabadka csatlakozása a hasonló jellegű városok hálózatába, az építészeti örökség megőrzésében szerzet tapasztalatok cseréje érdekében</p>
	3.3.3. Az építési telkek ésszerű hasznosítása és az épületek fenntartása az energiahatékonyság növelésével és megújuló energiaforrások alkalmazásával	<p>3.3.3.1. Statisztikai adatok elemzése az irányvonalak definiálása érdekében</p> <p>3.3.3.2. Az új épületek energiahatékonyságának 20%-kal, a régi épületekének pedig 10%-kal való</p> <p>3.3.3.3. A város energetikai térképének kidolgozása és az energetikai hatékonyság figyelemmel</p> <p>3.3.3.4. A megújuló energiahordozók használatának növelése 5%-kal a jelenlegi szinthez viszonyítva</p> <p>3.3.3.5. Energiagazdálkodási információs rendszer létrehozása</p> <p>3.3.3.6. Kogeneratív erőmű építése villamos- és hőenergia előállítására biomasszán alapuló üzemanyagból</p> <p>3.3.3.7. Kísérleti projektek a napenergia hasznosítására</p> <p>3.3.3.8. A föld alatti és föld feletti vezetékek kataszterének kidolgozása</p> <p>3.3.3.9. A város közművesítésének összehangolt terve</p> <p>3.3.3.10. A közhasznú építmények javítása, felújítása</p> <p>3.3.3.11. A közvállalatok és más jogalanyok leltározása a közterületeken, saját hatáskörük keretében</p>

Strategija lokalnog održivog razvoja Grada Subotice 2012. – 2021.

Stratégiai cél	Sajátságos cél	Intézkedések, tevékenységek
4.1. A felelősségteljes közigazgatás működése, konszenzuson alapuló részvétellel	4.1.1. Az önkormányzat és támogató szervezetek által nyújtott szolgáltatások szintjének emelése a közösség fejlesztése érdekében	4.1.1.1. Minőségellenőrző rendszer bevezetése a közigazgatásban - (lean six sigma)
		4.1.1.2. A fenntarthatóság, mint a közbeszerzések kritériuma
		4.1.1.3. A projektek átfogó nyilvántartása a város területére vonatkozóan
		4.1.1.4. Humánerőforrás gazdálkodás
		4.1.1.5. Kísérleti programozott költségvetés
		4.1.1.6. Ágazatközi mechanizmusok kidolgozása és azok működésének követése a város fejlesztésében
		4.1.1.7. A város fejlesztésében részt vállalók nyilvántartása
		4.1.1.8. A Fejlesztésben érdekelt felek közgyűlésének éves ülései
4.2. Eredményes és hatékony szolgáltatások biztosítása a polgárok és cégek részére, felelősséggel minden körülmények között	4.2.1. Városi bútorzat	4.2.1.1. A városi bútorzat és a közlekedési infrastruktúra karbantartása
	4.2.2. Bekapcsolódás a partnerek európai integrációs folyamataiba	4.2.2.1. Oktatási programok kezdeményezése az uniós pályázatokkal kapcsolatos tudások és készségek elsajátítására
4.3. A jog, az igazságosság és az inklúzió uralma, a munka folyamatának és eredményeinek átláthatósága a jó közigazgatás népszerűsítése érdekében	4.3.1. A város bemutatásának és népszerűsítésének fejlesztése	4.3.1.1. A várost simertető és népszerűsítő anyagok
		4.3.1.2. A város gazdasági, turisztikai, kultúrtörténeti, sport és gasztronómiai jellegzetességeinek definiálása
		4.3.1.3. Az új termékek márkásításának támogatása
		4.3.1.4. A helyi márkanevek koncepciójának fejlesztése
		4.3.1.5. A város egészségügyi és környezeti identitása
	4.3.2. Bemutatók a beruházók idevonzása és új munkahelyek teremtése céljából	4.3.2.1. A Helyi gazdaságfejlesztéssel Foglalkozó Országos Szövetség tanúsítványa a kedvező üzleti
		4.3.2.2. A város üzleti portáljának és honlapjának fejlesztése és fenntartása
		4.3.2.3. A Szabadka népszerűsítését szolgáló marketing terv fejlesztése
		4.3.2.4. Részvétel a beruházási és ingatlan-vásárokon
		4.3.2.5. A kiállítások és vásárok szervezésének támogatása

AKCIONI PLANOVİ PO OBLASTİMA

OBLAST: EKONOMSKI RAZVOJ

<p>Vizija : <i>Subotica je 2021. godine regionalni industrijski centar severa Vojvodine, sa brendiranim proizvodima i uslugama i dinamičnom privredom zasnovanom na znanju i inovativnosti čiji su nosioci revitalizovana i osnažena mala i srednje preduzeća. Mesto atraktivno za preduzetništvo i investiranje u visoko efikasnu i produktivnu privredu, dalji razvoj inženjersko tehnoloških područja koje obezbeđuje održivi ekonomski rast sa većim brojem i kvalitetnijim radnim mestima kako u gradu tako i u ruralnim sredinama. Subotica je istovremeno orijentisana na moderni i održivi koncept ruralnog razvoja koji podrazumeva poljoprivrednu proizvodnju sa razvijenim kapacitetima za preradu i distribuciju dok su turistička ponuda i uslužna delatnost zasnovane na tradiciji, prirodnom i kulturno-istorijskom nasleđu.</i></p>					
<p>PRIORITET : EKONOMSKI RAZVOJ</p>				<p>Stepen prioriteta (visok/sredniji/niski) <i>Visok</i></p>	
<p>Strateški cilj: Uspostavljen povoljan ambijent za privlačenje novih direktnih investicija uz zadržavanje postojećih, saradnja lokalne privrede i povezanost sa obrazovnim i naučno istraživačkim institucijama radi reindustrijalizacije grada</p>					
<p>Specifikan cilj: . Primarno infrastrukturno opremanje radno-poslovnih zona i razvoj logističke infrastrukture</p>					
Broj	Projekat	PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvor finansiranja	INDIKATORI
1.1.1.1.	<i>Saobraćajnice, rasveta</i>	<i>Grad, PTP, JP Direkcija za izgradnju grada</i>	<i>2014</i>	<i>810.500.000</i> <i>Grad i drug izvori finansiranja</i>	<i>Opremljene radno-poslovne zone</i>

1.1.1.2.	<i>Proširenje i poboljšanje kvaliteta vodosnabdevanja i kanalizacione mreže</i>	<i>Grad, JKP Vodovod i kanalizacija</i>	2015.	216.000.000 <i>Grad i drug izvori finansiranja</i>	<i>Komunalno opremljene radno-poslovne zone</i>
1.1.1.3.	<i>Unapređenje IT infrastrukture</i>	<i>Grad, JP Direkcija za izgradnju</i>	2022.	30.000.000 <i>Grad i drug izvori finansiranja</i>	<i>60% pokrivenosti</i>
1.1.1.4.	<i>Izgradnja električne infrastrukture</i>	<i>Grad, JP Direkcija za izgradnju, Elektrovojdina,</i>	2013.-2015.	55.241.000 <i>Grad i drug izvori finansiranja</i>	<i>Završena elektrifikacija po zahtevu</i>
1.1.1.5.	<i>Izrada multimodularnog transportnog terminala (Feasibility Study, Plan pratećih objekata)</i>	<i>Grad, JP Direkcija za izgradnju,</i>	2015.	3.000.000 <i>Grad i drug izvori finansiranja</i>	<i>Plan detaljne regulacije, Studija, Projektno tehnička dokumentacija</i>
1.1.1.6.	<i>Logistika zaobilaznice Y krak</i> <i>*Eksproprijacija zemljišta-u nadležnosti LS</i>	<i>Grad, JP Direkcija za izgradnju, viši nivoi vlasti</i>	2015.	3.000.000 <i>Grad i drug izvori finansiranja</i>	<i>Stvoreni imoninsko-pravni preduslovi</i>
1.1.1.7.	<i>Izgradnja željezničke infrastrukture Segedin-Subotica-Čikerija-Baja</i> <i>*Nije u nadležnosti Grada</i>	<i>ŽTP Srbije, Grad</i>	2022.	20.000.000.000 <i>Ministarstvo, drugi izvori</i>	<i>70 km pruge</i>
1.1.1.8.	<i>Stvaranje preduslova za izgradnju industrijske pruge do Slobodne zone</i>	<i>Grad, ŽTP Srbije</i>	2015.	25.000.000 <i>Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Stvoreni preduslovi za izgradnju 10 km pruge</i>

Specifičan cilj: Uspostavljanje sistema mera radi privlačenja novih i zadržavanje postojećih investitora					
1.1.2.1.	<i>Kreiranje jedinstvenog vizuelnog identiteta grada kroz promotivni materijal</i>	<i>Grad, PTP, Park Palić, TOS, Slobodna zona Subotice</i>	2022.	<i>2.000.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Postignut jedinstveni vizuelni identitet grada</i>
1.1.2.2.	<i>Institucionalizacija objedinjenog centra za izdavanje potrebne dokumentacije po principu "one stop shop"-a</i>	<i>Grad, PTP, Park Palić, TOS, Slobodna zona Subotice</i>	2015.	<i>500.000 Grad i drugi izvori</i>	<i>formiran jedinstveni šalter za investitora</i>
1.1.2.3.	<i>Kontinuirano unapređivanje Geografskog informacionog sistema - GIS</i>	<i>Grad, JP Direkcija za izgradnju,</i>	2022.	<i>3.000.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>unapređen i ažuran GIS</i>
Specifičan cilj : Jačanje saradnje u privredi i povezanosti sa obrazovnim i naučno istraživačkim institucijama					
1.1.3.1.	<i>Projekat „naučno-tehnološki generator“</i>	<i>Grad, Visoko školske ustanove</i>	2014.	<i>500.000 Grad i drugi izvori</i>	<i>„Naučno-tehnološki generator“ u funkciji</i>
1.1.3.2.	<i>Unapređenje i razvoj Biznis inkubatora</i>	<i>Grad, Visoko školske ustanove</i>	2022.	<i>100.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Popunjen inkubator, virtualni stanari</i>
1.1.3.3.	<i>Srednjoročni plan razvoja Slobodne zone sa elementima marketinške podrške i promocije</i>	<i>Slobodna zona</i>	2013.	<i>3.600.000 Grad i drugi izvori</i>	<i>Srednjoročni plan</i>
1.1.3.4.	<i>Promovisanje i podrška klasterima i drugim oblicima udruživanja</i>	<i>Grad, Pokrajina, i drugi donatori</i>	2013.-2022. <i>kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Održano 5-10 prezentacija i tribina godišnje</i>
Strateški cilj: Razvijen mehanizam institucionalne podrške razvoju preduzetništva i sektoru MSP uz promociju preduzetništva i samozapošljavanja prvenstveno u delatnostima zasnovanim na znanju i veštinama.					

Specifičan cilj: Profilisanje i jačanje adekvatnog intelektualnog i humanog resursa kao i stvaranje uslova za konkurentnu proizvodnju i jačanje inovativnog potencijala privrede kroz podršku					
1.2.1.1.	<i>Podrška uspostavljanju sistema obučavanja u skladu sa potrebama poznatog poslodavca</i>	<i>Grad, Nacionalna služba za zapošljavanje, Otvoreni univerzitet, obrazovne institucije</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 Godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Uspostavljen sistem obučavanja u skladu sa potrebama poznatog poslodavca</i>
1.2.1.2.	<i>Implementacija lokalnog akcionog plana za zapošljavanje</i>	<i>Grad, NSZ</i>	<i>2015.</i>	<i>300.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Realizovan akcioni plan</i>
1.2.1.3.	<i>Podrška razvijanju rodne ravnopravnosti u skladu sa programom za zapošljavanje i samozapošljavanje žena u ruralnoj ekonomiji</i>	<i>Grad, civilni sektor, Ministarstva i Sekretarijati</i>	<i>2012.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Veći broj zaposlenih žena iz ruralnih sredina za 5% godišnje</i>
1.2.1.4.	<i>Podrška pri konkurisanju za sredstva razvojnih fondova i drugih izvora finansiranja</i>	<i>Grad</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Porast u broju partnerstava između Grada i drugih korisnika za 5% godišnje</i>
1.2.1.5.	<i>Podrška programima i projektima koji podstiču zapošljavanje, samozapošljavanje i sektorsko umrežavanje</i>	<i>Grad, Pokrajina, i drugi donatori</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Porast broja zaposlenih u MSP sektoru - 2% godišnje, broj podržanih programa</i>
1.2.1.6.	<i>Istraživanje strukture zaposlenih na teritoriji grada Subotice</i>	<i>Grad, NVO</i>	<i>2015.</i>	<i>300.000 Grad i drugi izvori</i>	<i>Izveštaj</i>
Specifičan cilj: Intenziviranje saradnje privrede sa naučno obrazovnim institucijama u cilju podizanja konkurentnosti, inovativnosti i izvoza i uvođenje novih standarda					

1.2.2.1.	<i>Podizanje nivoa ulaganja u tehnološki razvoj privrede grada</i>	<i>Grad, Privredni subjekti, Obrazovne ustanove</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Povećan nivo zapošljavanja kvalifikovane radne snage za 2% godišnje</i>
1.2.2.2.	<i>Unapređenje i razvijanje preduslova sa ciljem podsticaj izvoza</i>	<i>Grad, Privredni subjekti</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Podignut nivo izvoza za 5% godišnje</i>
1.2.2.3.	<i>Podrška obrazovnim centrima za izradu edukativnih programa i doškolovanje nedostajućih profila zanimanja</i>	<i>Grad, Privredni subjekti</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>300.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Prilagođen obrazovni program potrebama tržišta</i>
1.2.2.4.	<i>Organizovanje radionica za sticanje praktičnih iskustava</i>	<i>Grad, Obrazovne ustanove, privredni subjekti</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Broj održanih radionica za praktičnu primenu znanja</i>
1.2.2.5.	<i>Organizovanje tematskih treninga i konsaltinga za izradu i popunjavanje konkursne dokumentacije</i>	<i>Grad</i>	<i>2016.</i>	<i>300.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Prilagođene veštine i saznanja potrebama tržišta</i>
1.2.2.6.	<i>Organizovanje konsalting usluga za potrebe privrede</i>	<i>Grad, donatori</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Prilagođene veštine i saznanja potrebama tržišta</i>

1.2.2.7.	<i>Podrška uvođenju i funkcionisanju sistema kvaliteta i standarda (ISO standardi, TQM, EMAS, HALAL, HCCP i drugih)</i>	<i>Grad, donatori, visokoobrazovne institucije</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Broj sertifikovanih privrednih subjekata</i>
1.2.2.8.	<i>Podrška uspostavljanju sistema za preradu industrijskog i komunalnog otpada koji se stvara u proizvodnom procesu</i>	<i>Grad, Privredni subjekti</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Permanently uvećanje iskorišćenosti otpada</i>
1.2.2.9.	<i>Angažovanje tehnologija koje zahtevaju manju potrošnju voda, odnosno sistema reciklaže tehnološke vode u cilju smanjenja potrošnje</i>	<i>Grad, Privredni subjekti, donatori</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>500.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Smanjenje utroška pijaće vode za 5% godišnje</i>
1.2.2.10.	<i>Organizovanje Međunarodne izložbe industrijskih pronalazaka</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, Obrazovne i naučno-tehnološke institucije</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Broj izlagača (industrijski pronalazak) na sajmu</i>
1.2.2.11.	<i>Otvaranje «KUĆE BUDUĆNOSTI» uz istorijski prikaz naučno-tehnoloških dostignuća i izuma</i>	<i>Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>2018.</i>	<i>300.000 Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Aktivan izložbeni prostor</i>
1.2.2.12.	<i>Podrška razvijanju centra za održivi razvoj</i>	<i>Grad, Pokrajina, NVO, donatori</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Centar u funkciji</i>

Strateški cilj: Tržišno orijentisana održiva poljoprivredna proizvodnja sa razvijenim kapacitetima za preradu i distribuciju uz rastući udeo organske proizvodnje.					
Specifičan cilj: Unapređenje poljoprivredne proizvodnje uvođenjem inovativnih pristupa i primenom novih tehnologija					
1.3.1.1.	<i>Podsticanje proizvodnje voća i povrća</i>	<i>Grad, Pokrajina, donatori</i>	2013.-2022. <i>kontinuirano</i>	100.000 godišnje <i>Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Broj održanih skupova</i>
1.3.1.2.	<i>Nabavka opreme za kontrolu kvaliteta izvozno orijentisanih prehrambenih proizvoda</i>	<i>Grad, Pokrajina, donatori</i>	2015.	10.000.000 <i>Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU i USAID</i>	<i>Laboratorija u funkciji</i>
1.3.1.3.	<i>Podrška savetodavnim aktivnostima</i>	<i>Grad, NVO, Poljoprivredna stručna služba</i>	2013.-2022. <i>kontinuirano</i>	100.000 godišnje <i>Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Broj održanih panela</i>
1.3.1.4.	<i>Studija opravdanosti izmene strukture tradicionalne poljoprivredne proizvodnje u skladu sa potrebama zaštite životne sredine</i>	<i>Grad, NVO, donatori</i>	2015.	300.000 <i>Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Izrađena studija</i>
1.3.1.5.	<i>Stvaranje preduslova za formiranje logističkog centra i razvoj prerađivačkih kapaciteta za potrebe organske poljoprivrede</i>	<i>Grad, NVO, donatori</i>	2015.	100.000 godišnje <i>Grad i drug izvori finansiranja uključujući i fondove EU</i>	<i>Formiran logistički centar</i>

1.3.1.6.	<i>Promocija BIO-FEST – festival organskih proizvoda</i>	<i>Grad, NVO</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>300.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Broj održanih festivala</i>
1.3.1.7.	<i>Izrada studije razvoja poljoprivrede kroz promene strukture poljoprivredne proizvodnje</i>	<i>Grad, Pokrajina</i>	<i>2013.</i>	<i>700.000 Grad i drugi izvori</i>	<i>Izrađena studija i Model</i>
Specifičan cilj: Unapređenje nivoa organizovanosti, institucionalne podrške investicionih aktivnosti i kapaciteta prehrambeno- prerađivačkog sektora					
1.3.2.1.	<i>Podsticanje realizacije poljoprivrednih proizvoda (Veletržnica)</i>	<i>Grad. Veletržnica</i>	<i>2015.</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Broj događaja</i>
1.3.2.2.	<i>Podrška učesća na domaćim i inostranim sajmovima</i>	<i>Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Broj učesnika na sajmu, broj posećenih sajmova broj izrađenih brošura, sajt za poljoprivredu, sertifikat geografskog porekla,</i>
1.3.2.3.	<i>Unapređenje distributivnih centara poljoprivrednih proizvoda (logistički centri i pijace)</i>	<i>Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>1.000.000 Grad i drugi izvori</i>	<i>Funkcionalni distributivni centri</i>
1.3.2.4.	<i>Podizanje kapaciteta udruženja</i>	<i>Grad, Pokrajina, NVO</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad i drugi izvori</i>	<i>Podignut nivo konkurentnosti udruženja na tržištu</i>
1.3.2.5.	<i>Izrada studije sistema navodnjavanja</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori</i>	<i>2015.</i>	<i>3.000.000 Grad i drugi izvori</i>	<i>Studija</i>
Strateški cilj: Promocija održivog razvoja uslužnih delatnosti i turizma baziranog na kvalitetnoj ponudi, prirodnom i kulturno-istorijskom nasleđu					

Specifičan cilj: Izgradnja turističke infrastrukture					
1.4.1.1.	<i>Povezivanje kanalizacione mreže naselja Palić sa gradskim prečistačem otpadnih voda</i>	<i>Grad, JKP Vodovod i kanalizacija, Sekretarijati i Ministarstva</i>	2017.	330.000.000 <i>Grad, JKP Vodovod, JPP, drugi izvori</i>	<i>Povezan sistem Palić-gradski prečistač</i>
1.4.1.2.	<i>Izgradnja javne infrastrukture banje Palić</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori</i>	2021.	1.800.000.000 <i>Grad, Direkcija za izgradnju grada, drugi izvori</i>	<i>Tekući metar izgrađene infrastrukture, broj priključaka</i>
1.4.1.3.	<i>Izgradnja kompleksa bazena «Banja Palić»</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori, mogući JPP</i>	2022.	872.000.000 <i>Grad, JPP, donatorski izvori,</i>	<i>Kompleks bazena</i>
1.4.1.4.	<i>Rekonstrukcija Velikog parka</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori</i>	2017.	120.000.000 <i>Grad, JPP, donatorski izvori,</i>	<i>Rekonstruisan Veliki park</i>
1.4.1.5.	<i>Završetak rekonstrukcije «Velika terasa» Palić</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori</i>	2015.	90.000.000 <i>Grad, drugi izvori</i>	<i>Rekonstruisan objekat Velika terasa</i>
1.4.1.6.	<i>Rekonstrukcija Ženskog štranda</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori</i>	2014.	30.000.000 <i>Grad, drugi izvori</i>	<i>Rekonstruisan objekat Ženski štrand</i>
1.4.1.7.	<i>Rekonstrukcija „Vile Bagoljvar“</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori</i>	2017.	<i>Grad, drugi izvori</i>	<i>Rekonstruisan objekat</i>

1.4.1.8.	<i>Dovršetak Eko-centra</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori,</i>	2017.	<i>30.000.000 Grad, drugi izvori</i>	<i>Eko-centar u funkciji</i>
1.4.1.9.	<i>Izgradnja smeštajnih kapaciteta</i>	<i>Privatni sektor, mogući PPP</i>	2020.	<i>5.760.000.000 Grad, JPP, donatorski izvori</i>	<i>Broj soba, broj kreveta</i>
1.4.1.10.	<i>Objekti atrakcija</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori, investitori, mogući PPP</i>	2020.	<i>2.712.000.000 JPP</i>	<i>Broj objekata</i>
1.4.1.11.	<i>Objekti Rekracije</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori, investitori, mogući PPP</i>	2020.	<i>552.000.000 JPP</i>	<i>Broj objekata</i>
1.4.1.12.	<i>Komercijalni sadržaj</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori, investitori, mogući PPP</i>	2020.	<i>2.724.000.000 JPP</i>	<i>Broj objekata</i>
1.4.1.13.	<i>Promovisanje vizitorskog centra na Ludašu</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori</i>	2013.-2022. <i>kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, drugi izvori</i>	<i>Broj posetilaca</i>
1.4.1.14.	<i>Unapređenje i razvoj ZOO vrta</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika, donatori</i>	2021.	<i>10.000.000 Grad, drugi izvori</i>	<i>Povećan broj posetilaca</i>

1.4.1.15.	<i>Izrada studije upotrebljivosti geotermalnih voda na teritoriji Grada Subotica</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika donatori</i>	2016.	12.000.000 <i>Grad, drugi inostrani i domaći izvori finansiranja</i>	<i>Studija</i>
1.4.1.16.	<i>Obeležavanje značajnih objekata</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika donatori, Zavod za zaštitu spomenika kulture,</i>	2016.	2.000.000 <i>Grad,</i>	<i>Postavljene informativne table na Građevine od kulturno-istorijskog značaja</i>
1.4.1.17.	<i>Eksproprijacija priobalnog pojasa u cilju formiranja zaštitnog pojasa jezera Palić</i>	<i>Grad, Pokrajina, Republika</i>	2021.	<i>Procena u toku</i>	<i>Formiran zaštićen priobalni pojas oko jezera Palić</i>
Specifičan cilj: Razvoj uslužne delatnosti i promocije u cilju razvoja turizma kroz podsticaj preduzetništva u turizmu, kordinaciju, brendiranje i razvoj jedinstvene turističke ponude					
1.4.2.1.	<i>Izrada programa za podizanje i kontrolu kvaliteta usluga i smeštaja u manjim turističkim objektima i objektima domaće radinosti</i>	<i>Grad, Pokrajina, Turistička organizacija Subotice</i>	2013.-2022. <i>kontinuirano</i>	100.000 godišnje <i>Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>
1.4.2.2.	<i>Edukativne delatnosti u cilju razvoja uslužnog i turističkog sektora</i>	<i>Grad, Pokrajina, NVO</i>	2013.-2022. <i>kontinuirano</i>	100.000 godišnje <i>Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>
1.4.2.3.	<i>Organizovanje manifestacija, događaja, uključivanje u evropske inicijative za stvaranje «turističkih puteva»</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	2013.-2022. <i>kontinuirano</i>	100.000 godišnje <i>Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>

1.4.2.4.	<i>Realizacija marketing plana promocije Palića kao turističke destinacije</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>Marketing plan</i>
1.4.2.5.	<i>Sveobuhvatniji marketinški nastup i obezbeđenje internet konekcije kroz pilot projekat HOT SPOT</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>
1.4.2.6.	<i>Unapredjenje internet prezentacije i štampanog materijala za potrebe turizma</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>Internet prezentacija</i>
1.4.2.7.	<i>Promovisanje i očuvanje tradicije subotičke kuhinje "Kulinarska Akademija"</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>
1.4.2.8.	<i>Projekat razvoja turizma u ruralnim predelima</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>
1.4.2.9.	<i>Izrada informatora uslužnih delatnosti na teritoriji Subotice</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>informator</i>
1.4.2.10.	<i>Podsticanje udruživanja nosilaca uslužnih delatnosti</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>

1.4.2.11.	<i>Organizovanje manifestacije «Dani promocije uslužnih delatnosti»</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>
1.4.2.12.	<i>Istraživanje tržišta usluga</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>program</i>
1.4.2.13.	<i>Razvijanje i promovisanje brenda „Suveniri Subotice“</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>Prepoznatljiv brend Suvenir Subotice</i>
1.4.2.14.	<i>Kategorizacija manifestacija i festivala u gradu</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>Kategorisane manifestacije i festivali</i>
1.4.2.15.	<i>Uključivanje u mrežu gradova sa tematskim turističkim i kulturnim sadržajima i programima</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>Aktivno članstvo</i>
Strateški cilj: Unapređenje razvoja ruralnih sredina stvaranjem kvalitetnijeg načina života putem razvoja infrastrukture i stvaranja povoljnijih ekonomskih uslova sa ciljem zadržavanje mladih na selu.					
Specifičan cilj: Stvaranje uslova za život na selu					

1.5.1.1.	<i>Unapređenje kulturnih i sportskih sadržaja u ruralnim sredinama kroz izgradnju sportskih terena i domova kulture</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>1.000.000 godišnje Grad, Pokrajina, donatori</i>	<i>Rekonstruisani objekti domova kulture i sportskih terena</i>
1.5.1.2.	<i>Unapređenje stanja atarskih puteva</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>5.000.000 godišnje Grad, Pokrajina</i>	<i>Održavani atarski putevi</i>
1.5.1.3.	<i>Unapređenje ponude u oblasti seoskog turizma kroz povećanje smeštajnih kapaciteta i broja kategorisanih gazdinstava</i>	<i>Grad, Pokrajina, Turistička organizacija Subotice</i>	<i>2015.</i>	<i>4.000.000 Grad, drugi izvori</i>	<i>Razvijen ruralni turizam</i>
1.5.1.4.	<i>Unapređenje pomovisanja tradicionalnih zanata putem povećanja zanatskih radnji kroz podršku postojećim i formiranje novih</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, drugi izvori</i>	<i>Porast broja zanatskih delatnosti</i>
1.5.1.5.	<i>Podrška razvijanju rodne ravnopravnosti u skladu sa programom za zapošljavanje i samozapošljavanje žena u ruralnoj ekonomiji</i>	<i>Grad, Pokrajina</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, drugi izvori</i>	<i>Zastupljena rodna ravnopravnost</i>
1.5.1.6.	<i>Izrada studije diverzifikacije ruralne ekonomije</i>	<i>Grad, Pokrajina</i>	<i>2012.</i>	<i>700.000 Grad, drugi izvori</i>	<i>studija</i>
1.5.1.7.	<i>Podrška promovisanju i otvaranju pilot postrojenja za iskorišćavanje obnovljivih izvora energije</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, drugi izvori</i>	<i>pilot postrojenje</i>
1.5.1.8.	<i>Podrška lokalnim akcionim grupama u ruralnim područjima</i>	<i>Grad</i>	<i>2013.-2022. kontinuirano</i>	<i>100.000 godišnje Grad, drugi izvori</i>	<i>Funkcionisanje</i>

OBLAST: DRUŠTVENI RAZVOJ

Vizija Subotica ima adekvatnu mrežu obrazovnog sistema koje obezbeđuje da su znanja i veštine ljudskih resursa, konkurentne na domaćem i stranom tržištu. Zajednica je utemeljena na solidarnosti, humanosti i rodnoj ravnopravnosti, poštovanju tradicije, interkulturalnosti, višenacionalnosti i višejezičnosti, koja jača i unapređuje socijalnu koheziju, u kojoj su sva deca obuhvaćena predškolskim vaspitanjem i osnovnim obrazovanjem. Subotica je grad koji jača građansku inicijativu i međusektorski pristup u očuvanju i unapređenju zdravlja. Sistem zdravstvene zaštite je prilagođen potrebama uz kontinuirano unapređenje zdravstvenih usluga.

PROBLEM / PRIORITET: DRUŠTVENI RAZVOJ

Stepen prioriteta (*visok/srednj/niski*)

visok

Strateški cilj : Unapređenje kvaliteta **obrazovanja** građana/ki kroz povećanje obuhvata dece predškolskim i osnovno školskim obrazovanjem i ponudom stručnog i visokog obrazovanja ali i alternativnog i dodatnog obrazovanja i veština u skladu sa potrebama tržišta

Specifikan cilj: Repozicioniranje grada kao obrazovnog i univerzitetskog centra kroz unapređenje sistema formalnog i neformalnog obrazovanja					
Broj	Projekat	PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvor finansiranja	INDIKATORI
2.1.1.1.	<i>Izrada Strategije razvoja visokog obrazovanja Grada</i>	LS, Ekonomski fakultet, Građevinski fakultet, Privredna komora, Poslovni fakultet «Singidunum», Fakultet za poslovne studije «Megatrend», Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Fakultet za uslužni biznis «Fabus». Visoka tehnička škola strukovnih studija, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Zavod za zapošljavanje	2013-2018	LS	Izrađena i usvojena strategija od strane Skupštne
2.1.1.2.	<i>Stvaranje uslova za prelazak Viših školu u škole za primenjene studije (priprema za akreditaciju i dobijanje licenci)</i>	GRAD, Visoka tehnička škola strukovnih studija, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača	2013-2018	GRAD, Visoka tehnička škola strukovnih studija, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača	Dobijene licence

2.1.1.3.	<i>Stvaranje edukativnog centra u Subotici</i>	GRAD, Ekonomski fakultet, Agencija za mala i srednja preduzeća, (FAPE projekat)	2013-2018	LS	Otvaranje Edukativnog centra
2.1.1.4	<i>Proširenje kapaciteta Studenskog doma i menze</i>	OSNIVAČ STUDENSKOG DOMA JE REPUBLIKA OVO NIJE NADLEŽNOST LS			
2.1.1.5.	<i>Izrada Strategije neformalnog obrazovanja</i>	LS, Otvoreni univerzitet, svi ostali registrovani pružaoci usluge neformalnog obrazovanja (jezika, računara, zanatske delatnosti isl)	2014.	LS	Izrađena i usvojena strategija od strane Skupštine
Specifičan cilj: Unapređenje sistema predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja i vaspitanja kroz stvaranje uslova za efikasniji i kvalitetniji rad ustanova i promocije zdravih stilova života i nenasilja					
2.1.2.1.	Uvođenje bilingvalne nastave u 3 osnovne škole	APV, LS, osnovne škole	2013.	LS	Odluka Gradskog veća za uvođenje bilingvalne nastave
2.1.2.2.	Uvođenje bilingvalnog rada u 8 vaspitnih grupa u Predškolskoj ustanovi.	APV, LS, predškolska ustanova	2013.	LS 100.000 din	Odluka Gradskog veća za uvođenje bilingvalne nastave
2.1.2.3.	<i>Racionalizacija postojeće mreže osnovnih škola na teritoriji Grada</i>	Ministarstvo prosvete, LS, osnovne škole	2014.	Ministarstvo, LS	Donete Odluka o mreži osnovnih škola sa predlogom racionalizacije od strane Skupštine

2.1.2.4.	<i>Opremanje školskih kabineta i radionica za praktičnu nastavu</i>	LS, škole	2013-2018	LS	Realizovana javna nabavka za nabavku učila i opreme i potpisan ugovor
2.1.2.5.	<i>Potpisivanje sporazuma o saradnji između poslodavaca i srednjih škola o stručnoj praksi mladih</i>	LS, škole, Zavod za zapošljavanje, Nacionalni saveti, Privredna komora i Udruženje zanatlija,	2013-2018.	LS	-Broj potpisanih sporazuma o saradnji -% srednjoškolaca uključenih u stručnu praksu
2.1.2.6.	<i>Razvijanje obrazovnih programa za prekvalifikaciju i dokvalifikaciju</i>	LS, škole, Zavod za zapošljavanje, Udruženje zanatlija, Otvoreni univerzitet, Privredna komora	2013-2018.		Broj donešenih obrazovnih programa
2.1.2.7.	<i>Promovisanje preduzetništva među mladima</i>	LS, srednje škole, Udruženje zanatlija, Privredna komora, NVO, Otvoreni univerzitet	2013-2018.	LS	% dece uključenih u program promovisanja preduzetništva
2.1.2.8.	<i>Uvođenje 11 časovnog radnog vremena u svim objektima predškolske ustanove</i>	LS, predškolska ustanova, roditelji	2013.	LS	Doneto Rešenje od strane Gradskog veće
2.1.2.9.	<i>Izgradnja novih objekata za Predškolsku ustanovu</i>	LS, predškolska ustanova, investitori	2013-2018.	LS	Broj izgrađenih novih objekata
2.1.2.10.	<i>Gasifikacija 10 objekata Predškolske ustanove</i>	LS, predškolska ustanova, toplana	2013-2018.	LS	Broj objekata u kojima je izvršena gasifikacija
2.1.2.11.	<i>Popravka i rekonstrukcija igrališta u objektima Predškolske</i>	LS, predškolska ustanova, investitori	2013-2018.	LS	Broj rekonstruisanih igrališta

2.1.2.12.	<i>Izgradnja parkirališta ispred objekata Predškolske ustanove</i>	LS, predškolska ustanova, investitori	2013-2018	LS	Broj izgrađenih parkirališta i obavljeni tehnički prijemi prostora
2.1.2.13.	<i>Nabavka savremenih didaktičkih materijala i igračaka u Predškolskoj ustanovi</i>	LS, predškolska ustanova	2013-2018.	LS	Realizovana javna nabavka za nabavku učila i opreme i potpisan ugovor
2.1.2.14.	<i>Škola bez nasilja</i>	LS, škole, CSR, Policijska uprava, NVO	2013-2018.	LS, NVO	% dece uključenih u program Škole bez nasilja
2.1.2.15.	<i>Bezbednost u saobraćaju</i>	LS, škole, Policijska uprava	2013-2018	LS	% dece uključenih u program
2.1.2.16.	<i>Očuvanje životne sredine</i>	LS, predškolska ustanova, škole, javna preduzeća, NVO, ZOO vrt	2013-2018.	LS	% dece uključenih u program Škole bez nasilja
2.1.2.17.	<i>Sanacija školskih objekata</i>	LS, škole, investitori	2013-2018	LS	% saniranih školskih objekata
2.1.2.18.	<i>Formiranje centra za obavljanje stručne prakse za srednjoškolce</i>	LS, srednje škole	2013-2018.	LS	Otvaranje i početak rada centra
Strateški cilj : Unapređenje zdravlja građana/ki kroz promociju zdravih stilova života i načina ishrane, prevenciju bolesti, borbu protiv zdravstveno rizičnih navika, rano otkrivanje bolesti i blagovremeni odgovarajući tretman					
Specifikan cilj : Povećanje dostupnosti farmaceutske i primarne zdravstvene zaštite					
2.2.1.1.	<i>Stvaranje jedinstvenog informacionog sistema između Apoteke, Doma zdravlja i RZZO Filijala Subotica</i>	LS, Apoteka, Dom zdravlja, RZZO Filijala Subotica	2013-2014.	LS, Apoteka, Dom zdravlja	Izrađen i instaliran informacioni sistem

2.2.1.2.	<i>web shopping – nabavka proizvoda apoteke preko interneta</i>	Apoteka	2013	Apoteka	% proizvoda nabavljenih preko interneta
2.2.1.3.	<i>Poboljšana distribucija i pristup lekovima na celoj teritoriji grada</i>	LS, Apoteka	2013.	LS, Apoteka	Opremljena i funkcionalna apoteka
2.2.1.4.	<i>Adaptacija i proširenje objekta hitne pomoći (tehnički prilaz)</i>	LS, Dom zdravlja	2014.	LS, Dom zdravlja	Obavljen tehnički prijem
2.2.1.5.	<i>Organizovano prikupljanje i uništavanje farmaceutskog otpada</i>	Ministarstvo životne sredine, LS, Apoteka, građani	2014.	Ministarstvo, LS, Apoteka	Protokol/ugovor o saradnji Količina prikupljenog i uništenog farmaceutskog otpada
2.2.1.6.	<i>Razvijanje međusektorske saradnje između javnog i nevladinog sektora u cilju zajedničkog delovanja na prevenciji zdravlja mladih</i>	LS, Dom zdravlja, Savetovalište za mlade, Zavod za javno zdravlje, škole, predškolske ustanove, sportska udruženja, NVO, Crveni krst, Fondacija za mentalnu higijenu «Expecto», Komisija za borbu protiv bolesti zavisnosti	2013-2018	LS	Protokol o saradnji
2.2.1.7.	<i>Rano otkrivanje osoba sa povišenim rizikom za dijabetes melitus tip 2, hipertenziju, kolorektalnim karcinomom, karcinomom cerviksa i karcinomom dojke</i>	Dom zdravlja, mesne zajednice	2013-2018.	Dom zdravlja	% građana obuhvađenih preventivnim programom

Specifičan cilj: Promocija, uspostavljanje i negovanje zdravih stilova života					
2.2.2.1.	<i>Promovisanje važnosti pravilne ishrane kod dece i mladih u okviru škola</i>	Dom zdravlja, Zavod za javno zdravlje, Savetovalište za mlade, škole, roditelji	2013-2018	Dom zdravlja	Broj škola i dece obuhvaćene preventivnim programom
2.2.2.2.	<i>Promovisanje važnosti fizičkih aktivnosti (šetnja, biciklizam)</i>	LS, Dom zdravlja, Zavod za javno zdravlje, NVO, predškolske ustanove, škole, studentski centar, mesne zajednice, mediji, sportska udruženja,	2013-2018.	LS	Broj realizovanih kampanja
2.2.2.3.	<i>Povećanje nivoa svesti mladih o bolestima zavisnosti</i>	LS, Dom zdravlja, Savetovalište za polno prenosive bolesti, Udruženje Stav +, škole, mediji	2013-2018	Dom zdravlja	% dece obuhvaćene preventivnim programom
2.2.2.4.	<i>Povećanje stepena informisanja mladih o bezbednom korišćenju interneta</i>	LS, škole, Policijska uprava, mediji	2013-2018	LS	Boj škola i dece obuhvaćene programom. Broj emisija, tekstova u štampi
Specifičan cilj: Unapređenje sistema primarne zdravstvene zaštite					
2.2.3.1.	<i>Adaptacija, sanacija i rekonstrukcija postojećih objekata primarne zdravstvene zaštite</i>	LS, Dom zdravlja, APV	2013-2018	LS, APV	% adaptiranih objekata primarne zdravstvene zaštite

2.2.3.2.	<i>Racionalizacija mreže ambulanti Doma zdravlja na teritoriji Grada</i>	LS, Dom zdravlja	2013-2018.	LS	Racionalizovana mreža domova zdravlja
2.2.3.3.	<i>Stručno usavršavanje i edukacija zdravstvenih radnika</i>	LS, Dom zdravlja, APV, Ministarstvo,	2013-2018.	LS, Dom zdravlja, zdravstveni radnici	% zdravstvenih radnika koji su završili edukaciju Izveštaj o završenim edukacijama
Strateški cilj : Povećanje nivoa socijalne zaštite posebno osetljivih društvenih grupa građana/ki kroz uvođenje inovativnih organizacionih oblika i lokalnih usluga socijalne zaštite na principu saradnje i partnerstva među sektorima i uz pluralizam pružaoca usluga, kao i aktivne zaštite kroz socijalnu inkluziju					
Specifikan cilj : . Unapređenje položaja građana/ki iz posebno osetljivih grupa proširenjem postojećih i uvođenjem inovativnih organizacionih oblika i vaninstitucionalnih usluga socijalne zaštite, sa naglaskom na preventivno delovanje					
2.3.1.1.	<i>Uspostavljanje usluge « kuće na pola puta»</i>	LS, Centar za socijalni rad	2013-2018.	LS 800.000 din	-Broj iznajmljenih stanova -Broj dece sa realizovanim smeštajem
2.3.1.2.	<i>Izgradnja objekta za stanovanje uz podršku za osobe sa invaliditetom</i>	LS, Centar za socijalni rad, OISŠ Žarko Zrenjanin, udruženja OSI, NVO, roditelji	2018-	LS	-Obavljen tehnički prijem objekta, svečano otvaranje -Broj korisnika usluge
2.3.1.3.	<i>Otvaranje Sigurne kuće za žrtve nasilja</i>	LS, Centar za socijalni rad, strani i domaći investitori, ostale LS u okrugu	2018-	LS 2.000.000 din	-Obavljen tehnički prijem objekta, svečano otvaranje -Broj korisnika usluge
2.3.1.4.	<i>Otvaranje Centra za pružanje usluge personalne asistencije</i>	LS, udruženja OSI, CSR, građani	2013-2018	LS	- Broj korisnika

2.3.1.5.	<i>Otvaranje Prihvatilišta za odrasle i stare</i>	LS, CSR, GC, PU, Dom zdravlja, strani i domaći investitori, APV, Republika	2013-2018	LS	-Obavljen tehnički prijem objekta, svečano otvaranje -Broj korisnika usluge
2.3.1.6.	<i>Organizovanje usluge palijativne nege u okviru Gerontološkog centra</i>	LS, GC, građani	2013-2018	LS	- broj korisnika usluge
2.3.1.7.	<i>Uvođenje instituta «Romskog koordinatora» u lokalnoj samoupravi</i>	LS, romske organizacije, građani, mediji, međunarodni fondovi	2013-2018.	LS, međunarodni fondovi	- Zapošljavanje Romskog koordinatora - Broj korisnika pomoći i usluge koordinatora
Strateški cilj : Povećanje učešća građana/ki u kulturnom i sportskom životu kroz međusektorsku saradnju i razvoj održivih mehanizama koji će uslugu učiniti dostupnu svima i zaštita i negovanje multikulturalnosti i interkulturalnosti					
Specifikan cilj: Ulaganje u infrastrukturu kulturno društvene namene					
2.4.1.1.	<i>Izgradnja kompleksa otvorenih i zatvorenih bazena</i>	JPP LS, Strani i domaći investitori,	2018-	10.000.000.000 Konačna procena vrednosti projekta će biti rezultat Studije optimalnog rešenja	Obavljen tehnički prijem objekta
2.4.1.2.	<i>Rekonstrukcija i izgradnja dečijih igrališta i sportskih terena</i>	LS, Direkcija za izgradnju, mesne zajednice, Sportski savez	2013-2018	8.000.000 godišnje	Broj izgrađenih i rekonstruisanih igrališta i sportskih terena
2.4.1.3.	<i>Izgradnja zatvorenog klizališta</i>	LS, Direkcija za izradnju, JKP Stadion	2021	JPP	Obavljen tehnički prijem objekta

2.4.1.4.	<i>Rekonstrukcija Hale sportova i Stadiona malih sportova</i>	LS, Direkcija za izgradnju, JKP Stadion	2021	JPP	- Broj rekonstruisanih objekata
2.4.1.5.	<i>Rekonstrukcija Narodog pozorišta</i>	LS, APV, Ministarstvo	2021	LS, APV, Ministarstvo, JPP Konačna procena vrednosti projekta će biti rezultat Studije optimalnog rešenja	Završetak radova i primopredaja radova overenih od strane nadzornog organa
2.4.1.6.	<i>Rekonstrukcija Sinagoge</i>	LS, APV, Ministarstvo, Jevrejska opština, strani investitori	2021	450.000.000,00 LS, APV, Ministarstvo, Jevrejska opština, strani investitori	Završetak radova i primopredaja radova overenih od strane nadzornog organa
2.4.1.7.	<i>Restauracija sakralnih objekata, dvorišnih i uličnih fasada unutar zaštićenog jezgra</i>	LS, Međupštinski zavod za zaštitu spomenika	2021	15.000.000	Završetak radova i primopredaja radova overenih od strane nadzornog organa
2.4.1.8.	<i>Restauracija i revitalizacija kompleksa objekata sa spomeničnim vrednostima</i>	LS, Međupštinski zavod za zaštitu spomenika	2021	5.000.000	Završetak radova i primopredaja radova overenih od strane nadzornog organa
2.4.1.9.	<i>Formiranje Fonda za izvođenje mera tehničke zaštite na nepokretnim kulturnim dobrima</i>	LS, Međupštinski zavod za zaštitu spomenika	2015		Donošenje Odluke o osnivanju fondacije od strane Skupštine
Specifikan cilj: Unapređenje kulturnog i zabavnog imidža grada					

2.4.2.1.	Promocija kulturnih programa u cilju unapređenja turizma	LS, Elit Palić, Park Palić, Turistička organizacija Subotice, Otvoreni univerzitet, Kulturni centar «Danilo Kiš», Mađarski kulturni centar «Nepker», Pozorište «Kostolanji Deže»	2013-2018	LS	Broj održanih promocija
2.4.2.2.	<i>Izrada godišnjeg plana i programa kulturnih događaja sa ciljem boljeg povezivanja kulturnih događaja</i>	LS, Turistička organizacija Subotice, kulturna umetnička društva, Muzej grada, Likovni susret, Galerija Dr. Vinko Perčić, Biblioteka, Pozorište «Kostolanji Deže», Dečije pozorište, ZOO vrt, Art bioskop «Aleksandar Lifka», Narodno pozorište	2013-2018	LS	Izrađen godišnji plan i program
2.4.2.3.	<i>Izrada godišnjeg plana i programa sportskih događaja sa ciljem boljeg povezivanja sportskih događaja</i>	LS, Sportski savez, JKP Stadion, sportska udruženja, turistička organizacija Subotice	2013-2018	LS	Izrađen godišnji plan i program

2.4.2.4.	<i>Isticanje pozitivne prakse multikulturalne, multietničke i multinacionalne sredine</i>	LS, Nacionalni saveti, Kulturno umetnička društva, Mađarski kulturni centra «Nepker», Srpski kulturni centar, Hrvatski kulturni centar «Bunjevačko kolo», Biblioteka, Bunjevački kulturni centar, Edukativni centar Roma, Kulturni centar Roma, Rusinski kulturni centar, Srpska pravoslavna crkva, Katolička biskupija, Evangelistička crkva, Jevrejska opština, Islamska verska zajednica	2013-2018	LS	Broj održanih manifestacija
2.4.2.5.	<i>Izrada skanzena (muzeja na otvorenom)</i>	LS, Gradski muzej, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika, Istorijski arhiv	2013-2018	LS	Tradicionalno opremljeni objekti
2.4.2.6.	<i>Promocija kulturne baštine sa posebnim akcentom na secesiju – šetnjom kroz grad</i>	LS, Turistička organizacija Subotice, Gradski muzej, Zavod za zaštitu spomenika, Istorijski arhiv,	2013-2018		Broj organizovanih šetnji i učesnika
Specifičan cilj: Unapređenje kvaliteta provođenja slobodnog vremena dece i mladih na teritoriji grada					

2.4.3.1.	Otvaranje omladinskog kulturnog centra	LS, omladinske organizacije i udruženja			Otvoren omladinski centar
2.4.3.2.	Rekonstrukcija i izgradnja terena u MZ za sportsko-rekreativne aktivnosti mladih i igrališta za decu	LS, Direkcija za izgradnju, mesne zajednice, Sportski savez	2013-2018	LS	Broj izgrađenih i rekonstruisanih igrališta i sportskih terena
2.4.3.3.	Otklanjanje tehničkih barijera u prilazu sportskim terenima i objektima na teritoriji grada za OSI i decu	LS, Direkcija za izradnju, udruženja OSI, javne ustanove, investitori	2013-2018	LS, donatori	Broj otklonjenih tehničkih barijera
2.4.3.4.	Organizovanje poseta mladih iz ruralnih sredina kulturnim dešavanjima u gradu	Mesne zajednice, škole, kulturne ustanove, Subotica-trans, roditelji	2013-2018	Kulturne ustanove, roditelji, donatori	Broj organizovanih poseta
Strateški cilj : Podizanje nivoa ravnopravnosti građana/ki kroz stvaranje mehanizama za uključivanje osetljivih grupa u svakodnevni život zajednice, očuvanja nacionalnih identiteta ali i promocija interkulturalnosti i demokratskih vrednosti					
Specifikan cilj : Uvođenje politike rodne ravnopravnosti i rodnog budžetiranja					
2.5.1.1.	<i>Formiranje Saveta za rodnu ravnopravnost</i>	Predsednik skupštine, odbornici, NVO, eksperti za pojedine oblasti	2014.		Donešena odluka Skupštine o formiranju Saveta za rodnu ravnopravnost
2.5.1.2.	<i>Izrada akcionog plana za rodnu ravnopravnost</i>	LS, Savet za rodnu ravnopravnost, zaštitnik građana, NVO, javne ustanove	2014.		Izrađena i usvojena strategija od strane Skupštine

2.5.1.3.	<i>Usklađivanje svih važećih propisa lokalne samouprava sa načelima rodne ravnopravnosti i Stvaranje uslova za povećanje učešća žena i diskriminiranih grupa u predstavničkim telima na svim nivoima i u procesu odlučivanja</i>	LS, Savet za rodnu ravnopravnost	2013-2018	LS	Broj usklađenih propisa, doneti minimalni procesni standardi
2.5.1.4.	<i>Senzibilizacija građana/ki o rodnoj ravnopravnosti kroz jačanje kapaciteta obrazovnog sistema za integraciju rodne ravnopravnosti u obrazovanju</i>				
Specifikan cilj: Podsticanje zapošljavanja, ženskog preduzetništva i samozapošljavanja radi poboljšanja položaja žena i višestruko diskriminiranih grupa na tržištu rada					
2.5.2.1.	<i>Kreditni programi za podsticanje preduzetništva i svih oblika samozapošljavanja žena i deskriminiranih grupa kroz nove vrste poslova</i>	LS		LS	Doneta odluka o formiranju Kreditnog fonda za podsticanje preduzetništva žena i deskriminiranih grupa od strane Skupštine
2.5.2.2.	<i>Uvođenje mera pozitivne akcije za pripadnice ženskog pola prilikom dodele stipendija</i>	LS	2015	LS	Donosenje odluke o prisirenju kriterijuma za dodelu studentskih stipendija
2.5.2.3.	<i>Izrada programskih sadržaja o rodnoj ravnopravnosti koje će se koristiti na času razredne nastave</i>	Škole, Savet za rodnu ravnopravnost, NVO	2014-2018		Broj izrađenih programa donetih o
Specifikan cilj: Podsticanje aktivne politike prema omladini					

2.5.4.1.	<i>Formiranje saveta za mlade</i>				
2.5.4.2.	<i>Otvaranje Kancelarije za mlade u okviru lokalne samouprave</i>				
2.5.4.3.	<i>Izrada i sprovođenje Lokalnog akcionog plana za mlade</i>				

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

<p>Vizija : <i>Subotica je grad koji prepoznaje vrednost prirodnog kapitala i u njega investira kroz proizvodnju zasnovanu na «zelenim», ekološki podobnim tehnologijama, reciklaži i ulaganju i korišćenju obnovljivih izvora energije. Uređenje grada se bazira na usklađenosti graditeljskog nasleđa, prirodnog nasleđa i ekonomije, pri čemu harmonija ova tri elementa doprinosi održivosti urbanog razvoja. Grad je okružen prirodnim dobrima povezanim u ekološke mreže, sa razvojem baziranim na tradicionalnim vrednostima i održivom korišćenju resursa, sa razvijenim obrazovnim i rekreativnim sadržajima. Subotica je grad sa razvijenom saobraćajnom infrastrukturom i logistikom, prilagođenom potrebama privrede i građanstva, uz mogućnosti negovanja zdravih stilova života, a posebno biciklizma</i></p>					
<p>PRIORITET : ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE</p>				<p>Stepen prioriteta (visok/srednj/niski) Visok</p>	
<p>Strateški cilj: Obezbeđivanje održivog razvoja kroz prostorno i urbanističko planiranje, optimalno korišćenje radom stvorenih vrednosti i upravljanje prirodnim resursima i zaštićenim područjima, otpadom, podsticanjem uvođenja „zelenih“ tehnologija, primenom najboljih dostupnih tehnoloških i tehničkih rešenja u proizvodnim procesima koja osiguravaju ostvarenje visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i unapređenja životne sredine</p>					
<p>Specifican cilj: Obezbeđivanje upravljanja, sprovođenja i postupanja na osnovu usvojenih prostornih i urbanističkih planova</p>					
Broj	Projekat	PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvor finansiranja	INDIKATORI

3.1.1.1.	<i>Formiranje baze podataka o prostoru kao resursu I predeonim elementima</i>	GU, Direkcija za izgradnju grada, JP, Zavod za javno zdravlje, Zavod za zaštitu prirode,	2013-2015	Budžet, međunarodni konkursi	Broj unetih parametara (slojeva)
3.1.1.2.	<i>Razvijanje mehanizma o primeni metoda za uspostavljanje održivog prostornog i urbanističkog planiranja</i>	Direkcija za izgradnju grada Subotica, JP Zavod za urbanizam, GU	2014-2017	Budžet, međunarodni konkursi	Stepen usklađenosti izrađenih planova sa principima održivog razvoja
3.1.1.3.	<i>Uspostavljanje metodologije za provere ostvarenja usvojenih planova</i>	* Sektorski predstavnici	2013-2017	Budžet, međunarodni konkursi	Odnos površine realizovane u skladu sa Planom prema ukupnoj površini

3.1.1.4.	<i>Evidentiranje lokacija, vredenovanje statusa ugroženosti životne sredine I klasifikacija radi utvrđivanja prioriteta sanacije</i>	Direkcija za izgradnju grada Subotica, JP Zavd za urbanizam, GU, Ovlašćene laboratorije	2013-2017	Budžet , Donacije, Međunarodni konkursi	Broj evidentiranih lokacija
Specifičan cilj: Obezbeđivanje integralnog i racionalnog korišćenja vodnog resursa					
3.1.2.1.	<i>Preispitivanje studije o koncepciji kanaliziranja i vodosnabdevanja na teritoriji Grada Subotica(prigradska naselja), stanovništva i drugih korisnika</i>	JKP „Vodovod i kanalizacija” GU, Vode Vojvodine, Građevinski fakultet	2013-2018	Budžet, Donacije 5.000.000,00	Izrađena studija
3.1.2.2.	<i>Realizacija sistema vodosnabdevanja: -na Vodozahvatu I bušenjem i opremanjem bunara -na Vodozahvatu II izgradnjom kompleksa i poveznih vodova kao i u naseljima prema određenim grupama</i>	Grad Subotica; JKP”Vodovod i Kanalizacija”, Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu	2013-2022 kontinuirano	2.385.488.368 Budžet, Donacije, EBRD, JKP “ Vodovod i kanalizacija”	Završeni projekti

3.1.2.3.	<i>Izgradnja i opremanje kolektorske mreže (II i VII)</i>	Grad Subotica;JKP”Vod ovod i Kanalizacija”	2013-2018	1.039.600.000 EBRD,Budžet, JKP “Vodovod i kanalizacija “, fondovi i donatori	Glavni projekat završen.
3.1.2.4.	<i>Uređaj za prečišćavanje otpadnih voda Bajmok sa crnom stanicom i glavnim vodom da uređaja.</i>	Grad Subotica;JKP”Vod ovod i kanalizacija	2013-2015	287.500.000,00 Budžet; JKP”Vodovod i Kanalizacija”Fondovi i Donatori	Završen projekat
3.1.2.5.	<i>Izgradnja potisnog kanalizacionog voda Subotica Palić sa crnom stanicom i retenzijom na UPOV-u</i>	Grad Subotica;JKP”Vod ovod i kanalizacija	2013-2017	230.000.000 Budžet; JKP”Vodovod i kanalizacija”Fondovi i Donatori	Izrađen projekat

3.1.2.6.	<i>Izrada Generalnog rešenja za atmosferske vode na delu sliva VII, VIII i na potezu između Subotice i Palića kao i atmosferske i upotrebene vode na delu sliva O do zapadne granice građevinskog reona</i>	Grad Subotica;JKP"Vodovod i kanalizacija	2013-2014	10.000.000 Budžet; JKP"Vodovod iKanalizacija" Fondovi i Donatori	Urađeno rešenje
3.1.2.7.	<i>Zacevljenje otvorenog dela kolektora III od Bajnatske ulice do UPOV Subotica;Izrada Glavnog projekta;Revizija Generalnih rešenja slivova 0,I,II,III,IV,V i VI</i>	Grad Subotica;JKP"Vodovod i kanalizacija	2013-2014	16.000.000,00 Budžet; JKP"Vodovod iKanalizacija" Fondovi i Donatori	Urađena planska dokumentacija
3.1.2.8.	<i>Izrada Idejnog projekta za tretman mulja nakon tretmana voda na Vodozahvatu I</i>	Grad Subotica;JKP"Vodovod i kanalizacija	2013-2015	2.500.000,00 Budžet; JKP"Vodovod i Kanalizacija" Fondovi i Donatori	Urađen projekat
3.1.2.9.	<i>Uspostavljenje sistemske kontrole kvaliteta vode za piće i usklađivanje kvaliteta vode sa standardima</i>	JKP „Vodovod i kanalizacija” GU,Ovlašćene laboratorije	2013-2022	1.000.000,00 godišnje Budžet,	Broj domaćinstava snabdevenih vodom u skladu sa standardima

3.1.2.10.	<i>Uspostavljanje mehanizama racionalne potrošnje i višekratnog korišćenja vode u tehnološkim procesima industrije</i>	GU, JKP „ViK”, predstavnici industrije	2013-2022	Budžet, Korisnici vode	Udeo višekratnog korišćene vode u odnosu na ukupnu potrošnju Smanjenje ukupne količine vode potrošene u industrijskim procesima
3.1.2.11.	<i>Uspostavljanje mehanizama racionalnog korišćenja vode u domaćinstvu (individualno i kolektivno stanovanje)</i>	GU, JKP „ViK”, stanovništvo, medijske kuće,	2013-2018	Budžet, Korisnici vode	Smanjenje ukupne potrošene vode u domaćinstvima
3.1.2.12.	<i>Sprovođenje kontrolisanog prihvatanja i prečišćavanja otpadnih voda svih potrošača na teritoriji grada</i>	Nadležna Ministarstva, GU, Korisnici	2013-2018	Budžet, Korisnici vode, Konkursi	% prečišćenih voda u odnosu na ukupne otpadne vode
3.1.2.13.	<i>Povećanje stepena obuhvaćenosti javnim kanalizacionim sistemima na teritoriji grada</i>	GU, JKP „ViK”, Korisnici	2013-2018	Budžet, Korisnici vode, Konkursi, Donacije	Broj korisnika priključenih na kanalizacioni sistem

3.1.2.14.	<i>Prilagođavanje kvaliteta vode za kupanje standardima.I</i>	GU, DOO"Park Palić",JP"PalićLu daš",JKP „ViK”, Ovlašćene laboratorije, Izvođači radova na sanaciji,Vlasnici i korisnici okolnih parcela,	2013-2018	Budžet, Korisnici	Fizičko-hemijski, biološki i mikrobiološki pokazatelju stanja vode
3.1.2.15.	<i>Obezbeđivanje adekvatanih tretmana, ponovne upotrebe ili odlaganje mulja sa uređaja za prečišćavanje</i>	JKP „V/K”,JP"ČiZ",DO O"Regionalna deponija"	2013-2018	Budžet,Konkursi	% smanjenja količine nastalog mulja u procesu prečišćavanja
3.1.2.16.	<i>Uređenje i održavanje vodotoka i vodoprivrednih objekata (Otvoreni kanali koji su deo odvođenja sa teri grada)</i>	GU, JVDP „Vode Vojvodine"	2013-2018	Budžet,	Dužina uređenih tokova
3.1.2.17.	<i>Izrada katastra podzemnih i površinskih voda</i>	GU, JVDP „Vode Vojvodine,Građevinski fakultet, Direkcija za izrgadnju, Nadležne naučno-istraživačke kuće	2013-2018	Budžet, Konkursi	Izrađen katastar
Specifičan cilj: Obezbeđivanje kvaliteta vazduha i nivoa komunalne buke					

3.1.3.1.	<i>Unapređenje programa monitoringa ambijentalnog vazduha uključivanjem</i> <i>1.automatskih stanica</i> <i>2.praćenjem emisije iz mobilnih izvora</i> <i>3 praćenjem emisije iz sektora industrije</i> <i>4.suzbijanje biljnih vrsta sa aeroalergenim svojstvima</i>	GU, APV, Ovlašćene laboratorije, Institucije saobraćaja,	2013-2015	Budžet,	Uspostavljen rad automatske stanice i evidentiran kvalitet vazduha
3.1.3.2.	<i>Podsticanje smanjenja emisije štetnih gasova uvođenjem čistijih goriva u javnom saobraćaju, kao i poboljšanje kvaliteta javnog saobraćaja sa ciljem smanjenja korišćenja individualnih vozila</i>	Državni organi i institucije saobraćaja	2013-2015		Procenat smanjenja štetnih gasova
3.1.3.3.	<i>Unapređenje monitoringa buke kroz:</i> <i>1.Povećanje broja i učestalosti merenja</i> <i>2.Grafičko prikazivanje podataka na mapama</i>	GU, Ovlašćene laboratorije,JP	2013-2015	Budžet	Rezultati merenja

3.1.3.4.	<i>Podsticanje smanjenja buke poreklom od saobraćaja kroz izmeštanje teretnog i tranzitnog saobraćaja, poboljšanje kvaliteta javnog saobraćaja, podizanje svesti sa ciljem smanjenja zloupotrebe zvučne signalizacije, kontrolu drugih izvora buke</i>	GU, JP, JP”Putevi Srbije”, MUP	2013-2018	Budžet, Konkursi, Donacije	% smanjenja nivoa buke
Specifičan cilj: Zaštita zemljišta					
3.1.4.1.	<i>Izrada baze podataka – Uspostavljanje monitoringa zemljišta u urbanim prostorima u urbanim zonama radi utvrđivanja prisustva zagađujućih materija (degradirana zemljišta, područja pod rizikom, kontaminirane lokacije, industrijski devastirane lokacije)</i>	GU, Ovlašćena laboratorija	2013-2018	Budžet, Konkursi	Izrađena baza podataka
3.1.4.2.	<i>Uspostavljanje monitoringa količine eolskih nanosa i podizanje poljozaštitnih pojaseva</i>	GU, Nadležne naučno-istraživačke institucije,	2013-2015	Budžet, Donacija, konkursi	Uspostavljen monitoring i smanjena količina eolskih nanosa

3.1.4.3.	<i>Podrška razvoju organskoj poljoprivredi programi:pilot projekti kroz</i> <i>-očuvanje biodiverziteta-autohtonih rasa domaćih životinja</i> <i>-uvođenje dobre poljoprivredne prakse</i> <i>-organska poljoprivredna proizvodnja</i>	GU, Pokrajina	2013-2018 kontinuirano	Budžet,Konkursi	Realizovani projekti
3.1.4.4.	<i>Uređenje, rekonstrukcija i proširenje javnih, zelenih i parkovnih površina i pošumljavanje</i>	GU,JKP"ČiZ",Direkcija,JP"Zavod za urbanizam",JP"PL"	2013-2018 kontinuirano	Budžet, Konkursi	% površina rekonstruisanih i novoozelenjenih lokacija
Specifičan cilj: Unapređenje stanja zaštićenih prirodnih dobara i sprovođenje mera aktivne zaštite na zaštićenim područjima u okolini Subotice					
3.1.5.1.	<i>Sanacija i remedijacija jezera Ludaš</i> <i>1.Izrada Studije i projektno tehničke dokumentacije</i>	RS,APV,Grad Subotica, Pokrajinski Zavod za zaštitu prirode, JP „Palić Ludaš”, JVDP"Vode Vojvodine”, Naučno istraživačke institucije	2013-2018 Studija sanacije	7.000.000,00 Budžet republike Srbije, APV i Grada Subotica	Izrađena Studija i dokumentacija
3.1.5.2.	<i>Završetak izgradnje regionalnog sistema vodosnabdevanja severne Bačke</i>	GU,JVDP „Vode Vojvodine”	2013-2018	Budžet Pokrajine i grada	Izgrađen sistem

3.1.5.3.	<i>Izrada Studije predela regiona Subotice</i>	Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Nadležne naučno istraživačke institucije	2013-2015	500.000,00 Budžet, Donacije	Izrađena Studija
3.1.5.4.	<i>Utvrdjivanje stanja vodnog resursa</i>	GU, JVP "Vode Vojvodine", naučno-istraživačke institucije	2013-2018	Budžet, Donacije	Evidentirano stanje
3.1.5.5.	<i>Studija unapređenja stanja hidroresursa</i>	GU, JVP "Vode Vojvodine, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode	2013-2018	Budžet, Donacije	Izrađena studija
3.1.5.6.	<i>Studija o korišćenju poljoprivrednog otpada za grejanje na teritoriji Grada Subotice</i>	GU, Zainteresovani subjekti	2013-2018	Budžet, Donacije	Izrađena studija
3.1.5.7.	<i>Pilot projekat iz Studije</i>	GU, projektno-tehnicki biro	2013-2018	Budžet, Donacije	Implementirani projekat
3.1.5.8.	<i>Uspostavljanje biološkog koridora između jezera Palić i Ludaš (zaštitni pojas oko kanala Palić-Ludaš)</i>				

3.1.5.9.	<i>Preispitivanje programskih aktivnosti vezanih za kvalitet i stanje jezera Palić (izgradnja i povezivanje kanalizacije Palića, formiranje zaštitnog pojasa oko jezera, sanacija i remedijacija mulja iz jezera Palić, unapređenje rada gradskog prečištača, edukacija poljoprivrednika, izgradnja bioloških prečištača na salašima)</i>	GU, JP”Palić Ludaš”, DOO”Park Palić”, Nadležne naučnoistraživačke ustanove, JVDP „Vode Vojvodine”	2013-2022	200.000.000,00 dinara godišnje Budžet, Konkursi	Parametri održivosti na zaštićenom dobru
3.1.5.10.	<i>Zaštita i sanacija Velikog parka na Paliću</i>	GU, JP”Palić Ludaš”, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, JVDP „Vode Vojvodine” Nadležne naučno-istraživačke institucije	2013-2018	20.000.000,00 Budžet, Konkursi	Stanje dendroflora Velikog Parka
3.1.5.11.	<i>Očuvanje stepskih i pešćarskih staništa, povećanje brojnosti populacija strogo zaštićenih vrsta na zaštićenim područjima u okolini Subotice</i>	GU, JP”Palić Ludaš”, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Nadležne naučno-istraživačke institucije	2013-2022	Budžet RS, APV, Grada	Ekološko stanje predmetnih lokacija

3.1.5.12.	<i>Revitalizacija staništa prirodnih retkosti u Predelu izuzetnih odlika «Subotička peščara»</i>	GU,JP”Palić. Ludaš”,Pokrajinsk i zavod za zaštitu prirode,Nadležne naučno-istraživačke institucije	2013-2018	Budžet RS, APV, Grada	Ekološko stanje predmetnih lokacija
3.1.5.13.	<i>Sprečavanje širenja invazivnih vrsta (ambrozija, cigansko perje) kroz organizovanu saradnju sa lokalnim stanovništvom i udruženjima građana</i>	GU,JP”Palić Ludaš”, Lokalno stanovništvo, NVO, Mediji	2013-2018	Budžet Grada	% smanjenja površine pod invazivnim vrstama
3.1.5.14.	<i>Uspostavljanje sistema mera eksploatacije peska na području PIO «Subotička peščara» i radovi na revitalizaciji majdana</i>	GU, JP”Palić Ludaš”,Nadležna ministarstva, Naučno-istraživačke institucije	2013-2018	Budžet Grada	Uspostavljen sistem kontrole

3.1.5.15.	<i>Unapređenje vodoprivrednog režima za slivno područje Palić-Ludaš</i>	Nadležna ministarstva, JVDP"Vode vojvodine", GU,JP"Palić Ludaš",Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Ovlašćenje naučno-istraživačke institucije	2013-2018	Budžet RS,APV, Grada	Uspostavljen režim u skladu sa potrebama zaštite prirode
3.1.5.16.	<i>Održivo korišćenje poljoprivrednog zemljišta na zaštićenim područjima Subotice</i>	GU,JP"Palić Ludaš", Vlasnici i korisnici parcela na zaštićenom području,NVO	2013-2018	Budžet Grad, Konkursi	Usklađenost korišćenja sa Planovim upravljanja zaštićenim područjima
3.1.5.17.	<i>Uvođenje starih rasa stoke na pašnjake i livade zaštićenih područja Subotice,naročito subotička peščara</i>	GU,JP"PL",Lokalno stanovništvo, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode,NVO	2013-2018	Budžet Grada, Konkursi	Ekološko stanje livada i pašnjaka

3.1.5.18.	<i>Pilot projekat jačanja autohtonih šumskih fragmenata</i>	GU,JP”Palić Ludaš”,Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, JP”Vojvodina šume”,Naučno-istraživačke institucije	2015-2018	Budžet Grad, Konkursi	Realizovan projekat
3.1.5.19.	<i>Pilot projekat organske proizvodnje na pojedinačnim zaštićenim područjima Subotice</i>	GU,JP”PL”,Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, ,Naučno-istraživačke institucije,NVO	2015-2018	Budžet Grad, Konkursi	Realizovan projekat
Specifičan cilj: Monitoring i promocija prirodnih vrednosti i edukacija lokalnog stanovništva iz oblasti zaštite biodiverziteta i prirodnih resursa					
3.1.6.1.	<i>Letnji radni kampovi na zaštićenim područjima</i>	GU,JP”Palić Ludaš”,NVO, Volonterski servisi,	kontinualno	Budžet Grad, Konkursi,Participacije učesnika	Broj organizovanih kampova i učesnika
3.1.6.2.	<i>Istraživački kampovi na zaštićenim područjima</i>	GU,JP”Palić Ludaš”,Obrazovne ustanove, NVO, Studenti	kontinualno	Budžet Grad, Konkursi,Participacije učesnika	Izveštaji o rezultatima istraživanja

3.1.6.3.	<i>Monitoring vlažnih staništa u specijalnom rezervatu prirode «Ludaško jezero»</i>	JP „Palić-Ludaš”, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, nadležne naučno- istraživačke institucije, NVO	kontinualno	Budžet RS, APV, konkursi i donacije	Izveštaji o rezultatima istraživanja
3.1.6.4.	<i>Završetak uređenja kompleksa Vizitorskog centra Ludaš, uređenje izložbene postavke i unapredjenje programa edukacije školske omladine o zaštiti prirode</i>	GU, JP „Palić- Ludaš”, nadležne obrazovne ustanove, NVO	2013-2015	Budžet Grada, Konkursi i donacije	Završeni radovi
3.1.6.5.	<i>Uređivanje posetilačkih staza i Vizitorskog info centra u PIO “Subotička peščara”</i>	JP „Palić-Ludaš”	2013-2018	Budžet RS, APV, Grada, konkursi i donacije	Uređene staze
Specifičan cilj: Revitalizacija prirodnih staništa					
3.1.7.1.	<i>Otkup i revitalizacija parcela u SRP “Ludaško jezero”</i>	Nadležna ministarstva, JP „Palić-Ludaš”	2013-2018	Budžet RS, APV, Grada, konkursi i donacije	Broj otkupljenih i relvitalizovani parcela i njihova površina

3.1.7.2.	<i>Zaštita hidroloških celina</i>	Nadležna ministarstva, nadležne naučno-istraživačke ustanove, GU, JVDP „Vode Vojvodine”, JP „Palić-Ludaš”	kontinuirano	Budžet RS, APV, Grada, konkursi i donacije	Opšti ekološki uslovi staništa
3.1.7.3.	<i>Formiranje i održavanje ekoloških i zelenih koridora duž toka Kireša</i>	GU, JVDP „Vode Vojvodine”, JP „Palić-Ludaš”	2013-2020	Budžet RS, APV, Grada, konkursi i donacije	Stanje koridora
Specifičan cilj: Saradnja u okviru nacionalne i regionalne mreže zaštićenih područja, uz uspostavljanje ekoloških koridora i mreža					
3.1.8.1.	<i>Formiranje ekoloških mreža regiona Subotice</i>	Nadležna ministarstva, GU, JP „Palić-Ludaš”, Pokrajinski Zavod za zaštitu prirode	2013-2015	Budžet RS, APV, Grada, konkursi i donacije	Formirane mreže
3.1.8.2.	<i>Stvaranje zajedničkog prekograničnog zaštićenog područja „Rečica Kireš“ – Kőrös-ér</i>	Nadležna ministarstva, GU, JP „Palić-Ludaš”, prekogranični partneri	2013-2015	Budžet RS, APV, Grada, konkursi i donacije	Uspostavljeno prekogranično područje
Specifičan cilj: Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom					

3.1.9.1.	<i>Studija izbora tehničko-tehnološkog rešenja za upravljanje otpadima iz nadležnosti lokalne samouprave</i>	GU,JKP"ČiZ",Naučno istraživačke institucije, NVO,	2013-2014	Budžet Grad	Izrađena Sudija
3.1.9.2.	<i>Uređivanje upravljanja opasnim otpadima iz domaćinstva</i>	GU,JKP"ČiZ", Korisnici,NVO	2014-2015	Budžet Grada	Doneta Odluka
3.1.9.3.	<i>Unapređenje odabranog rešenja u sistemu upravljanja komunalnim otpadom</i>	GU,JKP"ČiZ",Korisnici,Mediji, NVO	2014-2015	Budžet Grada	Uređeniji sistem Pozitivne ocene građana
3.1.9.4.	<i>Obezbeđivanje opreme za upravljanje otpadnim vozilima nepoznatih vlasnika</i>	GU,	2013-2015	Budžet Grada	Nema otpadnih vozila na javnim površinama
3.1.9.5.	<i>Analiza izbora tretmana biorazgradivog otpada na teritoriji grada Subotica</i>	GU, JKP „ČiZ”,Naučno-istraživačke institucije	2013-2015	Budžet Grada	Izrađena analiza
3.1.9.6.	<i>Podsticanje odabrane/og (tehnologije) rešenja za tretman biorazgradivog otpada</i>	GU,JKP"ČiZ",Pote ncijalni korisnici	2013-2022	Budžet Grad	Smanjen udeo biorazgradivog otpada na deponiji
3.1.9.7.	<i>Izgradnja regionalnog sistema upravljanja otpadom</i>	GU, JKP"ČiZ",DOO"Regionalana deponija",	2013-2022	DOO „Regionalna deponija”, Budžeti opština potpisnika regiona	Uspostavljen sistem upravljanja otpadom*

3.1.9.8.	<i>Sistemsko rešavanje uređivanja komercijalnog i industrijskog otpada</i>	GU, zainteresovani predstavnici	2013-2018	Budžet Grada	Uređen sistem
3.1.9.9.	<i>Usklađivanje i provera načina odlaganja u sistemu organizovanog sakupljanja komunalnog otpada (u podzemne kontejnere ,mreža podzemnih kontejnera)</i>	GU	2013-2014	Budžet Grada	Izveštaj
3.1.9.10.	<i>Sanacija projekta Sanacije deponije «Aleksandrovačka bara»</i>	GU,JKP”ČiZ”,Projektni biro,	2013-2015	Budžet Grada	Sanirani prostor
3.1.9.11.	<i>Sanacija divljih deponija na teritoriji grada</i>	GU,JKP”ČiZ”,MZ, Građani	2013-2018	Budžet Grada	Broj očišćenih deponija godišnje
Specifičan cilj: Razvoj ekološke svesti građana u vezi sa upravljanjem otpadima podsticanjem podsticanje uvođenja “zelenih “tehnologija					
3.1.10.1.	<i>Izrada baze podataka postojećih javnih objekata (njihovih energetske pasosa) sa podacima o aktuelnim energetskim sistemima i njihovim kapacitetima.</i>	GU,JP,Ustanove i institucije,Projektni biro	2013-2018	Budžet Grada	Izrađena baza
3.1.10.2.	<i>Izrada studije/projekta unapređenja energetske efikasnosti postojećih javnih objekata</i>	GU,JP,Projektni biro	2013-2015	Bužet Grada, Konkursi, Donacije	Izrađena Studije
3.1.10.3.	<i>Uspostavljanje evidencije o karakteristikama projektovanim i realizovanim sistemima iskorišćenja geotermalnih potencijala (sonde, bunari, ...)</i>	GU, projektni biro, Korisnici sistema geotermalnih potencijala	2013-2015	Budžet	Izrađena dokumentacija

3.1.10.4.	<i>Studija izbora potencijalnih lokacija za korišćenje energije vetra</i>	GU, JP, Ustanove Projektne biro	2014-2016	Budžet Grada	Izrađen projekat
3.1.10.5.	<i>Projekatovanje sistemskih rešenja za iskorišćenje energije sunca , kolektorima odnosno fotonaponskim ćelijama za primenu u javnom sektoru (škole, bolnice, dečije ustanove, zdravstvene ustanove...sportski objekti)</i>	GU, Predstavni institucija	2014-2016	Budžet Grada	Broj prevoznih sredstava na biodizel
3.1.10.6.	<i>Podsticanje poljoprivredne proizvodnje radi primene biomase u energetske sistemima i primene biodizela u proizvodnim procesima</i>	GU, Predstavni poljoprivrede,Sub otocatrans	2013-2018	Budžet	Obnovljivi izvori energije
Strateški cilj: Uspostavljanje modernog saobraćajnog sistema radi smanjenja negativnih uticaja na životnu sredinu i javno zdravlje razvojem integrisanog i održivog urbanog plana mobilnosti kreiranjem atraktivnih alternativa pristupačnih svima povećanjem udela putovanja javnim prevozom, pešačenjem i biciklom					
Specifikan cilj: Izgradnja i revitalizacija saobraćajne-putne infrastrukture kroz smanjenje preopterećenosti saobraćaja u centru grada i unapređenje kvaliteta lokalne putne mreže koja povezuje postojeće radne i poslovne zone sa glavnim putnim koridorima					
3.2.1.1.	<i>Održavanje i dalji razvoj mreže biciklističkih staza</i>	GU, Direkcija i JP”Zavod za urbanizam,	2013-2018	Budžet Grada, Konkursi	Dužina i broj staza
3.2.1.2.	<i>Završetak ekspropriacije zemljišta za- Y krak</i>	Republika, GU, Dire kcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam	2013-2018	Budžet	Izvršena ekspropriacija

3.2.1.3.	<i>Realizacija saobraćajnice velikog kapaciteta oko centra grada</i>	GU, Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam, Subotica	2013-2018	Budžet	Izgrađena saobraćajnica
3.2.1.4.	<i>Ostvariti planirane prodore preko željezničkih pruga</i>	GU, JP "Železnice Srbije"	2014-2018	Budžet	Izgrađeni prodori
3.2.1.5.	<i>Rekonstrukcija i revitalizacija lokalnih puteva</i>	GU	2013-2018, kontinuirano	Budžet 50 eura /m²	Dužina revitalizovanih puteva
3.2.1.6.	<i>Izgradnja i revitalizacija ulica u stambenim zonama</i>	GU, Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam	2013-2018	Budžet 20 eura /m²	Dužina revitalizovanih puteva
3.2.1.7.	<i>Rekonstrukcija i izgradnja lokalnih, magistralnih i regionalnih puteva II reda</i>	GU Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam	2013-2018	Budžet 60-70 eura/m²	Dužina revitalizovanih puteva

3.2.1.8.	<i>Izgradnja putne infrastrukture radi boljeg regulisanja saobraćaja u prometnim saobraćajnim čvorištima</i>	GU, Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam	2013-2018	Budžet	Broj postavljene signalizacije
3.2.1.9.	<i>Obezbeđivanje preduslova za izgradnju terminala za teretna vozila</i>	GU		Budžet 600-700eura/m²	
Specifičan cilj: Unapređenje sistema javnog saobraćaja u skladu sa dokumentom „Studija o javnom saobraćaju“ i povećanje bezbednosti saobraćaja					
3.2.2.1.	<i>Uvođenje alternativnog vida javnog saobraćaja</i>	GU, Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam (JP „Suboticatrans”, ŽTP Železnica Srbije	2013-2015	Budžet	Uspostavljen sistem javnog saobraćaja (bicikl-javni saobraćaj)
3.2.2.2.	<i>Obezbeđivanje preduslova za izgradnju javnih garaža – realizacija planiranih</i>	GU, Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam (JP „Suboticatrans”, ŽTP Železnica Srbije, Carinska zona, JP” PTP”)	2013 -2016	Budžet 5000m² 600-700eura /m²	Izgrađena javna garaža

3.2.2.3.	<i>Formiranje zona saobraćaja sa ograničenjima brzine</i>	GU, Direkcija za izgradnju Grada Subotica, Zavod za urbanizam, MUP	2014-2018	Budžet	Uspostavljen rad zone
3.2.2.4.	<i>Podizanje (sagledavanje bezbednosti u saobraćaju (pešački prelazi kod škola i predškolskih ustanova, semafori, ...)</i>	GU, Direkcija za izgradnju Grada Subotica, Zavod za urbanizam, MUP	2013-2022	Budžet 1 semafor 100.000eura	Izgrađeni bezbednosni elementi saobraćaja
Strateški cilj: Obezbeđivanje održivog /Uređenje sistema urbanog razvoja izbegavanjem urbane rasplinutosti, ponovnoj upotrebi i regeneraciji napuštenih područja i objekata, obezbeđivanjem odgovarajućeg očuvanja, obnavljanja i upotrebe urbanog kulturnog nasleđa (posebno arhitekture i secesije) i promovisanjem visokokvalitetne arhitekture i tehnologija građenja uz povećanje energetske efikasnosti					
Specifikan cilj: Očuvanje, obnavljanje i upotreba kulturnog nasleđa – arhitekture secesije i drugo					
3.3.1.1.	<i>Sprovođenje edukacije učenika u osnovnim i srednjim školama o lokalnoj istoriji i značaju graditeljskog nasleđa</i>	Ministarstvo prosvete, Gradski muzej – Subotica,	2013-2022	Fondovi, Konkursi	Broj učenika sa poznavanjem graditeljskog nasleđa

3.3.1.2.	<i>Formiranje staze secesije, povezivanje sa stazama secesije gradova u susednim državama</i>	GU, Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Gradski muzej – Subotica, Građevinski fakultet-Subotica	2013-2022	Fondovi, konkursi	Uspostvljena staza
3.3.1.3.	<i>Formiranje staza i priključivanje evropskim mrežama staza arhitekture ostalih stilova u kojima imamo značajne objekte u Subotici – staza barokne arhitekture, staza neorenesansne arhitekture, staza moderne arhitekture, staza međuratne arhitekture</i>	GU, Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica	2013-2022		
3.3.1.4.	<i>Postavljanje tabli koje obeležavaju objekte pod zaštitom kao nepokretna kulturna dobra, i sve druge značajne objekte za istoriju Subotice, a posebno za arhitekturu secesije</i>	GU, Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica	2013-2022		
3.3.1.5.	<i>Priključivanje Subotice evropskoj mreži secesijskih gradova "Reseau Art Nouveau Network"</i>	GU, Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica	2013		

3.3.1.6.	<i>Organizovanje edukativnih šetnji "Nasmeši se Subotici" sa obilaskom značajnih zgrada u Subotici i na Paliću</i>	GU,Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica	2013		
3.3.1.7.	<i>Edukacija turističkih vodiča o značajnim građevinama i istoriji Subotice</i>	GU,Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
3.3.1.8.	<i>Izrada web sajtova koji promovišu Suboticu i njenu okolinu, kao i graditeljsko i prirodno nasleđe</i>	GU,Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
3.3.1.9.	<i>Izrada edukativnih i promotivnih filmova o Subotici i njenoj okolini</i>	GU,Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
3.3.1.10.	<i>Štampanje edukativnog materijala o kulturnom nasleđu grada za potrebe školske dece i studenata</i>	GU,Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			

3.3.1.11.	<i>Nova valorizacija istorijskih objekata na teritoriji grada, prema najsvežijim rezultatima istraživanja sa tendencijom očuvanja svih vrednih objekata i urbanih celina, a ne samo onih koji su do sada zaštićeni zakonom</i>	GU, Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica, Gradski Muzej			
3.3.1.12.	<i>Organizovanje radionica za edukaciju zanatskih majstora za obavljanje poslova restoracije, odnosno sprovođenje autentične restauracije istorijskih objekata a ne stvaranje njihove replike od savremenih materijala</i>	Ovlašćena institucija Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
3.3.1.13.	<i>Restauracija odabranog objekta kao pilot projekat restauracije istorijskog objekta prema svetskim i evropskim standardima – vila Bagoljvar na Paliću</i>	Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
3.3.1.14.	<i>Uspostavljanje standarda restauracije spomenika kulture XIX veka u Subotici.</i>	Međupštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
Specifičan cilj: Urbana obnova grada					

3.3.2.1.	<i>Istraživački projekti istorije urbanog razvoja i arhitekture Subotice</i>	Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica, Muzej Grada Subotica,			
3.3.2.2.	<i>Organizovanje međunarodne kampanje za prikupljanje sredstava za revitalizaciju ugroženih istorijskih objekata na teritoriji Subotice</i>	Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
3.3.2.3.	<i>Projekat restauracije i revitalizacije sinagoge kao najznačajnijeg subotičkog objekta svetske kulturne baštine</i>	Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
3.3.2.4.	<i>Revitalizacija jednog očuvanog seoskog objekta na teritoriji grada kako bi se i ovaj segment istorije arhitekture u Subotici očuvao za budućnost</i>	Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			
3.3.2.5.	<i>Revitalizacija salaša</i>	Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica			

3.3.2.6.	<i>Rekonstrukcija pruge Segedin - Subotica, organizovanje i promovisanje turističkog saobraćaja šinobusom kao atrakcije, umesto tramvaja, čime bi se mogla povezati dva grada Subotica i Segedin, sa njihovim odmaralištima Palićem i Horgošom</i>				
3.3.2.7.	<i>Usvajanje i implementacija "Subotičke deklaracije o zaštiti kulturnog nasleđa u okvirima urbanističkog razvoja".</i>				
3.3.2.8.	<i>Organizovanje seminara sa stručnjacima iz oblasti urbanog i prostornog planiranja kao i iz oblasti zaštite kulturnog nasleđa sa temom definisanja mogućnosti urbane obnove Subotice.</i>				
3.3.2.9.	<i>Pilot projekat urbana obnova jednog urbanog bloka ili jedne ulice u Subotici u skladu sa secesijom</i>				
3.3.2.10.	<i>Izrada strategije održivosti graditeljskog nasleđa Subotice u skladu sa evropskim i svetskim standardima, sa predlozima mera koje će doprineti očuvanju, održivosti i prilagođavanju graditeljskog nasleđa Subotice savremenim potrebama.</i>				
3.3.2.11.	<i>Uspostavljanje vertikalne i horizontalne koordinacije između različitih nivoa odlučivanja u oblasti zaštite spomenika kulture u okvirima urbanističkog razvoja.</i>				

3.2.2.12.	<i>Pilot projekat aktivnog uključivanja građana u očuvanju graditeljskog nasleđa.</i>				
3.3.2.13.	<i>Umrežavanje Subotice sa sličnim gradovima kako bi se razmenila iskustva vezana za čuvanje graditeljskog nasleđa u okvirima urbanističkog razvoja.</i>				
Specifičan cilj: Racionalno korišćenje građevinskog zemljišta i investiciono održavanje objekata uz unapređenje energetske efikasnosti korišćenja obnovljivih izvora energije					
3.3.3.1.	<i>Analiza statističkih podataka u cilju definisanja trendova</i>				
3.3.3.2.	<i>Povećanje energetske efikasnosti i novoizgrađenim objektima za 20% i starim objektima za 10%</i>				
3.3.3.3.	<i>Izrada energetske karte grada i praćenje energetske efikasnosti (sw)</i>				
3.3.3.4.	<i>Povećanje učešća obnovljivih energija za 5% u odnosu na postojeće</i>				
3.3.3.5.	<i>Izgradnja informacionog sistema za upravljanje energijom</i>				
3.3.3.6.	<i>Izgradnje kogenerativnog postrojenja za proizvodnju električne i toplotne energije na bazi goriva od biomase</i>	GU, Naučno-istraživačke institucije, Elektrovojvodina, Toplana, Poljoprivredne institucije	2013-2022	Budžet	Izgrađeno postrojenje

3.3.3.7.	<i>Pilot projekti korišćenja solarne energije</i>	GU,	2013	Budžet, Konkursi donacije	Realizovan projekat
3.3.3.8.	<i>Izrada katastra podzemnih i nadzemnih instalacija</i>				
3.3.3.9.	<i>Sinhrono planiranje infrastrukturnog opremanja grada</i>	GU,JP, JKP,	kontinualno	Budžet Grada,	
3.3.3.10.	<i>Investiciono održavanje objekata od javnog interesa</i>	GU,Direkcija za izgradnju Grada,Zavod za urbanizam	kontinualno	Budžet Grada	
3.3.3.11.	<i>Inventar JP i ostalih entiteta u okviru svoje nadležnosti na javnim površinama (katastara)</i>				

OBLAST: " DOBRA UPRAVA"

Vizija : *Subotica je grad u kojem ljudi vole da žive, biznis teži da se locira, a turisti žele da ga posete.*

PRIORITET : DOBRA UPRAVA					Stepen prioriteta (<i>visok/srednij/niski</i>)
					<i>Visok</i>
Strateški cilj: <i>Funkcionisanje odgovorne uprave uz participativno učešće koje počiva na konsenzusu</i>					
Specifičan cilj: <i>Povećanje nivoa usluga lokalne samouprave i potpornih organizacija u cilju razvoja zajednice</i>					
Broj	Projekat	PARTNERI	Vreme	Iznos i izvor finansiranja	INDIKATORI
<i>4.1.1.1.</i>	<i>Uvođenje sistema kvaliteta u rad uprave - (lean six sigma)</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2015.</i>	<i>500.000</i> <i>Grad, Pokrajina</i>	<i>Broj optimalizovanih procesa</i>
<i>4.1.1.2.</i>	<i>Održivost kao kriterij javne nabavke</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.</i>	<i>Pokrajina</i>	<i>Broj optimalizovanih procesa</i>
<i>4.1.1.3.</i>	<i>Sveobuhvatna evidencija projekata na teritoriji grada</i>	<i>Grad, Pokrajina,</i>	<i>2013.</i>	<i>1.500.000</i> <i>Grad, Pokrajina</i>	<i>Ažurna baza projekata</i>

4.1.1.4.	<i>Unapređenje upravljanja ljudskim resursima</i>	<i>Grad, pokrajina, donatori</i>	<i>2013.-2022.</i>	<i>300.000 godišnje</i> <i>Grad, Pokrajina i drugi izvori</i>	<i>Podignut nivo efikasnosti i efektivnosti</i>
4.1.1.5.	<i>Pilotiranje programskog budžetiranja</i>	<i>Grad, pokrajina, JP, JKP, Korisnici budžeta</i>	<i>2014.</i>	<i>200.000</i> <i>Grad, Pokrajina</i>	<i>Planski dokument budžeta</i>
4.1.1.6.	<i>Razrada interdisciplinarnih mehanizama i praćenje istih od strane definisanih nosioca razvoja grada</i>	<i>Grad, JP, JKP, Korisnici budžeta</i>	<i>2013.-2022.</i>	<i>100.000 godišnje</i> <i>Grad</i>	<i>Definisani procesi</i>
4.1.1.7.	<i>Vođenje evidencije nosilaca razvoja grada</i>	<i>Grad</i>	<i>2013. – 2022.</i>	<i>100.000 godišnje</i> <i>Grad</i>	<i>evidencija</i>
4.1.1.8.	<i>Godišnje zasedanje partnerske skupštine</i>	<i>Grad</i>	<i>2013 – 2022.</i>	<i>100.000 godišnje</i> <i>Grad</i>	<i>Zapisnik sa sednice</i>

4.1.1.9.	<i>Održavanje gradskog mobilijara i saobraćajne infrastrukture/URBANA OBNOVA</i>	<i>Grad, Direkcija za izgradnju</i>	<i>2013. – 2022.</i>	<i>200.000 godišnje Grad</i>	<i>Broj intervencija</i>
Strateški cilj: <i>Obezbeđivanje efektivnih i efikasnih usluga građanima i privrednim subjektima uz odgovornost u svakoj prilici</i>					
Specifičan cilj: <i>Uključivanje u procese evropskih integracija partnera iz svih sektora zajednice</i>					
4.2.1.1.	<i>Iniciranje obrazovnih programa u cilju sticanja praktičnih znanja i veština u implementaciji EU projekata</i>	<i>Grad</i>	<i>2013.-2022.</i>	<i>200.000 godišnje Grad, donatori</i>	<i>Održane obuke</i>
Strateški cilj: <i>Zalaganje za vladavinu prava, pravičnost i inkluzivnost uz transparentnosti u procesu rada i rezultata u cilju promovisanja dobre uprave</i>					
Specifičan cilj: <i>Unapređenje promocije grada</i>					
4.3.1.1.	<i>Promotivni materijal grada</i>	<i>Grad</i>	<i>2013.-2022.</i>	<i>2.000.000 godišnje Grad</i>	<i>Broj brošura, filmova, fascikli - specifikacija promo materijala</i>
4.3.1.2.	<i>Definisanje privrednog, turističkog, kulturno-istorijskog, sportskog i gastronomskog identiteta grada</i>	<i>Grad, TOS</i>	<i>2013.-2022.</i>	<i>100.000 godišnje Grad, TOS, donatori</i>	<i>brošure</i>

4.3.1.3.	<i>Podrška brendiranju novih proizvoda</i>	<i>Grad, donatori</i>	<i>2013.-2022.</i>	<i>100.000 godišnje</i> <i>Grad, donatori</i>	<i>Broj sertifikata</i>
4.3.1.4.	<i>Razvoj koncepta lokalnih brendova</i>	<i>Grad</i>	<i>2013.-2022.</i>	<i>100.000 godišnje</i> <i>Grad</i>	<i>Operativni plan</i>
4.3.1.5.	<i>Formiranje zdravstveno – ekološkog identiteta grada</i>	<i>Grad</i>	<i>2013.-2022.</i>	<i>100.000 godišnje</i> <i>Grad</i>	<i>Prepoznatljiv zdravstveno-ekološki identitet</i>
Specifičan cilj: . Promocije u cilju privlačenja investicija i otvaranje novih radnih mesta					
4.3.2.1.	<i>Sertifikovanje grada kao okruženja sa povoljnom poslovnom klimom,NALED Sertifikat</i>	<i>Grad, NALED, Ministarstva</i>	<i>2013 – 2022</i>	<i>100.000 godišnje</i> <i>Grad, NALED</i>	<i>Sertifikat</i>
4.3.2.2.	<i>Unapređenje i održavanje biznis portala i internet prezentacije grada</i>	<i>Grad</i>	<i>2013 - 2022</i>	<i>300.000 godišnje</i> <i>Grad</i>	<i>Internet prezentacije</i>
4.3.2.3.	<i>Unapređenje marketing plana promocije Subotice</i>	<i>Grad</i>	<i>2013</i>	<i>200.000</i> <i>Grad</i>	<i>plan</i>

4.3.2.4.	<i>Nastupi na sajmovima investicija i nekretnina</i>	<i>Grad</i>	<i>2013 - 2022</i>	<i>2.000.000 godišnje Grad</i>	<i>Broj sajamskih nastupa</i>
4.3.2.5.	<i>Podrška organizovanju sajmova</i>	<i>Grad</i>	<i>2013 - 2022</i>	<i>2.500.000 godišnje Grad, drugi izvori finansiranja, privredni subjekti</i>	<i>Broj sajmova</i>
Specifičan cilj: <i>Unapređenje informisanosti građana</i>					
4.3.3.1.	<i>Izrada promotivnih filmova o gradu</i>	<i>Grad, Mediji,</i>	<i>2015.</i>	<i>2.500.000 Grad, drugi izvori finansiranja, privredni subjekti</i>	<i>Izrađeni i distribuirani promotivni filmovi i</i>
4.3.3.2.	<i>Razrada (akcionog) plana informisanja po uzrastima i grupama (mediji, televizijske emisije, škole)</i>	<i>Grad, Mediji,</i>	<i>2015.</i>	<i>1.500.000 Grad, drugi izvori finansiranja, institucije i ustanove</i>	<i>Akcioni plan</i>
4.3.3.3.	<i>Informisanje o radu uprave preko interneta-trojezično</i>	<i>Grad, Mediji,</i>	<i>2013.</i>	<i>100.000 godišnje Grad, drugi izvori finansiranja,</i>	<i>Informisani građani</i>
4.3.3.4.	<i>Plan i razvoj aktivnog dijaloga između lokalne samouprave i građana</i>	<i>Grad, Mediji,</i>	<i>2013.</i>	<i>100.000 godišnje Grad, drugi izvori finansiranja,</i>	<i>Aktivna društvena zajednica</i>

Napomena: Cene su bazirane na projekciji troškova drugih, sličnih projekata po kursu 120 RSD/EUR.